Kéthetente megjelenő magazin | ára: 600 Ft | 82. évfolyam, 47–48. szám | 2017. december 3. | Evangélikus.hu

EVANGÉLIKUS Élet

Életpályamodell – becsüljük meg lelkészeinket

Regényt írtak Luther Márton életéről

Tisztelt Olvasónk és Előfizetőnk!

A 2017. évben sokat változott magazinunk, az Evangélikus Élet. Mint ahogy minden változás esetében, törvényszerűen vannak egyértelműen pozitív jelenségek és olyanok is, amelyek nem találkoztak az olvasói igényekkel. Így a szerkesztőséghez, illetve a kiadóhoz érkezett olvasói véleményeket, a gazdasági realitásokat és a szakmai kritériumokat egyszerre figyelembe véve 2018-ben tovább szeretnénk alakítani lapunkat. Változatlanul az a célunk, hogy minél inkább olyan újságot készítsünk, amely egyszerre segíti az evangélikus keresztény hitünkben való megerősödést és a tájékozódást környezetünkben, életterünkben – mindezt olvashatóan, érdekesen, inspirálóan. Ehhez a folyamathoz kérjük továbbra is Olvasóink támogatását, imádságát.

2018-ban a lap ára változatlan marad. Az éves előfizetési díj 15 600 forint, a féléves 7800 forint, a negyedéves 3900 forint.

Kiadónk ezentúl is előfizetési kedvezménnyel, pontosabban ajándék hónapokkal „jutalmazza” azokat, akik új előfizetőt toboroznak a lap olvasótáborába. Támogatói akciónk újbóli meghirdetésével pedig továbbra is azoknak szeretnénk segíteni, akik anyagi okok miatt kényszerülnének a lapelőfizetés lemondására.

Páratlan páros kedvezmény

„Páratlan páros” akciónk keretében továbbra is jelentős kedvezménnyel hosszabbíthatja meg előfizetését, ha egy új előfizetőt toboroz az Evangélikus Élet olvasótáborába, ráadásul az új előfizető is kedvezményben részesül!

Ha tudomása van arról, hogy gyülekezetében – ismerősei, barátai körében – valaki fontolgatja, hogy előfizet a lapra, hívja fel a figyelmét akciós ajánlatunkra, és szövetkezzenek.

Önnek mindössze annyit kell tennie, hogy – mielőtt meghosszabbítja meglévő saját előfizetését (azaz díjbekérő levelünk kézhezvételét követően postán vagy banki átutalással befizeti az előfizetési díjat) – kapcsolatba lép a Luther Kiadóval, és megadja annak az új előfizetőnek a nevét és az elérhetőségét (postázási címét és esetleg a telefonszámát), aki az Ön közvetítésével készül megrendelni lapunkat.

S hogy milyen kedvezményekre számíthat? Ha Ön negyedévvel hosszabbítja meg előfizetését, akkor további egy hónapig ingyen kapja újságunkat. Dönthet ennél nagyobb időtartamú hosszabbítás mellett is, ez esetben arányosan nő az „ajándék hónapok” száma: féléves előfizetéshez két, háromnegyed éveshez három, egész éveshez pedig négy további hónap az ajándék. Az „ajándék hónapokat” természetesen akkor írjuk jóvá az Ön számára, amikor az Ön által megnevezett személy ténylegesen előfizetett az Evangélikus Életre. Lapunk új előfizetői szintén előfizetésük időtartamának függvényében kapják majd további egy, két, három vagy négy hónapon át ingyenesen az újságot.

Előfizetői támogatói akció

Tisztában vagyunk azzal, hogy bizonyára most is lesznek olyanok, akik nem tudják tovább vállalni az előfizetés terhét. Ezért – ahogyan az elmúlt években is tettük – szeretnénk segíteni nekik abban, hogy mégis tovább olvashassák a lapot.

Azt kérjük előfizetőinktől: ha módjuk van rá, az előfizetési díjnál nagyobb összeget juttassanak el kiadónkhoz, hogy a befolyt összeggel támogatni tudjuk olyan olvasóink előfizetését, akiknek a számára az előfizetési díj rendezése anyagi nehézséget okoz. A támogatás befizetéséhez kérjenek munkatársunktól egy pluszcsekkszelvényt, vagy pedig a most kapott csekken saját előfizetési díjukon felül az e célra szánt összeget is fizessék be. Ez utóbbi esetben a csekk (vagy az átutalás) „közlemény” rovatába feltétlenül írják be, hogy „pluszelőfizetői támogatás”, illetve annak pontos összegét.

Várjuk azoknak a jelentkezését is, akik anyagi okok miatt kényszerülnének a lap lemondására. Kérjük, egyértelműen jelezzék ezt számunkra, hogy a beérkezett támogatásokból az ő előfizetésüket is segíteni tudjuk.

A tavaly is meghirdetett támogatói akciónk eredményeképpen 101 145 forint gyűlt össze. Ezúton is köszönjük ezt mindazoknak, akik fontosnak tartották, hogy segítsék azokat, akik csak ily módon juthatnak rendszeresen lapunkhoz.

Ha a támogató akcióval, a „páratlan páros” kedvezménnyel vagy saját előfizetésükkel kapcsolatban bármilyen kérdésük, észrevételük van, forduljanak bizalommal a kiadóhoz, munkatársunk készséggel áll rendelkezésükre: Luther Kiadó – előfizetési ügyintéző: Nemes Krisztina; telefon: 1/317-5478; 20/824-5518; e-mail: kiado@lutheran.hu.

Még mielőtt elfelejtenénk: azok között az előfizetők között, akik 2018. január 6-án, vízkereszt ünnepén érvényes Evangélikus Élet-előfizetéssel rendelkeznek, sorsolást tartunk. A nyertes másodmagával térítésmentesen tölthet el egy hétvégét (péntek vacsorától vasárnap ebédig) a balatonszárszói Andorka Rudolf Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthonban, egy előre egyeztetett időpontban.

Bízunk abban, hogy Önök a lap rendszeres olvasásával továbbra is segítségünkre lesznek.

A kiadó és a szerkesztőség nevében is kívánok békés adventi heteket, karácsonyi ünnepet és Isten áldásaiban gazdag új esztendőt!

Kendeh K. Péter,
a Luther Kiadó igazgatója

Múlt és jövő emberei

Régen egyházunknak voltak intézményei, manapság pedig inkább már az intézmények mögött húzódik meg az egyház. Itt és most nem feladatunk bővebben kifejteni ennek a kissé kesernyés – és az általam az elmúlt években végigült különféle konferenciáinkon visszatérően megfogalmazott – állításnak a mélyebb összefüggéseit. De az nyilvánvaló, hogy ez a gondolat erősen összecseng azzal, amit Joób Máté, a lelkészi életpályamodell egyik kidolgozója fogalmaz meg lapunkban: egyházunkban kicsit háttérbe szorult a lelkészi szolgálat. Abszurd kijelentés? Hiszen van-e, lehet-e fontosabb szereplője az egyháznak, mint a lelkész? Aligha, talán csak a hívő, de az bizonyos, hogy ha a lelkész nincs kellően megbecsülve, ha a napi hajszában nem képes szellemi és munkaerejét, vagyis önmagát újratermelni, újraépíteni, akkor lámpással is keresheljük körülötte a hívek közösségét, akkor sem fogjuk megtalálni. Mindannyiunk, az egész egyház jövője függ attól, hogy képesek vagyunk-e vonzóvá, szerethetővé és hosszú távon emberileg is elviselhetővé tenni a lelkészi életpályát.

És ha már van motivált, pályája biztató perspektíváját látó, cselekvőképes lelkész, akkor nem árt az sem, ha képes az Isten igéjére épülő gondolatait élvezetes, mindenki számára könnyen befogadható módon közvetíteni. Aki hallott már nehezen követhető, motyogva, nyökögve, a magyar nyelv hangsúlyozási szabályait figyelmen kívül hagyó módon elmondott prédikációt, az tudja, hogy milyen iszonyúan hosszú idő tud lenni húsz perc. Mert nem az az igazi kritika, ha a hívő a prédikáció közben sűrűn az órájára pillant, hanem az, ha már ujjával kételkedve kopogtatja a szerkezet üvegét. Balázs Géza nyelvészprofesszor a vele készült interjúban arról is beszél, mennyire kevés az a heti két retorikaóra, amelyen a hittudományi egyetemünkön tanuló, lelkésznek készülő hallgatók részt vesznek.

Rendkívül fontos ez, hiszen leendő lelkészeink kezében is van közösségünk jövője. És nem volt ez másként régen sem. Pásztorok, tanítók, az evangélikusság iránt elkötelezett értelmiségiek, politikusok erejük megfeszítésével építették, vészterhes időkben pedig összetartották közösségüket. A lutheri reformáció megindulásának ötszázadik jubileumán rájuk emlékezett egyházunk, amikor tizenkét valaha volt testvérünknek adományozta posztumusz az Ordass Lajos- és a Prónay Sándor-díjat. Fejet hajtva előttük, máig példát adó életüket mutatjuk be összeállításunkban.

■ I. L. L.

Hősök, szentek, protestánsok

Vannak-e protestáns szentek? Szentek-e a protestáns hősök? Még ha ezekre a kérdésekre nem kapunk is választ a *Protestáns hősök 2.* című frissen megjelent könyvből, megismerkedhetünk azonban ötven különleges emberrel. Tudósok, művészek, a közélet jelesei a 16. századtól a 21.-ig – életútjuk, műveik tanulságait a ma embere is megszívlelheti.

30. oldal

Tél a természetben

Hazai élővilágunk nyári és őszi jelenségeit magazinunk korábbi számaiban már bemutattuk Schmidt Egon jóvoltából. A Kossuth-díjas író és neves ornitológus a tél beköszöntével is kirándulásra invitál bennünket a természetbe, ezúttal is élményszerűen ábrázolva az évszak sajátosságait faluban-városban, erdőn-mezőn – kicsit már a tavaszba szökve.

40. oldal

Lelkésznőnek lenni 2017-ben

„A szolgálat mellett egyszerre kell házastársnak, anyának és nőnek lennem, ami sokszor nem könnyű” – mondta hivatásának kihívásairól az egyik résztvevő egyházunk idei lelkésznő-találkozóján. A szolgálat szépségeit összefoglaló, de a nehézségeket sem titkoló vallomások az idei összejövetel témájához is remekül kapcsolódtak, hiszen mi más lehetett volna aktuálisabb, mint végiggondolni azt, hogy a lutheri reformáció felismeréseivel, ötszáz év felhalmozott tudásával, gazdag kincsestárával hogyan sáfárkodunk, merre tartunk. *Építs (egy)házat!* – e gondolat adta alapját az idei találkozónak.

28. oldal

Láthatóan evangélikus

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Remenár Mária tanító – Domony. Nagyszüleim és szüleim is szorosan kötődtek az egyházhoz. Részemről természetes, hogy gyermekkoromtól a mai napig a gyülekezet tagja vagyok. Erre nevelem a gyermekeimet is. Hiszem, hogy Isten mindenhol ott van. Én a munkámban, életemben, családomban egyaránt megtapasztalom őt. A domonyi gyülekezet vasárnapi iskoláját tizennyolc éven keresztül vezethettem. Most az aszódi evangélikus iskolában tanítok, ami számomra a teljességet jelenti. A kereszténységet a példamutatással lehet a legjobban képviselni. A kérdés mindig az, hogy ha jó vagy rossz dolog történik velem, hogyan oldom meg. Fontos a szó, az érintés, a tekintet, a közvetlenség. Isten az otthonomban is velem van. Napjainkat átszövi az imádság. Nincs is olyan nap, amikor ne énekelnénk és ne imádkoznánk. Édesapám ötven évig kántor volt, s ez a foglalkozás a családban öröklődött. Családilag közösen szoktunk gyertyát gyújtani, és közösen imádkozunk. Isten olyan pont az életünkben, akihez – bárhol vagyunk is – mindig oda tudunk fordulni; ő meghallgat minket, és tanácsot lehet tőle kérni.

A mai evangélikus arcképcsarnok az interneten a lathatoan.reblog.hu és a facebook.com/lathatoan.evangelikus címen érhető el.

Aranyanyut sikerült bemutatnunk. Kilenc nőt tüntettek ki idén is a Richter Aranyanyu díjjal, amelyet orvosok, pedagógusok, egészségügyi és szociális területen tevékenykedő nők között osztottak ki hetedik alkalommal. Az elismerő címet olyanok kapják, akik példaképekké válhatnak munkájuk és emberségük miatt egyaránt. Több száz ilyen nőt jelöltek idén is kollégáik, betegeik, tanítványaik vagy a környezetükben élők a díjra, és a zsűri közülük választotta ki azt a tizenhat döntőst, akikre a róluk készült kisfilm alapján több mint tizenötezren szavaztak az interneten – közölték a szervezők a Magyar Távirati Irodával a november 16-i budapesti díjátadó után.

A pedagógus kategória közönségdíját Prokainé Hajnal Zsuzsanna, az egri Dobó István Gimnázium kémiatanára kapta, a zsűri pedig Kecskemétiné Szilvási Zsuzsannának, a Nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium igazgatóhelyettesének ítélte az elismerést. Mindketten újító gondolataikért, emberségükért, gyerekszeretetükért kapták a jelölést és a díjat egyaránt.

Kecskemétiné Szilvási Zsuzsannát az *Evangélikus Élet* magazin legutóbbi, november 19-i számában mutattuk be olvasóinknak (*Magas fordulatszámon*, 16–17. o.). Jóllehet még a lapszám szerdai postázásakor sem lehetett ismert az eredmény, az igazgatóhelyettessel készített interjú szerzője – Stifner-Kőháti Dorottya – cikkében már „megelőlegezte” az elismerést, amelyhez immár „hivatalosan” is gratulálunk.

■ EÉ

ORATIO OECUMENICA

Drága mennyei Atyánk! Hálásak vagyunk, hogy az előző egyházi esztendőben is kegyelmesen megtartottál, igéddel vezettél bennünket. Kérünk, őrizz meg és áldj meg minket az elkövetkezendő négy hétben is, hogy naponként elcsendesedhessünk, és megtapasztalhassuk minden értelmet meghaladó békességedet.

Könyörgünk a családokért. Te látod, hogy mennyire túlterhelt a felnőttek és a gyermekek élete. Adj nekik nyugodt és örömteli pillanatokat a rohanásban is! Növeld bennük az egymás iránti bizalmat; add, hogy a te szereteteddel szerethessék egymást!

Mindenható Urunk! Te légy a betegekkel is. Adj reménységet azoknak, akik vizsgálatok vagy éppen műtét előtt állnak, és szívüket bizonytalanság tölti el. Áldd meg az orvosokat, ápolókat, hozzátartozókat, hogy ne csak a testi szenvedés enyhítésére törekedjenek, hanem lélekben is erősíthessék az elesetteket. Őrizd meg kegyelmesen azokat, akik gyógyíthatatlan betegségben szenvednek: fájdalmaikban és kiszolgáltatottságukban is éreztesd velük atyai szeretetedet.

Könyörgünk azokért is, akik magányosan készülődnek szent Fiad fogadására: kérünk, te légy a gyászolókkal, az egyedülállókkal, a nevelőotthonokban élő gyermekekkel, a börtönök és javítóintézetek lakóival. Erősítsd bennük a hitet, a reménységet, hogy megtapasztalhassák: kiáltó hangod a lelki fájdalmakon és a vastag falakon is áthatol, és személyesen szólít meg mindenkit.

Kérünk, őrizd meg és vezesd Szentlelkeddel gyülekezetünket. Indíts minket szolgáló szeretetre: nyisd meg szemünket, hogy észrevehessük, hol és miként tudunk segíteni másoknak abban, hogy adventi készülődésük áldott lehessen.

Hallgass meg minket a mi Urunk Jézus Krisztusért.

Ámen.

Advent 1. vasárnapja – Lk 3,1–6

Adventi akció

Sokszor nem értettem, miért csinálja. Láttam az arcán, nagyon fontos számára, hogy az akció megtörténjen, és eredményes is legyen. Mindig sietve hajtotta végre, pedig minden évben majdnem ugyanakkor került sor rá. Talán abban az időben az időjárás is megbízhatóbb volt, legalábbis Kemenesalján. A késő őszi fagyok és a nagy hidegek menetrend szerint érkeztek. Ilyenkor este sietve indult édesapám a kertbe, újságpapírral vagy az erre az alkalomra megőrzött papír cementeszsákokkal a kezében, és körbetekerte a fiatal gyümölcsfákat, hogy a hirtelen és támadóan érkező első fagyok vagy a beszemtelenkedő vadak nehogy tönkretegyék őket. Hogy mekkora sikerrel járt, azt nem tudom, mert kisgyerek voltam. De zsákokat adogatni és madzagot vágni nagyon fontos küldetés volt. Ha kihagyott volna ebből, tán még sírtam is volna. A saját termelésű gyümölcsök fogyasztása pedig páratlan élvezet volt nyáron. Lehet, hogy azért is, mert ebben az „adventi akcióban" részt vettem.

Nagy szükségünk van az eleinktől örökölt beidegződésekre. Tipikusan ilyen időszak az adventi. Mindenki leporolja a gondosan elrakott díszeket, lámpásokat vagy fényfüzéreket. Előkerülnek a süteményformák és az ajtóra való fenyődíszek is. Attól is megkérdezzük, hogy érzi magát, akivel talán egész évben nem tettünk ilyet. De a legszebb mégiscsak az, ha megpróbáljuk elmondani Jézus Krisztus érkezésének örömhírét minél több embernek. Már a gondolatra is rávágjuk: ez nem ennyire egyszerű! Sokszor valóban nem könnyű, már a saját házunk táján elakadunk. Az igyekezettel azonban nem szabad hamar felhagyni! Sem szűkebb, sem tágabb körben.

Ma, amikor Keresztelő János fellépésére figyelünk, meg kell hallanunk azt a mondatot, amely mindig aktuális örökség a Krisztus-követők számára: menni kell. Nekem minden évben megüti a fülemet a pályaalkalmasságnak ez a bizonyítéka: *„Ő pedig bejárta a Jordán egész környékét."* (Lk 3,3)

Advent első vasárnapján meg kell kérdeznünk önmagunkat efelől. Teszünk-e még egyáltalán lépéseket, legalább a szűkebb környezetünkben? Körbejárjuk-e a „kertünket" azzal a céllal, hogy fölmérjük a lehetőségeket, a veszélyeket és a mindennapi helyzetet? Épületeket felhúzni egyházi céllal, műemlékeket tatarozni örökké tartó tisztelgés reményében vagy elakadni a történelem egy pontján és nem megérkezni a ma élő emberekhez egyszerűbb, de nem erre szól a küldetésünk. Új templomot is akkor lehet építeni, ha előtte körbejárjuk az egész vidéket.

Keresztelő János úgy járta körbe, hogy embereket szólított és kérdezett meg. Emberek indultak el vele, és mentek oda, ahová ő. Még a régi prófétai végzettséggel és oklevéllel, de hibátlan tartalom meghirdetésével vonzotta az embereket, és egy teljesen új korszak első embereként is sikeres volt, falvakban és városokban egyaránt.

Lehet, hogy ma azt kérdezzük, kinek a kötelessége elsőként indulni. Vagy a kompetenciáról tanácskozunk. Esetleg értekezünk is, hogy stratégiai tervbe illő-e a dolog, vagy sem. Keresztelő János ezt valóban másképp tette. Amerre mehetett, ahová indulhatott, és akikkel csak találkozott, ott a kristálytiszta tartalmat hirdette. Nem bonyolította. Nem körülményeskedett. Nem félt az akadályoktól. Nem féltette önmagát sem. Mert a legfőbb célja az volt, hogy minél kevesebb fiatal vagy öreg gyümölcsfában okozzon kárt a kemény fagy, a jéghideg tél.

Tőle „csak" ezt lehet megtanulni. Hirdetni a megtérés keresztségét a bűnök bocsánatára. A bejárásnak, az ige hirdetésének és hangzásának mindig meglesz az eredménye. Sajnos a kimozdulás és elindulás hiányának, az enervált prédikálásnak, a szerepek és hatáskörök fölötti beteges vitának is megvan az eredménye.

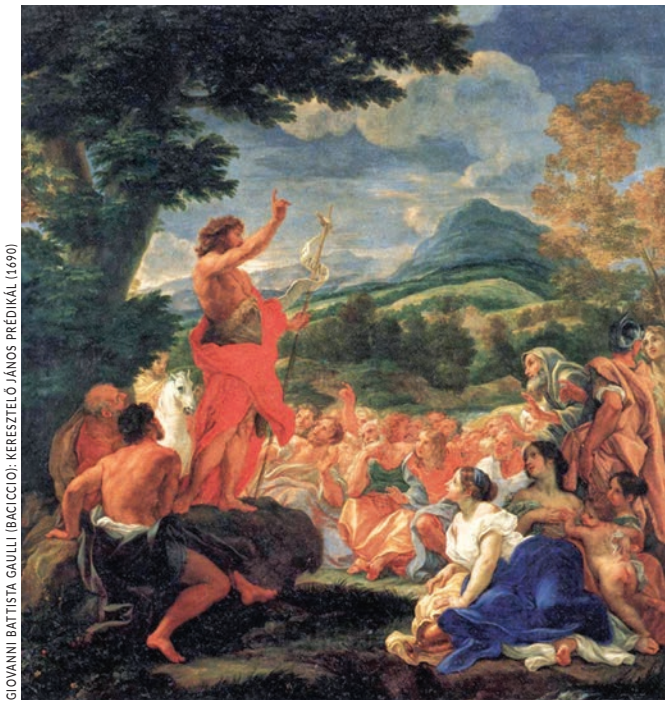

GIOVANNI BATTISTA GAULLI (BACICCIO): KERESZTELŐ JÁNOS PRÉDIKÁL (1690)

Advent első napja a magunkba szállás ideje is. A bűnbánat mélységébe érkezik a bűnbocsánat szabadítása. Jó megérkezni önmagunkhoz ilyenkor. József Attila önmagához forduló versében ezt így adja elénk:

Jó volna jegyet szerezni és elutazni Önmagunkhoz, hogy bennetek lakik, az bizonyos
Minden reggel hideg vizben fürdetem gondolataimat, így lesznek frissek és épek
A gyémántból jó, meleg dalok nőnek, ha elültetjük a szívünk alá
[...]
Igazi lelkünket, akárcsak az ünneplő ruhákat gondosan őrizzük meg, hogy tiszta legyen majd az ünnepekre.

■ Szabó Lajos

Imádkozzunk! *Urunk! Segíts megérkezni önmagunkhoz. Segíts elindulni másokhoz. Ámen.*

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (december 3.) *Énekeljetek az Úrnak új éneket, dicséretet a föld határáig!* Ézs 42,10 (Lk 1,67–68; Róm 13,8–12[13–14]; Zsolt 24) Amikor éneklünk, testünk olyan hormonokat termel, amelyek enyhítik az aggódást és a stresszt, amikor pedig egy csoport énekel, a szívük szinkronban dobban. *Lukács evangéliumának* 1. fejezetében két olyan ének is van, amelyet a korai egyház megzenésített. Keresztelő János születése után Zakariás Isten hűségéről és megváltásáról beszélt, amelyet a Messiás fog hozni. Mi már tanúi lehetünk a beteljesített ígéretnek, dicsérjük ezért az Urat új énekkel!

Hétfő (december 4.) *Mert én új eget és új földet teremtek, a régire nem is emlékeznek.* Ézs 65,17 (Lk 12,36; 1Pt 1,[8–9]10–13; Zak 1,1–6) Egy fiú a katonai pályát választotta, ám pár héttel a bevonulás után megsérült. Tizenkilenc évesen hónapokig bottal kellett járnia, a felépülése évekig eltartott. A testi gyógyulás sokszor több időt vesz igénybe, mint gondolnánk, és igaz ez a lelki gyógyulásra is. Rossz döntéseink vagy mások bántó magatartása olyan terhet tehet ránk, amely egy életen át megmarad. De Isten gyermekének van reménysége! Lehet, hogy ebben az életben nem történik meg a teljes felépülés, de a gyógyulás ígérete biztos. A fájdalom idején jó tudni, hogy végül az ő jelenlétében meggyógyulunk mindörökre, és a régi fájdalmakra nem is emlékezünk.

Kedd (december 5.) *Megjelent egy ember, akit Isten küldött, akinek a neve János. Nem ő volt a világosság, de bizonyságot kellett tennie a világosságról.* Jn 1,6.8 (5Móz 32,46–47a; Zsid 10,32–39; Zak 1,7–17) Keresztelő János nevének jelentése: Isten kegyelmes, Isten megkegyelmezett. Pár éve még mind az öt győri lelkészkollégám nevében szerepelt a János név. Ha engem történetesen Johannának, Jankának vagy Zsanettnek hívnak, nem lógtam volna ki a sorból, mert ezek a nevek a János női megfelelői. Valamiben azonban egyek lehettünk mégis. Mindnyájunknak Isten küldötteiként bizonyságot kellett tennünk arról, hogy Isten kegyelmes, az Úr megkegyelmezett. Ez a te küldetésed is, kedves Olvasó, ha hívő emberként olvasod e sorokat, hívjanak Jánosnak, Attilának, Zsuzsannának vagy bárhogyan is.

Szerda (december 6.) *De én megszabadítom juhaimat, és nem esnek többé zsákmányul.* Ez 34,22 (Ef 5,25; Kol 1,9–14; Zak 2,1–9) Honfoglaló őseinknél a ló után a második legfontosabb háziállat volt a rackajuh. Őseink jól ismerték tartásának módját. A juh magára maradva zsákmányul esik a nála erősebb ragadozóknak. Szüksége van a pásztor állandó gondoskodására. Közöttünk sincs egy olyan ember sem, aki túl tudna járni a ránk leselkedő ellenség eszén. A jó pásztor védelme nélkül nincs esélyünk a túlélésre. Ha ő nem szabadít ki minket az ördög karmai közül, elveszünk. De miért ne tenné ezt? Hiszen éppen ezért jött! Ez jelenti a jövőt számunkra és kicsiny magyar népünknek is. Megtérni az Úrhoz és az ő védelmében, vezetése alatt járni a békesség útján.

Csütörtök (december 7.) *Amilyen lelki ajándékot kaptatok, úgy szolgáljatok azzal egymásnak, mint Isten sokféle kegyelmének jó sáfárai.* 1Pt 4,10 (Zsolt 119,64; 1Thessz 5,[1–3]4–8; Zak 2,10–17) Karácsony ünnepére készülődünk az ajándékvásárlással is. Vannak, akik megkésnek ezzel, vagy egyszerűen megfeledkeznek valakiről, ám megoldják a helyzetet. Kinyitják a szekrényt, és a mélyéről elővesznek valamit, amit ők is ajándékként kaptak korábban. Kissé keserű szájízt hagy maga után egy ilyen megsejtett turpisság. Isten szívesen ad ajándékokat az ő gyermekeinek. Ám azt, amit tőle kapunk, kötelező továbbadni. Az a gond, ha nálunk megreked. Add hát tovább Isten neked szánt ajándékait és az ő szeretetének jó hírét!

Péntek (december 8.) *Az apostolok így szóltak az Úrhoz: Növeld a hitünket!* Lk 17,5 (Zsolt 51,14; Ez 37,24–28; Zak 3,1–10) Egy rádióműsorban azt nyilatkozta egy diák, hogy ő szeretne mindent megtudni a vallásról, amit csak lehet. „De én magam nem az a fajta ember vagyok, aki azzal a vággyal kel fel reggelente, hogy Isten akaratát cselekedje” – tette hozzá mondanivalójához. Lehetséges, hogy mi is ilyenek vagyunk? Meg akarjuk ismerni a Bibliát, de nem azért, hogy Istenhez közelebb kerüljünk, és nem azért, hogy úgy éljünk, amint ő akarja, hanem csak azért, hogy ismereteink legyenek? Ismerjük meg Jézus Krisztust mélyen és személyesen, növekedjünk iránta való bizalomban, engedelmességben, és teremjünk megtéréshez méltó gyümölcsöket!

Szombat (december 9.) *Az az indulat legyen bennetek, amely Krisztus Jézusban is megvolt.* Fil 2,5 (Péld 3,34; Hab 2,1–4; Zak 4,1–14) A londoni nemzeti arcképgaléria valóságos kincsesbánya, hiszen évszázadok festményeiből találunk ott gyönyörű alkotásokat. Felmerülhet a kérdés a régmúltban élt személyekről készült műveket nézegetve, hogy ők valóban így néztek-e ki. Valami hasonló történik Jézussal. Anélkül, hogy tudatosulna bennünk, benyomást keltünk róla másokban. Nem festékkel és ecsettel, hanem a jellemünkkel. Olyan képet festünk-e az Úrról, amely valóban hasonlít rá? Gyakran mi vagyunk az egyetlen „kép” Jézusról, amelyet sokan látnak. Krisztus arra hív, hogy áldozatkész, irgalmas, szív szerinti követői legyünk.

■ Mesterházy Zsuzsanna

EVANGÉLIKUS Élet | FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!
megrendelheti online is: evangelikuselet.hu/elofizetes

Jövőbe mutató evangélikus reformációi záróünnepség

Hálás reménységgel az 501. évforduló felé címmel Márton napján, azaz november 11-én került sor a reformációi programsorozat evangélikus záróünnepére a budapesti Deák téri evangélikus templomban. Nem egyszerűen zárás, számbavétel, hálaadás, közös imádság, az Ige felé fordulás, illetve egyfajta „morzsaszedés" volt ez az alkalom, hanem inkább nyitány: az Ige fényében a jövő felé vezető útra léphettünk.

„Emlékezzünk az elmúlt ötszáz év evangélikus nagyjaira, és mondjunk köszönetet azért, hogy vannak fiatalok, akik sokat tesznek az evangélikus, keresztény hit megmaradásáért!" – szólította fel „az ország templomában" egybegyűlteket megnyitó köszöntésében Prőhle Gergely, a Magyarországi Evangélikus Egyház (MEE) országos felügyelője.

Továbbadni kincseinket

Prőhle Gergely elmondta, hogy mozgalmas időszak áll mögöttünk: gyülekezeti, egyházi és állami keretek között ünnepeltük a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulóját. „De ez csak a kezdet volt!" – hangsúlyozta az országos felügyelő. Ezután az MEE elnök-püspöke osztotta meg ünnepi gondolatait a jelenlévőkkel. „Adjunk hálát, keressük együtt, vegyük számba, gyűjtsük össze, osszuk meg a kincset" – idézte Gáncs Péter a meghívó szavait, feltéve a kérdést: hol is ez a kincs? Egy cserépedényt mutatott fel, egy beleültetett makkal és a két apostoli biztatással: *„A rád bízott drága kincset őrizd meg […]"* (2Tim 1,14), *„Ez a kincsünk pedig cserépedényekben van […]."* (2Kor 4,7) A lelkészi vezető utalt arra, hogy mi is lehetünk cserépedények, hiszen kincseket rejtett el bennünk az Úristen. Ám ezt a kincset csak akkor tudjuk megőrizni, ha továbbadjuk! „Ki kell lépnünk az erős vár fedezékéből – a világ felé! Ebben az esztendőben az Úristen ráébreszthetett bennünket arra, hogy van kincsünk, amelyet meg tudunk osztani" – mondta Gáncs Péter, kincsben és megosztásban gazdag délutánt kívánva.

Posztumusz elismerések

A záróünnepség díjátadással folytatódott. A Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Presbitériuma 2017-ben úgy határozott, hogy egyházunk legmagasabb kitüntetéseit, az Ordass Lajos-, illetőleg Prónay Sándor-díjat a jubileumi évben – kivételesen – posztumusz adományozza hat-hat olyan lelkésznek és laikusnak, akik kimagasló szolgálatot végeztek. ▶

A lelkészeknek odaítélhető Ordass Lajos-díjat elsőként Andorka Eszter családtagja vehette át. (Andorka Eszter mozgássérült és nevelőotthonos fiatalokkal foglalkozott, haldoklók és családtagjaik lelkigondozását végezte, míg 2003-ban, harminckét éves korában egy nevelőotthonos táborokból megismert fiú meg nem gyilkolta.) Botta István, Csepregi Béla, Dóka Zoltán, Ittzés Gábor és Kendeh György lelkészek neve alighanem az *Evangélikus Élet* valamennyi olvasója előtt ismert, miként a nem lelkészi munkakörben végzett áldozatos szolgálatáért Prónay-díjra érdemesített Gyapay Gáboré, báró Radvánszky Alberté, Sulyok Imréé, Vladár Gáboré és Weltler Jenőé is. *(Rövid életrajzukat magazinunk is közli jelen lapszámunk 22–25. oldalán. – A szerk.)*

Emlékév-összefoglaló

Miután elhangzottak a laudációk az Ordass Lajos- és Prónay Sándor-díjjal kitüntetettek tiszteletére, egyházunk reformációi emlékbizottságának elnöke számolt be a bizottság 2008-ban megkezdett munkájáról és annak gyümölcseiről, az emlékévben teljesült vállalásokról, megvalósult programokról.

Dr. Fabiny Tamás püspök az emlékév kiemelkedő eseményeként említette az augusztusban megtartott wittenbergi magyar napokat. Elmondta, hogy az esztendő során számos könyvbemutatót, konferenciát rendeztek. Örömmel „jelentette", hogy a reformáció ünnepnapjára befejeződtek a Luther Márton életét feldolgozó tízrészes rajzfilm utolsó epizódjának munkálatai is, s hogy a forgatókönyvét író Lackfi János és Richly Zsolt rendező nevével is fémjelzett sorozatot német, angol, portugál, litván, finn és lengyel nyelven is forgalmazzák majd.

Fabiny Tamás maga is hangoztatta: az emlékév vége nem a lezárása valaminek, hiszen a reformáció útján további ötszázadik évfordulók ösztönözhetnek a megújulásra, arra, hogy Luther Márton „szenvedélyes istenkeresése átragadjon a későbbi nemzedékekre is".

„Soha el nem évül"

Köszöntötte a Deák téri templom földszinti padsorait zsúfolásig megtöltő ünneplő magyar evangélikusokat a Luther Emlékhelyek Alapítvány németországi vezetője is. Stefan Rhein kifejezésre juttatta abbéli örömét, hogy ebben az évben a reformációi megemlékezés nem maradt pusztán német nemzeti ügy, hiszen az ünnepet igazán nemzetközi keretek között lehetett megtartani.

A Márton-napi ünnepségen *Soha el nem évül* címmel tartott szívet-lelket átforrósító előadást Szabóné Mátrai Marianna nyugalmazott püspökhelyettes. Az Evangélikus Hittudományi Egyetem Gyakorlati Intézetének korábbi vezetője arra a kézenfekvő kérdésre keresett választ, hogy mit viszünk magunkkal ebből az évből.

„Jó lenne, ha a megmaradó életérzésünk a hála volna – bocsátotta előre. – Szeretném megerősíteni, hogy minden ellenkező híresztelés és tapasztalat elle-

Az Ordass Lajos- és Prónay Sándor-díjjal kitüntetettek laudálása

nére a fanyalgás nem keresztyén erény. A hálás életérzés az a jellegzetesség, amit keresztyén emberekként szétsugározhatunk a környezetünkben. Ráadásul ennek az évnek a végén minden okunk megvan erre."

Szabóné Mátrai Marianna ezután számba vette felmutatott kincseinket: „Énekeink telis-teli vannak hitet erősítő, vigasztaló, reményt adó tartalommal, a sorok és a szavak a vérünkké válnak és eszünkbe jutnak, bármi történik is velünk. A Biblia jól elfér egy kézben az énekeskönyv mellett – folytatta az előadó. – A Biblia üzenetéért megküzdve és megértve kapott a hit által belső bizonyosságot maga Luther Márton is. Nekünk ugyanerre a megtalált meggyőződésre és belső békére van szükségünk nap mint nap, mert stabilitást ad" – hangsúlyozta sodró lendületű előadásában az evangélikus lelkész.

FOTÓK: KISS TAMÁS

Márton-nap lemente…

A reformációi ünnepségek evangélikus záróalkalmán egy rövid részletet adtak elő Luther Mártonról készített zenés színdarabjukból a szarvasi Benka Gyula Evangélikus Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola diákjai; a budapesti Deák Téri Evangélikus Gimnázium és a békéscsabai Szeberényi Gusztáv Adolf Evangélikus Gimnázium, Művészeti Szakközépiskola, Általános Iskola, Óvoda, Alapfokú Művészeti Iskola és Kollégium diákjai pedig ízelítőt adtak abból a disputájukból, amelyet a *Re: formáció* címmel rendezett vetélkedő televíziós döntőjében folytattak a reformátor mai megítéléséről.

Az ünnepségen Telemann, Mendelssohn és Gjeilo műveiből is felcsendült néhány, igazán ünnepélyessé varázsolva a Márton-napi templomi együttlétet. Közreműködött a békéscsabai Calandrella evangélikus kamarakórus, az Alföld Quartet és Rázga Áron zongoraművész. Vezényelt Kutyejné Ablonczy Katalin. Orgonán Finta Gergely játszott.

A fellépők és a szervezők munkájáért Prőhle Gergely mondott köszönetet zárszavában. Bár az időközben megeredt eső elmosta a Luther-udvarból lovas vezetéssel tervezett Márton-napi lampionos „kivonulást", ezúttal alighanem minden jelenlévőben emlékezetes templomi élmény marad evangélikus himnuszunk közös eléneklése. Az *Erős vár a mi Istenünk* első versszakát ugyanis – meglepetésre – három szentendrei óvodás kezdte el zengeni…

Forrás: Evangélikus.hu
Horváth-Bolla Zsuzsanna

A keresztyén közösségben azok tartoznak össze, akik Krisztushoz tartoznak. És egyedül azért tartoznak össze, mert valamennyien Krisztushoz tartoznak. Egyébként lehetséges, hogy semmi közöm nem volna a másikhoz. Mert egészen más körökben mozog a privát életében, mint én. Mert egészen más az életfilozófiája, másfajták az érdekei, mások a politikai nézetei, mint nekem. De a Krisztushoz tartozás annyira meghatározó erő, hogy átível ezeken a különbségeken, felülírja azokat, és kibékíti őket. Ez alatt az ernyő alatt nyugodtan megférnek az egyébként akár ellenségesként megélt különbségek is.

Nagyon nagy félelmem az, hogy ebből elenyészően kevés valósul meg ma a gyülekezeteinkben és egyházunkban. Tartok tőle, hogy például a politikai különbségek felülírják a Krisztusban való összetartozásunkat. Fontosabbak a politikai nézeteink, mint a Krisztushoz tartozásunk. Nem egy gyülekezet ment tönkre és hullott darabokra azért, mert a tagjai nem merték elhinni, hogy ha mindketten valóban Krisztushoz tartozunk, akkor jó szívvel el tudjuk hordozni a közöttünk lévő különbségeket, sőt élvezni tudjuk, hogy nem csak a magunkfajtákkal szívunk egy levegőt rendszeresen. Az én véleményem szerint a keresztyén közösség ismérveinek be nem látása, talán tudatos figyelmen kívül hagyása életveszélyes ebben a pillanatban a mi evangélikus egyházunkra nézve.

Így aztán ha valamit kemény, izzasztó leckeként, házi feladatként akarunk magunkkal vinni, mert muszáj magunkkal vinni az ötszázegyedik évbe, akkor lássuk be, hogy szinte újjászületésre van szükségünk a közösségszemléletünk tekintetében.

Október 31-én a wittenbergi vártemplomi igehirdetés egy Luther-mondattal fejeződött be. Akik ott voltak, bizonyára emlékeznek rá. Luther ezt mondta: a hit eleven és bátor bizalom Isten kegyelmében. Az ilyen bizalom pedig vidámmá tesz, bátorrá, és kedvet támaszt Isten és minden teremtménye iránt.

Fogalmazzuk meg hát az ötszázegyedik esztendő házi feladatát így: legyen kedvünk ehhez az egyházhoz, ha időnként nem könnyű is azonosulni vele! Legyen kedvünk építő és pozitív módon jelen lenni egyházunkban! Mert égető szüksége van mindannyiunk építő, jó szándékú jelenlétére az ötszázegyedik esztendőben.

(Részlet Szabóné Mátrai Marianna előadásából)

A hónap igéje

Keresztelő János születésekor hangzott el ez a prófétai ének, a *Benedictus*, amelyet a liturgiában máig is idézünk. Keresztelő édesapja, Zakariás mondja el ezekkel az ihletett szavakkal az újszülött gyermek életpályamodelljét. János feladata az lesz, hogy előkészítse a Megváltó útját, akiben megjelenik Isten könyörülő irgalma, aki megszabadítja az emberiséget a bűn rabságából, a sötétség és a halál fogságából.

A Messiásban Isten maga látogatja meg népét, és ezzel eljön a kegyelem és az üdvösség, az Istennel való békesség korszaka. Beteljesednek az ószövetségi próféciák, amire oly nagyon várt már Izráel népe. Ebben az egész rendkívüli eseménysorozatban prófétai szerep vár az újszülött Jánosra. Ő készíti el a Szabadító útját Izráelhez és általa az emberiséghez.

Naptámadat, fénylő napfelkelte lesz a Messiás eljövetele, amely megvilágosítja a bűn és a halál sötétségében élő embereket, és megvilágosítja a hit útját Isten felé. Ez az üdvösség, amikor az ember és Isten kapcsolata helyreáll, rendeződik az ember viszonya Istennel. Ehhez elengedhetetlenül szükséges a bűnbocsánat. Zakariás próféciájában ez áll a középpontban: Isten irgalmassága fog megjelenni a Messiásban, aki nem az ítéletet, hanem Isten kegyelmét, megbocsátó szeretetét fogja felragyogtatni. Az üdvösség bibliai értelmezésben soha nem csupán a földi élet utáni állapotot jelenti, hanem a már itt és most megvalósuló, Istennel és emberekkel harmóniában élt életet.

Zakariás az üdvösséget az Istennel való közösségben látja. Az üdvösség az, hogy Isten meglátogatta az ő népét, belép az életünkbe, köztünk van, velünk van. Az üdvösség tehát maga Isten, a hozzánk személyesen érkező Isten, az én Istenem. Istennel együtt lenni, Istennel egynek lenni – ez az a boldogság, amelyre minden ember vágyódik. Ennek az üdvösségnek és az üdvösség hozójának meghirdetése vár a megszületett Jánosra, aki majd fel fogja készíteni a népet a Messiás jövetelére, a vele való találkozásra, a bűnbánatra, az Isten útjára térésre.

> *Istenünk könyörülő irgalmáért, amellyel meglátogat minket a felkelő nap a magasságból, hogy világítson azoknak, akik sötétségben és a halál árnyékában lakoznak, hogy lábunkat a békesség útjára igazítsa.* **(Lk 1,78–79)**

Az édesapa, Zakariás ujjongó öröme ezért nemcsak annak szól, hogy fia született, hanem annak is, hogy gyermeke részes lesz majd Isten tervének megvalósításában. Lehet-e egy szülőnek szebb látomása és reménysége annál, mint hogy gyermeke Isten szolgálatában fog állni?

Egy gyermek születésekor azt szoktuk kérdezni: mi lesz ebből a gyermekből? Szeretnénk, ha sikeres, boldog lenne, jó foglalkozást, jó anyagi körülményeket tudhatna magáénak, biztonságban élne. Zakariás más jövőről kap képet. Nem arról álmodozik, hogy nagy tekintélyű rabbi vagy nagy tiszteletben álló pap lesz a fiából, hanem olyan próféta, aki megtanítja népét az üdvösség ismeretére. Márpedig prófétának lenni soha nem jelentett sem karriert, sem létbiztonságot. Mégis, Zakariás tudta, hogy nincs annál nagyobb tisztesség, mint Isten szószólójának, tervei megvalósításában munkatársának lenni. Ezért ujjong és örvendezik.

Ma is igaz ez, ha a mai lelkészek messze nem közelítik is meg Keresztelő János feladatát. De mindegyikőjükre azt bízta Isten, hogy az evangéliumnak, a Messiás Jézusban felragyogó üdvösségének hirdetésével munkálkodjon az ő tervének, országának építésében. Bármilyen világi állással, karrierrel összemérhető a lelkészek szolgálata. Hiszen rajtuk kívül ki más hirdetné, hogy van szabadulás a sötét élethelyzetekből, van bűnbocsánat és újrakezdés, hogy az Isten irgalmas, és egyetlen Fiát, Jézust adta értünk és nekünk?

Adventi várakozásunkban legyen nekünk is imádságunkká a *Benedictus!*

■ Balicza Iván

Ösztöndíjazott diákok

Ismét átadták a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Presbitériuma által a gyermekmentő Sztehlo Gábor emlékére, az evangélikus értelmiség kinevelésének elősegítése érdekében alapított Sztehlo-ösztöndíjakat. A támogatásra érdemesített diákok a november 10-én, Luther Márton születésnapján tartott megemlékezésen a Deák Téri Evangélikus Gimnázium dísztermében személyesen vehették át ösztöndíjaikat.

A SZERZŐ FELVÉTELE

Immár a nyolcadik alkalom volt, hogy egyházunk tehetséges, ám anyagilag rászoruló diákokat támogatott a Sztehlo-ösztöndíjjal. Idén 5180 forint híján tízmillió forintot osztottak ki; ez évben csak evangélikus középiskolákból – tizennégyből – kerültek ki a nyertes pályázók.

A díjakról a Bencze András, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspökhelyettese, székesfehérvári lelkész vezette Sztehlo Gábor-ösztöndíj-bizottság döntött. Kilencvenen jelentkeztek, a bizottság hetvenegy – a zene, a tudomány, a nyelvtanulás területén benyújtott – pályázatot tartott támogatandónak.

Az ösztöndíjak kiosztásakor rendezett alkalmon a heti ige, Róm 12,21 (*„Ne győzzön le téged a rossz, hanem te győzd le a jóval a rosszat”)* alapján tartott áhítatot Lázár Zsolt, a Nyugat-békési Evangélikus Egyházmegye esperese. Hangsúlyozta: Sztehlo a vészkorszakban, az élet és a halál mezsgyéjén egyensúlyozva próbált meg személyes hitéből fakadóan cselekedni, és akkor, amikor a döntésnek valóban súlya volt, megkísérelte a ránehezedő gonosz dolgokat jóra fordítani. Az esperes a diákokat is arra kérte, hogy az eléjük tárt lehetőséggel élve maguk is váljanak a kezek evangéliumának cselekvőivé, hiszen az elnyert ösztöndíj lehetőség, hogy a pályázatban az általuk felvázolt célok elérésében segítse őket. A támogatással élve reménységgel kell tekinteni a jövő felé, és elszántsággal, kitartással, szorgalommal el lehet érni bármit. Közben azonban fontos az Istenhez fordulás is, a hálaadás Isten ajándékaiért.

Gáncs Péter elnök-püspök tartott ezután előadást arról, milyen fontos élmények érték őt a wittenbergi magyar napok rendezvényén idén nyáron. A kiállított nagy Bibliát hozva fel példának kérte a nyerteseket a könyvek könyvének forgatására, a benne való elmélyülésre; a wittenbergi óriásjászol példáján az önmagukra való tekintést és az Isten felé fordulást hangsúlyozta. Az óriáskerék példájával pedig a naponkénti megtérést és az imádságot helyezte a fiatalok szívére.

Rövid műsorral a Székács József Evangélikus Gimnázium tanulói készültek.

■ Horváth-Bolla Zsuzsanna

Máté ihlette Karátson-akvarellek

Máté evangéliumához készített akvarellekből nyílt időszaki kiállítás november 11-én az Evangélikus Országos Múzeumban. Alkotójuk Karátson Gábor (1935–2015) Arany János-díjas, Prima-díjas író, filozófus és festő, akinek sokoldalú tehetségét – egyebek mellett – Kossuth-díjjal, Munkácsy-díjjal, József Attila-díjjal és a Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztjével is elismerték. Bibliai akvarelljeiből már 2008-ban rendezett kiállítást az Evangélikus Országos Múzeum.

Most látható műveit a vizsolyi Biblia szövege ihlette. A Károli Gáspár-féle fordításból való idézetekkel ellátott képeken *Máté evangéliumának* mind a negyven lapja látható a múzeum boltozott pincehelyiségének falain. A *Mindenkoron látják* című tárlat 2018. február 18-ig tekinthető meg. A megnyitón az Evangélikus Országos Gyűjtemény közművelődési igazgatóhelyettese, Zászkaliczky Zsuzsanna művészettörténész mondott köszöntőt, valamint Lányi András filozófus osztotta meg gondolatait az egybegyűltekkel. (Közreműködött Mizsei Zoltán.) ■ EÉ

FOTÓ: KISS TAMÁS

Kerületi közgyűlések

Északon

A reformáció ünnepi évében az Északi Evangélikus Egyházkerület közgyűlése ismét Márton-napon gyűlt össze: a választási felkészülés, az egyházkerület és egyházunk közös jövőjét formáló együtt gondolkodás összekapcsolódott a reformációi emlékév ünnepélyes lezárásával.

Az ülés Szabó András nyitóáhítatával vette kezdetét az egyházkerület székházában. A Nógrádi Egyházmegye esperese Mt 16,18 alapján a kősziklára épített egyházról szólt, melyet Jézus Krisztus épít. Az épület alapja az Isten által bennünk munkált és tőle ajándékként kapott hely hit és vallástétel. Krisztus egyháza a pokol kapujával szemben, tehát veszélyes helyen található – ha azonban az egyház egyház marad, nem bír vele senki, szögezte le az esperes.

FOTÓ: BALICZA MÁTÉ

Ezután Fabiny Tamás püspök adott teológiai alapozást a gyakorlatias napirendi pontokhoz, megfogalmazva az október 31-ét követő megpihenés és a továbblépés szükségességét. „Az ötszáz éves évfordulóktól és projektektől függetlenül fontos lenne a reformáció kezdeti kérdéseivel foglalkozni: küzdeni az Istennel, az Istenért, az istenkérdést közel hozni az emberek számára – október 32-én is” – hangsúlyozta az egyházkerület lelkészi vezetője.

A Fábri György egyházkerületi felügyelő elnökletével zajlott ülésen az egyházkerület küldöttei áttekintették a közelgő egyházi választásokkal kapcsolatos feladatokat és határidőket. Fontos igényként merült fel az új tisztséget vállalók lelki megalapozása – ehhez a személyes beszélgetésen és a gyülekezet által célzottan szervezett alkalmakon kívül jól használhatók a korábbi kiadványok (például a *Tarts Uram, a kezedben – Személyes szavak presbiterekhez* és *A közösségépítő lelkész* című gyakorlatias kötetek). A hajdú-szabolcsi gyakorlatban előzetes elkötelezést várnak a jelöltektől, hogy a hatéves ciklus alatt legalább két alkalommal részt vesznek csendeshéten, konferencián, munkatársképző alkalmon.

Fábri György felügyelő beszámolt az egyházi struktúra egyszerűsítését előkészítő bizottság terveiről. Szóba került a lelkészi életpályamodell és a lelkészképzés megújítása is: ez utóbbi egyrészt a kései elhívást kapottak számára reális megoldást jelentő képzési formák nyújtása, másrészt a küszöbönálló lelkészhiány szempontjából is aktuális. A lelkészi minőségbiztosítás kérdésében Benczúr László tiszteletbeli felügyelő fogalmazott meg konkrét javaslatot: a különböző szakmai kamarák példája nyomán egyházunk is állíthatna kerületi „biztosokat”, olyan lelkészeket, akik az adott területen megbízottként vizsgálhatják a lelkészek és a gyülekezetek együttműködését.

A közgyűlés több szempontból foglalkozott a Borsod-Hevesi Egyházmegye helyzetével, amely a jelenlegi összetételű közgyűlés 2012. őszi alakuló ülése óta napirenden van. A közgyűlés javaslata alapján az egyházkerület elnöksége közvetlen párbeszédet folytat a gyülekezetekkel a realisztikus jövőkép közös kimunkálása végett. Mekis Ádám esperes ugyanakkor arra is felhívta a figyelmet, hogy a fogyatkozásból adódó problémák idővel minden egyházmegyében elő fognak jönni – a főváros környéki agglomeráció kivételével, ahol fordított helyzet figyelhető meg.

Örvendetes hír ezen a téren, hogy november 29-én 18 órakor sor kerül a budakeszi templom alapkőletételére. 2018. február 28-án pedig konferenciát terveznek az agglomerációs területeken szolgálók számára Piliscsabán – jelezte Kézdy Péter házigazda, a Béthel Evangélikus Missziói Otthon megválasztott vezetője. A növekvő területek ellátásához kapcsolódóan rövid tájékoztatás hangzott el a gyülekezetplántálás kérdésében (jelenleg Szentendrén sikerült ebből a forrásból megerősíteni a lelkészi munkát).

A közgyűlés végén bemutatkozott Anne Morawski, az amerikai evangélikus egyház nyugdíjas lelkésze, aki harmincnégy éves lelkészi szolgálat után érkezett önkéntesként Magyarországra. A jelenleg Dabas központtal működő lelkész felkérésre is vállal angol nyelvű lelkészi szolgálatot.

Az ülés hivatalos lezárása után a közgyűlés tagjai részt vettek egyházunk reformációi emlékévének záróünnepén a Deák téri evangélikus templomban. Szabóné Mátrai Marianna előadásának végkicsengését október 31-én túl és a választási év küszöbén az egyházkerületben is megszívlelhetjük: legyen kedvünk ehhez az evangélikus egyházhoz!

■ Pap Kinga Marjatta

Nyugaton

A reformációi emlékévről szóló beszámolók mellett támogatási kérelmek, jogi kérdések és a jövő évre tervezett programok kerültek terítékre a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület november 17-én Győrben tartott közgyűlésén.

Adámi Mária püspöki asszisztens rövid áhítatát követően Mészáros Tamás egyházkerületi felügyelő nyitotta meg az ülést, majd elnöktársával, Szemerei János püspökkel mindketten beszámoltak a tavaszi közgyűlés óta eltelt időszakról, kiemelve a kerület által szervezett, a reformációi emlékévhez kapcsolódó programokat. Ezek között – a Sárváron tartott missziói nap mellett – elsősorban a gyülekezeteknek ajándékozott emlékfák elültetését említették, valamint az *Útközben a reformáció* című fórumbeszélgetés-

Délen

„Jézus feladatot ad, de kicsinyhitűségünkben sokszor nem fogjuk fel hatalmát” – ezzel a mondattal zárta áhítatát Regősné Zászkaliczky Zsuzsanna, az Evangélikus Országos Gyűjtemény közművelődési igazgatóhelyettese, kőbányai gyülekezeti felügyelő a Déli Egyházkerület közgyűlésének kezdetén. A rendezvénynek november 11-én az Evangélikus Országos Múzeum adott otthont.

FOTÓ: KISS TAMÁS

Valóban, Jézus sok feladatot ad 2017 végén és 2018 első fél évében (is) a Déli Egyházkerület vezetőinek, lelkészeinek, felügyelőinek, presbitereinek. Mielőtt a közgyűlés tagjai hozzákezdtek volna a teendők megbeszéléséhez, dr. Csepregi Zoltán egyháztörténész tartott előadást *Az egyetemes papság elvétől a presbiteri szolgálat gyakorlatáig, az evangélikus egyházkormányzás rögös útján* címmel. Az Evangélikus Hittudományi Egyetem tanszékvezető professzora betekintést nyújtott abba a történelmi folyamatba, amelynek révén a protestáns gyülekezetekben kialakult, majd megszilárdult a paritás elve.

Az érdekfeszítő előadás után tért rá a közgyűlés a nap egyik fontos témájára, a 2018 elején esedékes püspökválasztás kérdésére. A jelölőbizottság elnöke, dr. Solt-Száraz Csenge Gitta a beszámolójában elmondta, hogy a jelölés időszaka lezárult, s a választási bizottság ülése után fog kialakulni a végleges lista, amelynek alapján a gyülekezeti presbitériumok leadhatják majd szavazataikat. Elmondta, hogy hét lelkipásztor kapott jelölést, s többen már jelezték, hogy készek indulni a püspökválasztáson.

Gáncs Péter elnök-püspök kijelentette, hogy az új püspök személye nem jelenti a püspöki székhely esetleges megváltoztatását. A Déli Egyházkerület közgyűlése nem foglalkozik ezzel a kérdéssel. A hozzászólások során több fontos kérdés is felmerült, ezek tisztázásával akadálytalanul mehet tovább a választás folyamata.

A közgyűlés második felében Andorka Árpád, a Tolna-Baranyai Egyházmegye felügyelője számolt be a kerületre tekintve az elmúlt esztendők legfontosabb statisztikai adatairól. Szó volt a gyülekezeti alkalmak látogatottságáról, a kazuális szolgálatok, hittanórák számáról, valamint az egyházközségek anyagi helyzetéről.

Az ülés végén az egyházkerület elnöksége a reformációi jubileumra kiadott ezüstérmékkel köszöntötte Andorka Árpádot, aki immár huszonöt esztendeje tölti be hűségesen a Tolna-Baranyai Egyházmegye felügyelői tisztségét.

■ Deák László

A SZERZŐ FELVÉTELE

sorozatot, amely minden egyházmegyét megmozgatott.

Ezután a jelen lévő esperesek tájékoztatták a közgyűlés tagjait az egyházmegyékben lezajlott, a reformáció jubileumához kötődő eseményekről. Valamilyen különleges alkalommal minden egyházközség és minden egyházmegye igyekezett hozzájárulni a megemlékezéshez. Több helyen emlékművet, szobrot avattak, könyveket adtak ki, harangot, illetve keresztelőkutat szenteltek, csendesnapot, előadásokat, konferenciát, koncerteket tartottak, vagy kiállítást állítottak össze.

Szemerei János tájékoztatást adott az egyházkerületi pénzügyi keret aktuális helyzetéről, majd rátért a gyülekezetektől beérkezett támogatási kérelmekre. A közgyűlés az ágfalvi és az ecsenyi közösségnek is megszavazott egy-egymillió forintot templomfelújításuk befejezésére.

A következőkben a 2018-ban esedékes általános tisztújítás menetrendjének megtárgyalása került sorra. Kissné Kárász Rózsa, a kerületi jelölőbizottság elnöke ismertette az ezzel kapcsolatos törvényi szabályozást, és felhívta a figyelmet az egyes jelölési és választási feladatok határidejére. Az elnök asszony külön kiemelte: a gyülekezeti tisztségviselők megválasztásának határideje 2018. március 30. lesz. Javasolta, hogy a lelkészek időben kérjék fel a jelölőbizottságokat, hogy kezdjék el az előkészítő munkát.

A jövő évi kerületi programterv összeállítása következett. Szemerei János püspök arról is tájékoztatta a jelenlévőket, hogy – a burgenlandi evangélikus szuperintendenciával egyeztetve – sikerült kijelölni a következő artikuláris találkozó időpontját: 2019-ben Nemeskéren szeretnék tartani, ismét kétnyelvű alkalomként.

Utolsó előtti napirendi pontként dr. Sólyom Tibor közgyűlési póttag hozzászólása hangzott el. A zsinati jelölőbizottság tagja ismertette a jelenlévőkkel a gyülekezetek önálló jogi személyiségét érintő zsinati javaslatot, amely a hallgatóság körében elég vegyes fogadtatásra talált. Az ezzel kapcsolatos parázs vita során kiderült, hogy a javaslat többek véleménye szerint még javításra, finomításra szorul.

Mészáros Tamás zárszava után a közgyűlési tagok vacsora közben folytathatták tovább az eszmecserét.

■ Adámi Mária

▶ *További részletek az egyházkerületek honlapjain*

Béres József: Szép magyar ének

A Szép magyar ének kötetek azért születettek, hogy elvigyék a családokba, baráti társaságokba, közösségekbe az éneklés csodálatos örömét. Az igényes válogatások a legkedveltebb gyermekdalainkból, népdalainkból, népies dalainkból, valamint a legszebb és legismertebb szent énekeinkből ölelnek fel egy csokorra valót. A kötetek szerzője az egészségmegőrző készítményeiről ismert Béres Gyógyszergyár elnöke, dr. Béres József.

Joggal csodálkozhat bárki, és teheti fel a kérdést: mit keres egy üzletember a népdalok, népénekek, egyházi énekek világában? Sajnos a mai modern világunk egyre kevésbé ismeri a valódi értékeket, nem ismerik elegen énekeinket, és még kevesebben „élnek velük". Lassacskán elfelejtődnek a jól ismert dallamok, kikopik az együtt éneklés vidám szokása a családokból, a baráti társaságokból.

„Úgy gondolom, a mai világban pont e közösségek ereje segíthetné a nehézségek elviselését, a lelki és ezen keresztül a testi egészség megőrzését. Hiszem, hogy gazdag nemzeti zenekincsünk e darabkája minden magyar és a kultúránk iránt érdeklődő ember számára éppúgy tárháza a hasznos ismereteknek, mint forrása erőnek, jókedvnek, örömnek és szeretetnek" – vallja a szerző.

Az első kötet 2009-ben jelent meg, és olyan sikert aratott, hogy további három kiadás követte. „Az azóta eltelt években belső igényem továbbhajtott egy énekeinket táji sokszínűségükben még gazdagabban bemutató gyűjtemény megteremtése felé. Úgy éreztem, hogy a korábbi kiadásból sok értékes, széles

érdeklődésre számot tartó szép magyar ének hiányzik. A második kötet anyagának derékhada a népdalok köréből került ki: zömében kalotaszegi, mezőségi, Maros-völgyi, gyimesi és moldvai énekeinkből, de például néhány régi unitárius énekkel is gazdagítottuk a könyv tartalmát" – mondja Béres József.

A *Szép magyar ének* kötetek kaphatók a nagyobb könyváruházakban és online könyvesboltokban. (X)

A Luther Kiadó a könyvvásáron

Kedves Vásárlóink!
A Luther Kiadó szeretettel várja önöket a XXIII. keresztyén karácsonyi könyvvásáron, ahol húsz százalék kedvezménnyel vásárolhatják meg kiadványainkat. Időpont: december 8–9.; pénteken nyitva 14–20 óra, szombaton 9–17 óra között. Cím: Lónyay Utcai Református Gimnázium, 1092 Budapest, Kinizsi u. 1–7.

LUTHER KIADÓ

Szabadságról prédikált a „szolga"

A reformáció indulásának ötszázadik évfordulóját a Balassagyarmati Evangélikus Egyházközség és a hozzá tartozó gyülekezetek rendezvénysorozattal, benne háromnapos konferenciával ünnepelték. A 2017-es reformációi események zárásaként november 12-én dr. Fabiny Tamás püspök szolgált a vasárnapi istentiszteleten.

Az Északi Evangélikus Egyházkerület lelkészi vezetője Gal 5,1 alapján tartott igehirdetésében az egyedül Krisztustól elnyerhető szabadság jelentőségét hangsúlyozta. Petőfi Sándor legismertebb költeményére utalva szólt arról, hogy lehet olyan „szabadság", amely inkább fogság, illetve létezik olyan „fogság", amely valójában szabadság. A szabadság vagy szolgaság igazi fokmérője pedig az, hogy Jézussal vagy Jézus nélkül éljük-e az életünket.

A szép számban megjelent gyülekezeti tagok az istentisztelet után a Luther-házban beszélgethettek a jubileumi emlékév jelentőségéről. Fabiny Tamás *Reformáció és ökumené* című előadásának meghallgatása után arról is közösen gondolkodtak, hogy mi következik az emlékév után, „október 32-én". ■ B. M.

Közös reformációi ünnep Farnadon

A felvidéki Farnad evangélikus templomában közös reformációi ünneplésre gyűltek össze október 21-én a helyi evangélikusok és reformátusok, a nagyölvedi és kétyi reformátusok, valamint a piliscsabai evangélikus gyülekezet küldöttei. (Velük ünnepelt a katolikus közösség plébánosa és Farnad polgármester asszonya is.) A műsorban a farnadi gyülekezet tagja, ifj. Beléni Marian adott orgonakoncertet, Kézdy Péter, a piliscsabai testvérgyülekezet lelkésze Lucas Cranach festményei alapján beszélt a wittenbergi reformáció történetéről és legfontosabb tanításairól, majd Michal Meliško farnadi evangélikus lelkész tartott szlovák nyelvű előadást a „solá"-król. Végül a zselízi Franz Schubert vegyes kar adott koncertet. A Farnad környéki protestánsok reformációi ünnepe szeretetvendégséggel zárult.

■ Kézdy Péter

1353 mézeskalács – tiszta szívből

Sokéves hagyomány, hogy az Ökumenikus Segélyszervezet önkéntesei közös mézeskalácsszív-sütéssel készülnek az adventi adománygyűjtésre. Idén sem volt másként: a budapesti Akvárium Klubban önkéntesek, valamint sportolók, ismert tévés és közéleti személyiségek fogtak össze november 17-én azzal a céllal, hogy egy délelőtt alatt elkészítsenek 1353 darab mézeskalács szívet.

FOTÓ: FEKETE DÁNIEL / MÖS

Az akcióhoz a Tesco a hozzávalókat, a Whirlpool a sütőket kölcsönözte, míg az Akvárium Klub a helyet biztosította térítésmentesen. Nagy Ervin színész, Gyurta Dániel olimpiai bajnok úszó, Berki Krisztián olimpiai bajnok tornász, Risztov Éva olimpiai bajnok úszó, Verrasztó Evelyn Európa-bajnok úszó, Katus Attila világ- és Európa-bajnok sportaerobik-versenyző, Ungvári Miklós olimpiai ezüstérmes dzsúdós, Fábián László olimpiai bajnok öttusázó, Szatmári András világbajnok vívó, Märcz Tamás olimpiai bajnok vízilabdázó, Vincze Ottó válogatott labdarúgó, Vastag Csaba és Wolf Kati énekesek, Forró Bence műsorvezető, Kovács Lázár sztárséf, Kiss Péter Balázs színész és a TNT együttes tagja, Zuber Krisztián Inti és mások mellett részt vett a mézeskalácsszív-készítésben Fabiny Tamás evangélikus püspök is.

„Természetesen nem véletlen, hogy pontosan 1353 darab mézeskalács készült, hiszen az 1353-as szám egyben az Ökumenikus Segélyszervezet adományvonala is. Az akcióval arra is fel szerettük volna hívni a figyelmet, hogy már hívható a 1353, melynek tárcsázásával mától kétszázötven forint adománnyal csatlakozhat bárki az országos összefogáshoz” – mondta a segélyszervezet kommunikációs igazgatója. Gáncs Kristóf hozzátette, hogy bár az egyházi advent csak a december 3-i, első vasárnapi gyertyagyújtással veszi kezdetét, az adománygyűjtés már a mézeskalácsszív-sütő akció hetének elején elkezdődött az adománykuponok árusításával a Tesco áruházak kasszáinál, és azóta hívható a 1353-as adományvonal is.

Ahogy a gyűjtés jelmondata – „Ételt az éhezőknek, otthont az otthontalanoknak, esélyt az esélyteleneknek!” – is hangsúlyozza: azért gyűjt a segélyszervezet, hogy egész évben segíteni tudja a nélkülözőket, kitörési pontokat tudjon kínálni a szegénységből.

Forrás: MÖS

Jótékonyan báloztak

Tizedik alkalommal várta a táncos lábúakat a Katalin-napi evangélikus bál. A kulturált szórakozásra vágyók idén is a Budavári Önkormányzat épületének aulájában gyűltek össze november 18-án. Nyitótánccal – Kéri Tamás betanításában – a Sztehlo Gábor Evangélikus Gimnázium diákjai szolgáltak. A tombolajegyek árából befolyt összeg ezúttal a szíriai háború áldozatai és a világ üldözött keresztényei számára folytatott gyűjtést támogatta.

A gyűjtés miértjét a bál egyik fővédnöke, Prőhle Gergely, egyházunk országos felügyelője a következőképpen indokolta: „Míg az állam, a politikai közösség feladata az, hogy egy közösség érdekeit megvédje, addig az egyes embernek igenis az a feladata, hogy a felebaráti szeretet parancsát kövesse, és megtegyen mindent akkor, amikor valaki segítségre szorul.”

Egyházunk diakóniai bizottságának vezetője, Gregersen-Labossa György elmondta, hogy diakóniai hálózatának segítségével az evangélikus egyház Budapesten és Nyíregyházán jelentős munkát végez a valamiféle menedékjogot már kapott, javarészt nem keresztény menekültek integrálásában. „A magyar állam is jelentős segítséget nyújt a Közel-Keleten, de partneregyházunk, a bajor egyház is jelentős munkát végez. Ehhez a programhoz is szeretnénk most kapcsolódni” – magyarázta az evangélikus lelkész.

A SZERZŐ FELVÉTELE

Az országos iroda diakóniai osztályának vezetője, Buda Annamária munkatársával, Hajdú Tiborral bemutatta azt a kisfilmet, amely a menekültek körében végzendő diakóniai feladatokról szól, majd felolvasták az est másik védnökének, Soltész Miklósnak, az Emberi Erőforrások Minisztériuma egyházi, nemzetiségi és civil társadalmi kapcsolatokért felelős államtitkárának köszöntő levelét.

Az est folyamán Horváth-Hegyi Olivér helyi lelkész, illetve egy rajzfilm mutatta be a Szentendrei Evangélikus Egyházközséget és az evangélikus óvodát.

A bálozók meghallgathatták a Hot Jazz Band koncertjét, majd – a bál borászának és szakácsának bemutatkozása után – következett a vacsora. Az est további részében a Beatangok zenekar „tolta a talpalávalót”.

■ Horváth-Bolla Zsuzsanna

TICHY KÁLMÁN FESTMÉNYE

„Engem várnak a szigetek”

Gáncs Péter *püspök*
Déli Evangélikus Egyházkerület

Átölel minket jóságod, Teremtőnk,
Átölelsz minket, mint tér, mint idő.
És mégis vannak vén falak közöttünk,
Rácsokon át méregetjük egymást:
Börtön az énünk, amelyből kitörni
Nem tudunk bűnünk sziklái miatt.

(EÉ 556,2–3)

A címben idézett, ádventben különösen is aktuális ézsaiási próféciának a vizuális megjelenítése, Tichy Kálmán 1947-ben készült festménye gyermekkorom óta végigkíséri az életemet. Kibővített változata látható a nagytarcsai evangélikus templom szárnyas oltárának 1959-ben festett pünkösdi képén, amelyet már kisgyermekként megcsodáltam, amikor nyaranta ellátogattunk keresztapám, Győri János gyülekezetébe. Akkor még nem sejtettem, hogy életem leghosszabb szolgálati ideje éppen ehhez a képekben igen gazdag templomhoz fog kötni. Tizenhat éves nagytarcsai szolgálatom alatt az oltár előtt megállva pünkösdtől egészen ádventig mindig erre a képre nézhettem fel…

S mit ad Isten: amikor 2003 őszén először ülhettem le a Puskin utcai püspöki dolgozószoba hatalmas, még Raffay Sándortól örökölt íróasztala mögé, a szemközti falon felfedeztem a tarcsai oltárkép előtanulmányának is tekinthető Tichy-festményt, melyet Ézsaiás látomása ihletett: *„Engem várnak a szigetek…”* (Károli-ford.) Elgondolkoztató a legújabb protestáns fordítás is, amely így hangzik: *„Csak szavamra várnak a szigetek…”* (Ézs 60,9) De előkerül ez a kép már egy korábbi, úgynevezett Ebed Jahve (az Úr szolgája) énekben is: *„…tanítására várnak a szigetek.”* (Ézs 42,4)

Az idén csupán háromhetes ádventi időszak elején fontos tisztázni, hogy mi nem egy kisgyermek születésére várunk. Bár kényelmesebbnek tűnne egy babusgatni való Jézuska fogadására készülni, aki nem szól bele az életünkbe. Csakhogy nekünk éppen arra a Mesterre van szükségünk, aki a képen a hajó orrában állva érkezik, hogy tanítsa a szigetvilág sokszínű, tarka népét.

Ez a kép remekül szemlélteti világunk mai helyzetét is. Bár gyakran emlegetjük, hogy egy hatalmas globális faluvá („global village”) lett földünk, ahol minden és mindenki közel került a másikhoz, de ez csak a felszínes, hogy ne mondjam: hamis, hazug látszat. Ma is szakadékok választanak el népeket, vallásokat egymástól. Ahogy egyik ifjúsági énekünkben őszintén vallunk erről:

Ádvent csillogó fényei könnyen elfeledtetik velünk, hogy ezt a néhány hetet „kis böjtként” kaptuk, hogy őszintén szembesüljünk önző énünk börtönével, bűneink masszív szikláival, amelyektől csak az érkező Úr gyógyító igéje tud megszabadítani minket.

Ebben az összefüggésben érdemes elolvasni Lukács tudósítását, aki leírja, hogy miután Jézus a Simon Pétertől kölcsönkért csónakból tanította a sokaságot, majd pedig a mélyre evezve olyan hatalmas fogáshoz segítette őket, hogy *„szakadoztak a hálók”*, a csónak tulajdonosa *„leborult Jézus lába elé, és így szólt: Menj el tőlem, mert bűnös ember vagyok, Uram!”* (Lk 5,8) Simon ugyanis meglátta a falat, amely elválasztotta a Mestertől, aki viszont egyetlen feloldozó mondattal kaput nyitott a bűnsziklák között: *„Ne félj, ezentúl emberhalász leszel!”*

Jézus azért érkezik, hogy leomoljanak az elválasztó vén falak, összetörjenek a rácsok, amelyek elválasztják az embert Teremtőjétől és teremtménytársától. Az ézsaiási prófécia képével élve, aki megérkezik és kiköt az őrá váró szigeteken, hidat épít. Hiszen ő az igazi főpap, a nagy hídverő, a „pontifex maximus”. Ő maga a híd közeli és távoli szigetek és azok lakói között. Hiába ugyanis korunk minden csodálatos kommunikációs eszköze (internet, *Facebook*, mobiltelefon), sokan szenvednek ma is az elszigetelődéstől, a kínzó magánytól.

Beszédes szimbólum, hogy evangélikus központjainkat többfelé lutheránus szigetnek (insula lutherana) nevezzük. Ez egyrészt utalás kisebbségi szórványlétünk vitathatatlan tényére és arra a küldetésünkre, hogy nyitott, védett kikötőt kínáljunk mindazoknak, akik nálunk keresnek otthont. Ugyanakkor vegyük észre szigetlétünk veszélyes kísértését is. Éppen a Deák téri szigeten tartott Márton-napi „500 pluszos” ünnepünkön szóltam arról, ami hangsúlyt kapott a elnök-püspöki beszámolómban is a zsinat előtt: „Fontos lenne, hogy a jubileumi év elmúltával ne vonuljunk vissza a kinyíló tágas terekről erős váraink fedezékébe, hiszen jézusi küldetésünk szerte az egész világba szól!”

Ne feledjük: arra az ünnepre készülünk, amikor megtört az ősi átok, megszűnt az ember elszigeteltsége. A betlehemi jászolban összeért, újra találkozott az ég és a föld. Jézusban ránk mosolyog Isten szeretete! ■

Nem volt szuperhős

Luther Márton élete regényben – beszélgetés a szerzővel

„Ki kell mondanunk, hogy a mai modern világ valamennyire a reformáció korából nőtt ki" – fogalmaz Cs. Szabó Sándor. A Luther – Az út (I.) címmel nemrégiben megjelent regény szerzője a könyv keletkezéséről, a reformátor személyéről és Luther máig meghatározó szerepéről is beszélt.

– Honnan jött az ötlet, hogy Luther Márton életét és korát regény formájában dolgozza fel?

– Ez nem az én saját ötletem volt, hanem még 2014-ben egy kedves szerkesztő ismerősöm vetette fel, hogy milyen jó lenne, ha a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulójára létrejönne egy, a reformációval kapcsolatos életrajzi regény. Kezdetben ez tőlem teljesen független gondolata volt, csak azt tudta, hogy van egyházi kötődésem, és a történelmet szeretem. Elkezdtünk közösen gondolkodni, majd eljutottunk Luther Márton személyéhez mint a reformáció talán legfontosabb alakjához.

– Mit jelent az ön számára Luther Márton kora?

– Középiskolás korom óta nagyon szeretem a reformáció korát. Egy nagyon modern időszaknak látom, hiszen a gondolkodásmód sokszínűsége, a számos irányzat párhuzamos jelenléte igazán sokszínűvé, izgalmassá teszi. Jó értelemben vett energia jellemzi azt az időt. Ugyanakkor akármilyen régen volt is mindez, ki kell mondanunk, hogy a mai modern világ valamennyire a reformáció korából nőtt ki. Hívő emberként az is foglalkoztat, hogy Isten miként nyúlt akkor bele a történelembe, másrészt az emberek sokfélesége, a kor gondolkodói is izgalmasak, hiszen sokan közülük ma is frissnek hatnak, mert olyan gondolatokat vetettek papírra, amilyen kérdésekkel mi is sokszor találkozunk. A reformáció kora nem letisztult, sokkal inkább „kavargó" időszak volt, talán ezért olyan izgalmas.

> *Szeretném, ha az igazi Lutherhez kerülne közelebb az olvasó. […] Ha valaki jobban megismeri Luthert, akkor jobban meg is értheti […]. Luther hús-vér ember volt, nem volt szuperhős, bár Isten kiemelt feladattal bízta meg – ezt szerettem volna bemutatni.*

– Maga a kötet nagyon olvasmányos, megismertet a kortörténettel, egyszersmind a regény műfajának köszönhetően beleképzelhetjük magunkat a szereplők helyzetébe, a világukba. Mekkora küzdelem volt a meglévő forrásokra támaszkodva történelmi regényt írni?

– Ez volt a legnagyobb kihívás! Bár van teológiai végzettségem, egyháztörténelmet tanultam, mégis, rengeteg forrást kellett elolvasnom ahhoz, hogy magát a kort és benne Luther Mártont, bár regény formában, de hűen ábrázolhassam. Nemcsak teológiai vagy történelmi munkákat tanulmányoztam, hanem társadalomtörténeti köteteket vagy akár a bányatechnológia akkori állapotáról szóló műveket is. Az ezekből nyert ismeretek

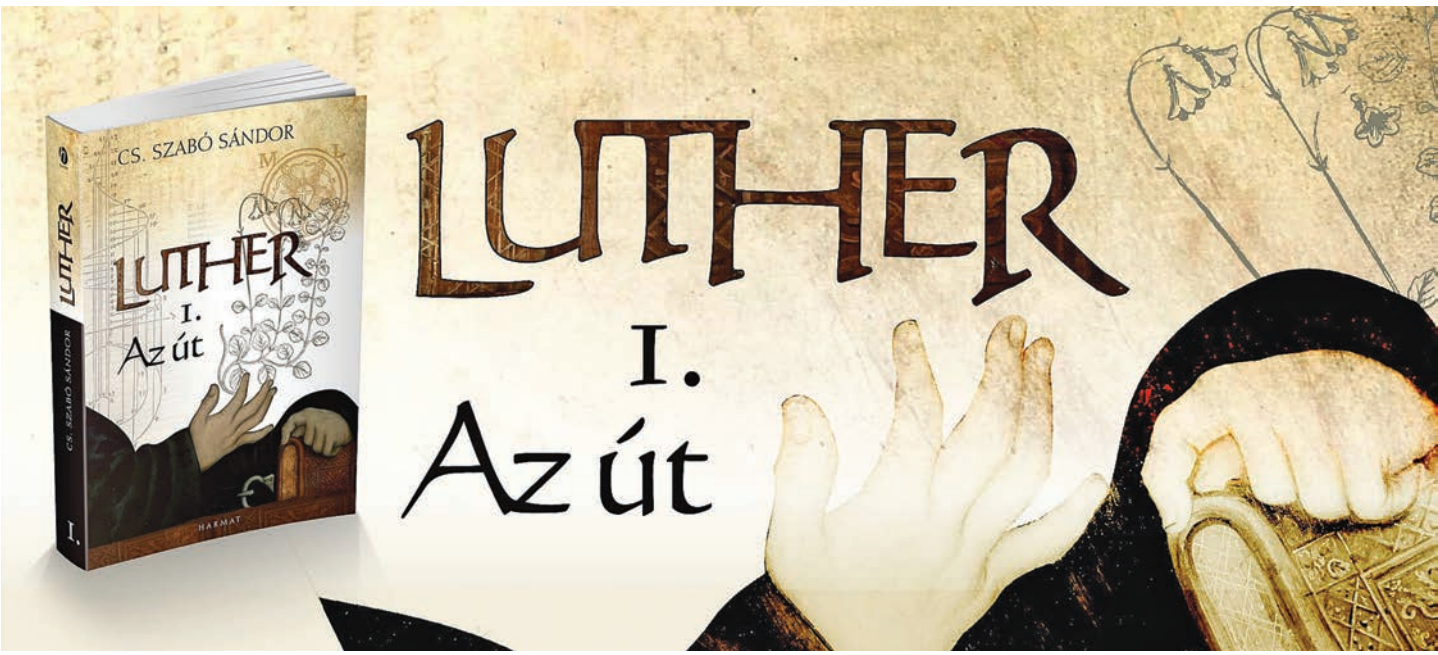

sokszor csak egy vagy két mondatban jelennek meg a kötetben, mégis szükségesek ahhoz, hogy valóban korhű regény születhessen. A tudásanyag megszerzésén túl az okozott még nagy feladatot, hogy mindezen ismereteket úgy szűrjem le és öntsem formába, hogy azok is, akiknek nincs meg ez a fajta előtanulmányuk, olvasmányos kötettel találkozhassanak.

– Bele kellett helyezkednie a szereplők lelkivilágába, majd papírra vetni azokat a gondolatokat, amelyek ön szerint a leginkább visszaadják az adott személy karakterét, személyiségét.

– A regényt úgy akartam megírni, hogy egy kicsit belülről is lássuk a szereplőket. Luther esetében sokat segített, hogy elég sokszor írt – nemegyszer kendőzetlen gondolatokat is tartalmazó – leveleket. A prédikációinak a tanulmányozása is sokat segített. Próbáltam felfejteni, hogy milyen lehet az az ember, aki ezeket mondja. Igyekeztem átvetíteni az így szerzett tudást azokra a helyzetekre is, amelyekről konkrét forrásanyag nem áll rendelkezésre. Például Luther gyermekkora vagy az egyetemistakora sok szempontból ismeretlen. Ezekre az időkre csak később, az *Asztali beszélgetésekben* találunk néhány utalást.

– A *Luther – Az út* a hívőknek és a történelmet kedvelő nem hívőknek is izgalmas olvasmány lehet. Kiknek írta a könyvet?

– Megpróbáltam szélesebbre nyitni az elképzelt közönséget. Szeretném, ha azok is találnának benne izgalmas részeket, akik nem Luther-rajongók, hanem csak a történelem érdekli őket. Azoknak is érdekes lehet, akik hívőként olvassák, mert megtudhatják, hogy a reformátor és az őt körülvevő kör tagjainak hite miképpen módosult. Alapvetően felnőtteknek szól a kötet, nem gyermektörténet, inkább a középiskolás korosztálytól felfelé ajánlom az olvasását. Annak is örülnék, ha azok is el tudnának mélyedni az olvasásban, akik kevésbé ismerik a történelmet, hiszen a konfliktusokon, az emberi érzelmeken keresztül őket is be lehet vonni ebbe a világba.

– Mennyire hoz új Luther-képet a kötet?

– Szeretném, ha az igazi Lutherhez kerülne közelebb az olvasó. Én magam is sokáig a hittanórai történetekből ismertem Luther Mártont, így – mint általában a legtöbben – kevés dolgot tudtam róla, sokszor azt sem pontosan. Ha valaki

jobban megismeri Luthert mint embert, akkor jobban meg is értheti, hogy mi az, amivel küzdött, és mit akart. Luther húsvér ember volt, nem volt szuperhős, bár Isten kiemelt feladattal bízta meg – ezt szerettem volna bemutatni.

– Mi az a lutheri üzenet, amelyet mindenképpen érdemes lenne a ma emberének megszívlelnie?

– „Az evangélium ügyéért való munkámba Isten észrevétlenül sodort bele. Ha előre láttam volna, amit már megtapasztaltam, soha nem tudott volna engem erre rávenni” – ez lett a regényem mottója is. Isten az embert sokszor nagy dolgok véghezvitelére úgy használja, hogy belehúzza valamibe, és előre nem mondja meg neki, hogyan alakul majd a sorsa; különben elképzelhető, hogy az ember visszahőkölne, vagy saját kicsinysége miatt nem végezné el a feladatát. Igazából ez nem csak Luther esetében igaz, gondoljunk csak a Biblia számos személyére vagy az egyháztörténetre, de saját magunk körül is láthatjuk, hogy Isten munkája sokszor tényleg így megy végbe. Számomra ez nagy tanulság volt: meglátni, hogy Isten miként formál valakit.

FOTÓK A SZERZŐ ARCHÍVUMÁBÓL

– A kötethez blog indult, Facebook-oldal is létrejött, sőt *Karácsonytól húsvétig Úton Lutherrel* könyvklub is van. A *Luther – Az út* a reformátor gyermekkorától egészen 1517. október 31-ig vezeti az olvasót. A második kötet mikorra várható?

– Jól haladok az írásával, de azt is látom, hogy sokkal több akna van benne, mint az első kötetben volt. Egyháztörténeti szempontból nagyon sok máig tartó konfliktusnak itt, ezekben az években a gyökere. Mivel nem propagandakötetet, hanem egy valóságos ember regényét szeretném megírni, ezért nagyon óvatosan és alaposan, megfontoltan kell majd jó pár résznél fogalmaznom. A Harmat Kiadóval a 2018-as ünnepi könyvhétre tervezzük a második kötet megjelenését.

■ Galambos Ádám

Cs. Szabó Sándor: Luther – Az út (I.). Harmat Kiadó, Budapest, 2017. 472 oldal. Ára 3900 forint.

Bátrabban vállalni az evangéliumot

Rosenbergerné Babka Anna

Sorozatunkban az Evangélikus Hittudományi Egyetem teológusi, lelkészi hivatásra készülő hallgatóit szólaltatjuk meg indíttatásukról, a szolgálattal kapcsolatos elképzeléseikről, céljaikról. Rosenbergerné Babka Anna az ikladi gyülekezetből került a teológiára. A jelenleg diplomamunkáját író hallgatót elhívásáról, meghatározó igéjéről és az egyház jövőjéről is kérdeztük.

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

– Ikladról, lelkészcsaládból származol. Nem minden lelkészgyermek választja a lelkészi szolgálatot. Neked miért volt fontos?

– Számomra sem volt elsőre egyértelmű. Kisiskolásként is érdekeltek már az Istennel kapcsolatos kérdések, fiatalon is sokat olvastam ebben a témakörben. Bár a pszichológia is vonzott, de a pályaválasztásnál már tudtam, hogy Isten hol szeretne látni engem. Úgy érezem, hogy folyamatosan formálta az életemet.

– Az aszódi evangélikus gimnáziumban érettségiztél. Menynyire volt számodra meghatározó az egyházi iskola?

– Nagyon sokat jelentett, hogy vallásos közösségben élhettem át a tanulóéveimet. Az iskolai áhítatok és hittanórák segítették az utamat, de talán még meghatározóbb volt, hogy az otthoni, ikladi gyülekezet életében kiskorom óta aktívan részt vettem. Gyermekek táboroztatásában, ifjúsági áhítatok tartásában, a gyülekezet körüli teendők végzésében „otthon éreztem magam”.

– Mely területek váltak különösen fontossá számodra a teológián?

– Teológiai tanulmányomra úgy tekintek, mint egy fontos alapra, amit komolyan kell vennem, és arra építve később, a gyakorlatban kell kibontanom és kamatoztatnom a tanultakat. A gyakorlati teológia és a rendszeres teológia a kezdetektől érdekelt. Meghatározó volt számomra a heidelbergi ösztöndíj. Úgy jöttem haza, hogy nemcsak a nyelvtudásom mélyült, hanem sokkal tágabb perspektívából tudtam a teológiai tanulmányaimra tekinteni.

– Az ikladi gyülekezetben nemcsak tag vagy, hanem az énekkar vezetője is.

– Fontosnak tartom, hogy a teológia mellett egy gyülekezetben is aktív szolgáló legyek. A gyermekekkel való foglalkozást kiemelten lényegesnek tartom. Nálunk gyermekkórus alakult, ennek lehetek az összefogója, motorja és vezetője. Ezt meghatározó szolgálatnak tekintem.

– Milyennek képzeled el a 21. század egyházát?

– A 21. század egyházának mások a kihívásai, mint a korábbiaknak. Fontos lenne, hogy az evangéliumot úgy hirdessük, hogy a ma emberének megszólító erővel bírjon. Ehhez bátrabbnak és nyitottabbnak kellene lennünk! Az egyházon belül mélyebb Istenre tekintésre lenne szükség. Ha ez megvan, utána tudnánk igazán szeretettel mások felé fordulni. Fontos lenne, hogy még komolyabban vegyük a ma emberének a kérdéseit. Ezért a gyülekezetépítésen és az ifjúsági munkán túl az egyház meghatározó feladatának tekintem a lelkigondozást is.

– Milyen gyülekezeti modellt képzelsz el ehhez?

– A gyülekezet felépítését úgy tudom elképzelni, hogy az bizonyos érdeklődési körökre koncentrálódik. Miután megvannak ezek a kisközösségek – gyermekkórus, ifjúsági kör, női kör, és így tovább –, utána tudnak egységgé formálódni az istentiszteleten, ami egy közösség legnagyobb ünnepe.

– Melyik a számodra különösen meghatározó bibliai ige?

– *„Mindenre van erőm Krisztusban, aki megerősít engem.”* [Fil 4,13] Ez volt a konfirmációs igém is. Ez azért fontos nekem, mert tudom, hogy ha a saját eszemmel kell döntenem, akkor bizonytalanná válok, és nem vagyok olyan bátor, mint amilyen Istennel együtt tudok lenni. Ez az elhívásommal kapcsolatban is nagyon fontos.

■ Galambos Ádám

BLOGAJÁNLÓ

Dora et Labora

Kolléganőnk, Laborczi Dóra, a Kötőszó evangélikus közéleti blog alapítója és az Evangélikus Élet magazin újságírója átmenetileg „igazoltan hiányzik" írásaival e felületekről. Néhány hete született meg ugyanis második gyermeke, ehhez ezúton is gratulálunk! Dóri azonban édesanyai teendői mellett újságíróként sem tétlenkedik, ennek bizonyítéka, hogy „újszülött" blogját ajánlhatjuk most olvasóink figyelmébe. A Dora et Labora a fejléce szerint „keresztény | újságíró | feminista | édesanya Laborczi Dóra személyes blogja". Fájdalmak asszonyai című, első írásából adunk közre egy figyelemfelkeltő részletet.

Egyszer egy stílusgyakorlat-kurzuson Tóth Krisztina azt mondta, hogy vannak a magyar nyelvben irodalmi szempontból túlterhelt szavak, amelyeket a magára valamit is adó író- vagy költőjelölt jobb, ha elkerül. Ilyen például a fájdalom, a szerelem vagy a haza. Sokáig megfogadtam ezt a tanácsot, két szülés után mégis azt gondolom, hogy többet kellene írnunk és beszélnünk a fájdalomról.

A bátorság parancsa. Mindkét szülésem előtt, alatt és után ezt az igét daráltam fejben: *„Megvetett volt, és emberektől elhagyatott, fájdalmak férfija, betegség ismerője."* (Ézs 53,3) Váltakozva egy határozott ószövetségi utasítással: *„Megparancsoltam neked, hogy légy erős és bátor. Ne félj, és ne rettegj, mert veled van Istened, az Úr mindenütt, amerre csak jársz."* (Józs 1,9) És gyakran mantráztam azt is, hogy: *„Mindenre van erőm Krisztusban, aki megerősít engem."* (Fil 4,13)

Igazán nem szoktam minden helyzetben gondosan betárazott igehelyeket rángatni elő, hogy azokkal az Úr haragjaként csapkodjam fejbe egy sajátos – szigorú és önkényesen felállított – mérce alapján bűnösnek ítélteket. A szülést megelőző időszakban viszont felerősödnek bennem ezek a mondatok, furcsa belső őserővel és természetességgel visszhangzik és állandósul az addig kívül keresett és ritkán, egy-egy pillanatra elkapott szentség. Nem ezoterikus-ősanyás kavalkád ez, hanem mélyen bibliikus. Mindebből egyenesen következik, hogy a legtöbbet ilyenkor gondolok Jézusra. A másokért vállalt szenvedés addig soha be nem járt útjain, a fizikai kiszolgáltatottság és fájdalom magányában ismerem fel őt leginkább.

Szerintem, ha a Bibliát nem annyira patriarchális korban írták volna, mint amilyenben, valószínűleg a női fájdalomról is több szó esne benne. Ezek híján kapaszkodom ezekbe az igékbe, ahogyan az újszülött kapaszkodik esetlen, ölelésre még képtelen kis kezeivel bármibe, amit elér.

A második gyerek élete első napján nem tudott mibe kapaszkodni. Sem az én kisujjamba, sem más ember kezébe, esetleg egy puha ruha redőibe, és csak remélni merem, hogy apja távolról, kedvesen őt szólítgató hangját hallva legalább néhány másodpercre meg tudott nyugodni. Lányom szinte háborítatlan, őserőket mozgósító születéséhez, azonnali, puha találkozásunkhoz képest a fiam a sem-

mibe érkezett, tűszúrások és vizsgálatok sűrűjébe, egy érintés nélküli, rideg világba, mialatt engem összevarrtak. Egy pillanatra láttam ordítani, magzatmázosan és kétségbeesetten, de minden kétséget kizáróan életben és egészségesen.

A folytatást itt olvashatják el: doraetlabora.blog.hu

Szeretettel várjuk a gyülekezeti, intézményi híreket, hírleveleket! Kérjük, az elektronikus dokumentumokat – pdf formátumú anyagokat – e-mailben az evtallozo@gmail.com címre, a nyomtatott kiadványok egy-egy példányát a szerkesztőség postacímére szíveskedjenek küldeni: 1085 Budapest, Üllői út 24. Köszönjük!

Szívesen fogadunk a Tallózóban a Facebookon vagy blogon publikált írásokat, amelyekről még nincs tudomásunk. A „felajánlásokat" az említett e-mail-címre várjuk.

„Hafó megmondja"– dr. Hafenscher Károly evangélikus lelkész, a Reformáció Emlékbizottság miniszteri biztosa 11 óra 10 perckor, a rá jellemző lendülettel

Forrás: Luther megmondja Facebook-oldal

Reformáció ökumenikus tükörben – Tatán

A lutheri reformáció ötszázadik esztendejét számos igen színvonalas program gazdagította. A világon 2,2 milliárd keresztény él, ebből közel 800 millió protestáns. Franko Mátyás tatai evangélikus lelkész az ökumené jegyében megkérdezte két szolgatársát, mit jelentett számukra a jubileumi év.

A reformáció ötszázadik évfordulójának évében sok mindenről esett szó. Örültem ennek a sokszínűségnek az egyházunkban, hiszen mindegyik azt a célt szolgálta, hogy közelebb kerüljön hozzánk mindaz, ami ötszáz évvel ezelőtt történt. […] A számos program mellett fontosnak tartottam, hogy saját magam és hitem számára is legyen jelentősége ennek az évnek. Legyen ennek egy személyes oldala is a sok külső ünnep mellett. Természetesen ezek az egyházi megmozdulások sok esetben a személyes megmozdulást is elindították. Rám is hatással voltak.

Mégis két dolog fogalmazódott meg bennem az ünnepi év kapcsán. Az első az önvizsgálat kérdése. Mindaz, amiért küzdöttek a reformátorok – azaz a Krisztus-központúság, az ige tiszta hirdetése, a krisztusi tanítások világos követése –, ott van-e az életemben? Luther és Kálvin egyaránt küzdött azért, hogy mindaz, ami emberi módon rárakódott az evangéliumra, és eltakarta az emberek szeme elől a

lényeget, a szerető és megbocsátó Istent, semmisüljön meg. Ennek kapcsán azon is elgondolkodtam, hogy vajon mi az, ami elhalványítja vagy éppen teljesen eltakarja előlem Krisztust.

A válaszok megfogalmazásából következett a második gondolat: a megújulás. Ennek az évnek arról is kellett volna szólnia, hogy végiggondoljuk, mi az, ami az idő elteltével szükségszerűen megújulásra szorult. Hiszen Jézus is mindig figyelt arra, hogyan szólt az öveihez, mindig gondosan megválogatta azt a módszert, amivel mondanivalóját közelebb vitte a körülötte állókhoz. A reformátorok, amikor az anyanyelvű igehirdetést szorgalmazták, vagy megújították a gyülekezeti éneklést, az akkori kor szerint igenis modern lépéseket tettek. Arra voltak tekintettel, hogy a kor embere miként kerülhet közelebb Krisztushoz. A tartalmat, a lényeget, azaz Jézust kiemelték, a formát pedig újragondolták. Nekünk, nekem is ez a dolgom. Ha prédikálok, ha tanítok, ha csoportfoglalkozásokat tartok, olyan utakat kell keresnem, amelyek a mai embert közelebb viszik Krisztushoz. Olyan képeket, módszereket, gondolatokat kell találnom, amelyek érthetővé teszik a lényeget, hiszen az üzenet örök és változatlan.

Jól tudjuk: *„Jézus Krisztus tegnap, ma és mindörökké ugyanaz.”* Ez az önvizsgálat és megújulásra törekvés jellemzi az én saját ünneplésemet.

■ Szabó Elődné Gyulai Melinda
református lelkész, Tata

Számomra gyerekkorom óta természetes volt, hogy nem csak katolikusok élnek a világon. Négy nagyszülőmből három reformátusnak lett megkeresztelve, és tudom, hogy én csak azért lettem katolikus, mert a szüleim Győrasszonyfán építkeztek, nem Tápszentmiklóson, és ott csak katolikus templom van. Tehát ennyin múlik… Most katolikus pap vagyok, ereimben háromnegyedes protestáns keverékkel. És idén lehetőségem nyílt arra is, hogy a református gimnáziumban taníthassam a kilencedikes katolikus kisebbséget is. Szóval a reformáció 500. épp aktuális nekem!

Mit jelent ez katolikus szemmel? Nekünk, katolikusoknak tagadhatatlanul mást jelent a lutheri reformáció ötszáz éves évfordulója, mint a protestáns testvéreknek. Az eltérő történelem- és egyházszemlélet nem engedheti, hogy ugyanúgy ünnepeljünk, mégis rengeteg dologra lehetőséget adott…

Először is a kölcsönös tisztelet kifejezésére. Talán legszebb példája volt ennek Ferenc pápa svédországi látogatása az emlékév kezdetén. A reformáció éve számunkra az ökumenizmus éve lehetett egy kicsit, hogy a történelmi sérelmeket mindkét részről magunk mögött tudhassuk, és testvérként tudjunk együtt imádkozni. Lehetőség volt az évforduló arra is, hogy a reformáció kialakulásának korát, a reformáció lelkiségét jobban megismerjük. Több katolikus sajtóorgánum is foglalkozott tematikusan a reformációval (például a *Vigilia*, *A Szív*). A megbékélés első lépése a másik fél gondolatainakmegismerése, érzésvilágának megértése. Kölcsönösen meg kell találnunk egymás tanításában a krisztusi értékeket, és nem szégyen a tanulás.

Az ötszáz évvel ezelőtti dolgoknál fontosabbnak kellene lenniük a jelen dolgainak. Mit mond ma egy evangélikus/református hívő az ő hitéről? Mit tudok tőle tanulni? Mi az, amit én meg tudok neki tanítani? Talán ezek most a fontosabb kérdések…

■ Váradi Kristóf
a Tatai Szent Imre Római Katolikus Plébánia káplánja

Forrás: Lutherrózsa – a Tatai Evangélikus Egyházközség hírlevele, 2017. november

YOUTUBE-SZEMLE

Isten velünk van, fogja a kezünk!

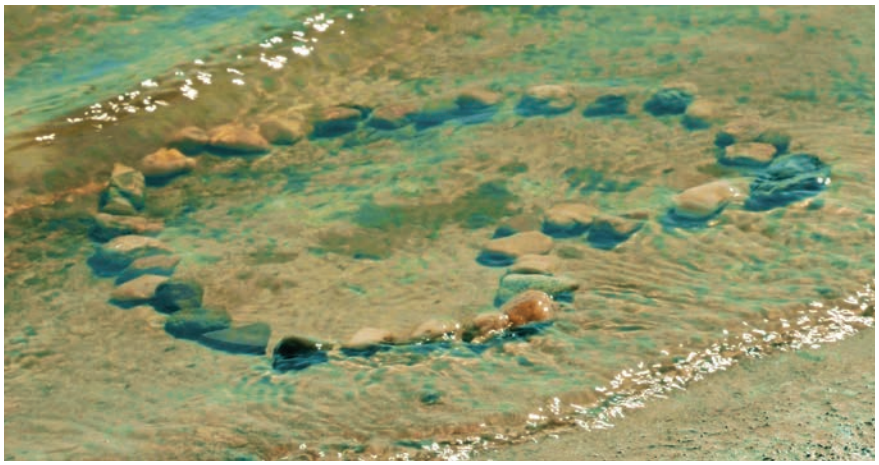

Az év vége óhatatlanul az elmúlás és a továbblépés felé fordítja a figyelmünket. Börönte Márta, a Rákosszentmihály–Sashalmi Evangélikus Egyházközség lelkésze, mentálhigiénés szakember Veled vagyok, fogom a kezed – Csendes percek gyászolóknak című könyve és a hozzá tartozó CD még 2015-ben jelent meg a Csillaggyertyafény Alapítvány gondozásában. A kis kötethez, amelyben a lelkész Isten átölelő szeretetéről és gyógyító csendjéről ír, most film is készült, amelyet a YouTube internetes videómegosztón, az alapítvány csatornáján is megtekinthetünk.

A Tagai Péter rendezte film alkotói ezekkel a szavakkal fordulnak a leendő nézőkhöz: „A filmet elsősorban azoknak ajánljuk, akik életükben a gyász egyik formáját élik éppen, bízva abban, hogy a film segítséget és kapaszkodót adhat nehéz élethelyzetükben. Szól mindazoknak, akik még nem ismerték fel, hogy az valójában gyász volt, amit korábban megéltek. A téma szakértőinek segédanyagként is ajánljuk."

Érdemes idézni Börönte Márta néhány gondolatát is az említett alapítvány honlapjáról, a vele készült interjúból:

„Az alapítvány 2007. ádventben született meg Pongor-Juhász Attila üzleti motivációs előadó-tréner szívében [...]. Az év karácsonyán kaptam meg ajándékba Wass Albert *Karácsonyi mese* című, verseit tartalmazó könyvét az Égiek közreműködésével. Itt olvasható: »Csillaggyertyák fénye mellett...« Innen az alapítvány elnevezése. [...] A föntről érkező szeretet és a szívtől szívig áradó embertársi szeretet találkozásait mutatja meg a név, ahol csodák születnek meg. Rajzoljuk meg a kezünkkel! Föntről lefelé, balról jobbra... Így születik meg a kereszt. Nekem ezt jelenti az alapítvány neve, és öröm számomra, hogy benne van a Fény. A Fény csodálatos szimbólum. Egy történet nyomán megvilágítom: A barlang a föld mélyén csak a sötétséget ismerte. Egyszer kijött a gyönyörű napfényre, és nagyon élvezte azt, majd meghívta magához a napot. A nap még nem látott sötétséget, így kíváncsi lett, és elfogadta a meghívást. Egy napon a nap elindult, és találkozott a föld mélyén a barlanggal, de a sötétséget nem látta. Ahol Fény van, ott nincs sötétség. Hálásak lehetünk, ha elérjük ezt az állapotot. Ezt a hálaadást tanulom, gyakorlom spirituális barátaimmal [...]."

Forrás: csillaggyertyafeny.hu

Színes évünk volt! A reformációi emlékév nyarának összefoglaló kisfilmje az r2017.org honlapon megtekinthető (németnyelv-tudás előny, de nem kötelező)

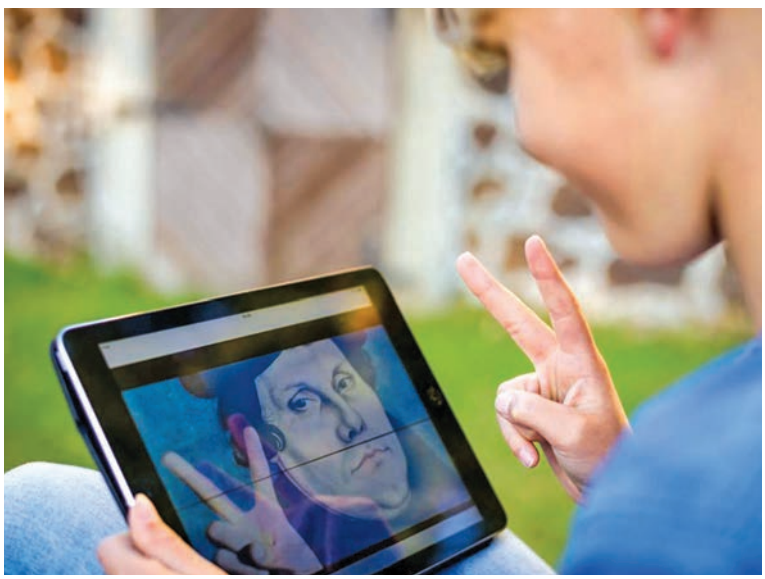

Viva Luther! Ötszáz éven átívelő találkozás

Forrás: Luther megmondja Facebook-oldal

Ordass Lajos- és Prónay Sándor-díjasok

A Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Presbitériuma 2017-ben úgy határozott, hogy a jubileumi évben kivételesen posztumusz adományozza egyházunk legmagasabb kitüntetéseit, az Ordass Lajos- és a Prónay Sándor-díjat. Hálát adva mindannyiukért az egyház Urának, tizenkét olyan személyiség – hat lelkész és hat világi – részesült az elismerésben, akiknek a szolgálata ma és a jövőben is példaként állhat előttünk.

Andorka Eszter
1970. június 16-án született Budapesten. A Deák téri gyülekezetben szocializálódott. Két évig az Eötvös Loránd Tudományegyetemen tanult matematikát, majd beiratkozott az Evangélikus Teológiai Akadémiára, ahol 1996-ban végzett.

1988-tól részt vett a Magyarországi Evangélikus Ifjúsági Szövetség (Mevisz) szervezésében és munkájában, nemcsak elnökségi tagként, hanem nevelőotthonos, mozgássérült- és vaktáborok szervezőjeként is.

1996-ban szentelte lelkésszé dr. Harmati Béla püspök. Ezután az aszódi, majd a dunaharaszti gyülekezetben volt segédlelkész; ebben az évben a Mevisz égisze alatt lakásotthont szervezett állami gondozásból kikerült fiatalok számára, sőt hivatásos nevelőszülő is lett.

1999–2000-ben a Leuveni Katolikus Egyetemen kutatott. 2000-től az Evangélikus Hittudományi Egyetem doktorandusza volt, közben a Közép-európai Egyetemen másoddiplomát szerzett.

2003. február 16-án lakásában egy nevelőotthonos táborokból ismert fiú meggyilkolta. Számára elválaszthatatlan volt a nagy felkészültséggel művelt teológia és a teljes odaadással végzett lelkészi munka. Mindkettőnek alapját jelentette az elkötelezettség az elesettekért, akikért erejét, pénzét, idejét, végül életét áldozta.

Botta István
1918. április 10-én született Budapesten. 1940-ben fejezte be teológiai tanulmányait Sopronban. Fóton, Rákospalotán, Kelenföldön segédlelkész, 1944-től az óbudai gyülekezetben vallástanárként működött, mellette jogot és bölcsészetet tanult. 1944-ben feleségül vette Martin Nórát. Három gyermekük született.

1948-ban megpályázta az óbudai lelkészi állást, az állam azonban Dezséry László akkori egyetemi lelkészt akarta megválasztatni. Egyes presbitereket állásvesztéssel fenyegettek, ezért Botta István kénytelen volt visszalépni. 1949-től újra Kelenföldön szolgált. A kitelepítettek támogatása és az eleven ifjúsági munka miatt többször összeütközésbe került az egyházvezetéssel, illetve az Állami Egyházügyi Hivatallal.

1956 novemberében a sajtóosztály ügyvivői teendőinek ellátásával bízták meg, 1957-ben felmentették. 1959-ben Tordasra kényszerítették, ahol jó ideig családjától elszakítva élt. 1986-ban ment nyugdíjba.

Az MTA Irodalomtudományi Intézetének reneszánszkutató csoportjában a 16. századdal – Melius Juhász Péterrel, Huszár Gállal, Dévai Bíró Mátyással – foglalkozott. *A Keresztyén Igazság* folyóirat új folyamának kezdettől szerkesztője, 1991-től főszerkesztője volt. 1999. március 15-én hunyt el.

Csepregi Béla
1914. április 22-én született Orosházán földműves szülők nyolcadik gyermekeként. 1934–38 között a soproni evangélikus hittudományi kar hallgatója. Lelkésszé szentelése után a Helsinki Egyetemen tanult egyházi, majd állami ösztöndíjasként.

Hazatérése után nevelő a Nagytarcsai Tessedik Sámuel Evangélikus Népfőiskolán, az Orosházi Evangélikus KIE-népfőiskola megszervezője, vezetője és az Országos Népfőiskolai Tanács titkára. 1941-től 1953-ig a bányai (majd déli) egyházkerület missziói lelkésze. Miután e munka folytatása lehetetlenné vált, 1953-ban a sárszentlőrinci gyülekezet lelkésze lett; 1985 augusztusában vonult nyugdíjba.

Medgyaszay Piroskával 1943-ban kötött házasságukból kilenc gyermekük született.

Nevéhez fűződik az első evangélikus finn–magyar testvérgyülekezeti kapcsolat (Kaleva–Sárszentlőrinc, 1982) megszervezése. 1992-ben kitüntetést vehetett át Mauno Koivisto köztársasági elnöktől a finn–magyar egyházi, kulturális és népfőiskolai kapcsolatok fejlesztéséért.

Egyházi és világi lapokban egyaránt publikált, 1947–1951 között az *Élő Víz* című lap szerkesztője és kiadója volt, az 1980-as években pedig az *Evangélikus Élet Élő víz* rovatának vezetője. 2004. április 29-én hunyt el.

Dóka Zoltán

1929. január 1-jén született Győrött. Érettségi után, 1947-ben a soproni evangélikus hittudományi kar hallgatója lett; 1952-ben Vető Lajos szentelte lelkésszé. Komáromban, 1953-tól Tapolcán, 1954-től Budavárban, 1955-től a Deák téren, 1958-ban pedig egy rövid időre Pécsett

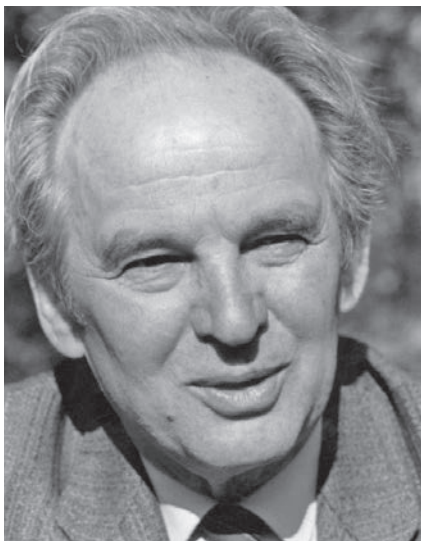

volt segédlelkész. 1958 karácsonyától Hévízgyörkön szolgált lelkészként 1996-os nyugdíjba vonulásáig.

1954-ben kötött házasságot Lakos Magdolna lelkésznővel. Két gyermekük született.

1958-ban az Állami Egyházügyi Hivatal (ÁEH) megakadályozta, hogy Dóka Zoltán lehessen a pécsi gyülekezetben Káldy Zoltán utóda, majd az 1960-as években ugyancsak az ÁEH hiúsította meg, hogy tanári kinevezést kapjon az Evangélikus Teológiai Akadémia Újszövetségi Tanszékére. 1977-ben jelent meg Márk evangéliumáról írt kommentárja, amelyet a cenzúra a szerző tudta nélkül jelentősen meghamisított.

1984-ben, a Lutheránus Világszövetség budapesti nagygyűlése előtt Németországból nyílt levelet írt a szövetség vezetőségének, amelyben felhívta a figyelmet a Magyarországi Evangélikus Egyházban uralkodó teológiai terrorra, személyi kultuszra és diktatórikus irányításra. Tettéért az egyházi bíróság felfüggesztette állásából, majd visszavonta e döntését.

Dóka egyik kezdeményezője és szerzője volt a *Testvéri szó* (1986) és a *Kiáltó szó* (1989) című reformiratoknak. Alapító tagja az Ordass Lajos Baráti Körnek. 1990-ben a Zürichi Egyetem teológiai fakultása díszdoktorátussal tüntette ki. 2000. október 17-én hunyt el.

Gyapay Gábor

Isaszegen született 1924. december 9-én, evangélikus értelmiségi, hivatalnok-, pedagóguscsaládban. A pesti evangélikus elemi iskolában, majd a budapesti evangélikus főgimnáziumban, a Fasorban tanult. A Pázmány Péter Tudományegyetemen szerzett történelem–latin szakos tanári diplomát, tagja volt az Eötvös Kollégiumnak. 1946–1949 között a *Válasz* című folyóirat munkatársa, de már 1947-ben megválasztott, rendes tanára volt a fasori gimnáziumnak, egészen az iskola 1952-ben történt megszüntetéséig.

Két évig az országos levéltár munkatársa, majd 1954-től a Jedlik Ányos, később a Martos Flóra Gimnázium tanára. 1970–1989 között a fővárosi Fazekas Mihály Gyakorlógimnáziumban volt vezetőtanár.

Népszerű – itthon és külföldön megjelent – történeti munkák, pedagógiai, múzeumpedagógiai írások szerzője, lexikonok munkatársa; gimnáziumi tankönyvsorozatot is írt.

A változó körülmények között is folyamatosan támogatta a fasori öregdiákok együttműködését, találkozóit. Szervezőmunkája nagymértékben hozzájárult ahhoz, hogy a gimnázium 1989-ben ismét megnyithatta kapuit mint hazánkban az első újraindult egyházi oktatási intézmény. Gyapay Gábor 1994-ig igazgatója, 1998-ig tanára volt az iskolának. Többek között Eötvös József- és Magyar Örökség díjjal tüntették ki.

1949-ben kötött házasságot Kovách Márta tanárral, három gyermekük született. 2009. március 2-án Budapesten hunyt el.

Ittzés Gábor

Ittzés Mihály győri hitoktató lelkész és Balikó Erzsébet legidősebb gyermekeként 1932. május 8-án született Győrött. Sopronban, majd Budapesten végezte teológiai tanulmányait, eközben a zuglói gyülekezet kántora volt. 1955–56-ban Sárbogárdon, Tordason, majd tizen-

két éven át Celldömölkön segédlelkész. A kiterjedt vasi szórványban rengeteg és sokféle szolgálatot végzett Józsa Márton mellett. A fellendülő ifjúsági munkát azonban a helyi gimnázium igazgatójának ellenakciója akasztotta meg.

1957-ben kötött házasságot Koczor Ilona tanárnővel. Három gyermekük született.

1968-tól Komáromban és szórványaiban, majd 1982 tavaszától nyugdíjba vonulásáig, 2000-ig Győr-Nádorvárosban lelkész; különleges színfolt volt szolgálatában a bencés gimnázium evangélikus diákjainak gondozása.

1991-től győri igazgató lelkészként az evangélikus iskola megszervezése és újraindítása, majd a győri tanítóképző főiskolán az evangélikus hitoktató szak elindítása fűződik a nevéhez. Itt természetesen tanított is.

1984-től a Testvéri szó mozgalmat szervezte Dóka Zoltánnal. Részt vett a *Testvéri szó* és a *Kiáltó szó* című reformiratok elkészítésében.

Alapító tagja az Ordass Lajos Baráti Körnek (1988). A *Keresztyén Igazság* folyóirat új folyamának szerkesztője tizenegy éven át. A politikai rendszerhez igazodó diakóniai teológiával szemben hirdette az igehirdetés önállóságát és tisztaságát. 2007. szeptember 11-én hunyt el.

Kendeh György

1912. január 22-én született Késmárkon. 1935-ben fejezte be tanulmányait a soproni evangélikus teológiai karon; Raffay Sándor bányakerületi püspök szentelte lelkésszé. Segédlelkészként szolgált Szegeden, majd Cegléden. 1937 szeptemberétől egy évig állami ösztöndíjas a svédországi Uppsalában; hazatérése után a Deák téren segédlelkész.

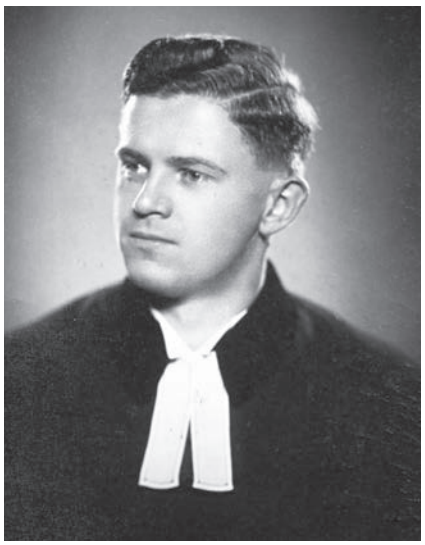

1939-ben foglalta el első önálló szolgálati helyét Nyáregyházán. Ez évben megnősült, felesége Bendl Mária; három gyermekük született.

1945 decemberében Budapest-Kelenföldön választották meg lelkésznek. 1950-ben letartóztatták, majd fél évre Kistarcsára internálták. 1951 júniusában Békés megyébe, tanyára telepítették ki családjával együtt. A kitelepítés megszűnte után is ott maradtak, mert nem volt hova menniük. 1955-ben költöztek Piliscsabára.

1956. október 6-i rehabilitációja után visszakerült Kelenföldre lelkésznek. A forradalom után a külföldről érkező segélyszállítmányok elosztását szervezte az egyházban.

1961. október 23-án az Északi Egyházkerület törvényszéke „egyházi közérdekből való áthelyezésre" ítélte – hamis vádakkal. Novembertől a kistarcsai Özvegy Papnék Otthonának gondnoka volt. 1962-ben perújrafelvételt kért, de kérelmét az egyetemes egyházi bíróság elutasította.

1982 márciusában ment nyugdíjba. 1989-ben jogfosztottságát az egyház megszüntette. Az 1988-ban megalakult Ordass Lajos Baráti Kör alapító tagja és titkára. 2000. december 25-én hunyt el.

Kiss János

Nyíregyházán született 1912. október 4-én. 1932-ben elvégezte a tanítóképzőt, majd szülővárosában és a bokortanyavilág iskoláiban tanított, bibliakörbe gyűjtötte össze a fiatalokat, emellett énekkart szervezett, de volt cserkészvezető, népművelő, tanítóegyesületi titkár, belmissziói munkatárs, kántor, igehirdető és gazdaszövetségi jegyző is.

Kapi Béla püspök egyik unokáját, Balogh Évát vette feleségül. Házasságukból három fiú született.

1943-ban a Keresztyén Ifjúsági Egyesület (KIE) függetlenített országos titkára lett. E tisztségében télen népfőiskolai tanfolyamokat szervezett, nyáron a KIE dunavecsei táborát vezette. Az egyházi ifjúsági vezetők elleni állami üldözés végül őt is elérte, 1946-ban őrizetbe vették, majd internálták. Szabadulása után egyre szűkültek a működési lehetőségei, a KIE-ből 1950-ben kellett távoznia.

A fóti Mandák belmissziói otthon gondnokaként előbb evangelizációs konferenciákat szervezett, 1959-től pedig az evangélikus kántorképzést vezette. Egy ideig a fóti gyülekezet kántora és jegyzője is volt. Evangélikus fiatalok százait indította el a kántori, egyházzenei szolgálatra, sokan a lelkészi pályára kaptak tőle indíttatást.

1975-től az Evangélikus Teológiai Akadémián harmóniumjátékot oktatott. 1983-ban nyugdíjba ment, de fáradhatatlan aktivitása élete végig megmaradt.

1990. március 24-én hunyt el. A fóti kántorképző intézet kertjében ez év november 4-én elültetett facsemeték egyike Kiss Jánosnak, „az evangélikus kántorképzés atyjának" az emlékfája.

Báró Radvánszky Albert

1880. szeptember 11-én Pusztavarsányon született. Budapesten jogi, Mosonmagyaróváron gazdasági tanulmányokat folytatott. 1905-től a főrendiház tagja, majd jegyzője. 1923-tól az evangélikus egyház egyetemes és iskolai felügyelője.

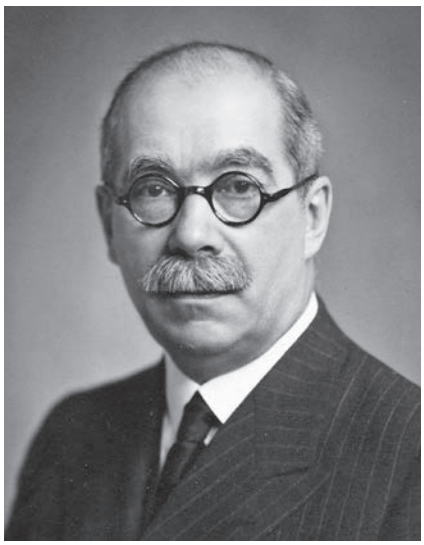

A Trianon által érzékeny veszteségeket szenvedett egyház életének újraindításában, a nemzetközi kapcsolatok újraszervezésében kiemelkedő munkát végzett. Raffay Sándor és Kapi Béla püspökök a visszaemlékezéseikben egyaránt pozitívan értékelik munkásságát.

1935-től az Országgyűlés felsőházának alelnöke; bankokban, biztosítótársaságokban, iparvállalatokban töltött be vezető tisztségeket. 1943-ban részt vett a Kállay-kormány diplomáciai tapogatózásaiban, 1944-ben a zsidómentésben, és közreműködött a Svéd Vöröskereszt fennhatósága alatt létrejött úgynevezett védett házak kialakításában. Különtárgyalásokat folytatott a háborúból való kilépésünk lehetőségéről.

A háború után Ordass Lajossal együtt megpróbált ellenállni az egyre növekvő baloldali nyomásnak, ezért 1948-ban letartóztatták azzal a koholt váddal, hogy részt vett Szálasi Ferenc eskütételén, és nem akadályozta meg a magyar korona külföldre vitelét (tudniillik 1942-től koronaőri tisztséget is viselt).

Radvánszky a fogságban kényszer alatt lemondott evangélikus egyetemes felügyelői tisztségéről. Betegen került a Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesület hűvösvölgyi anyaházába. 1957-ben rehabilitálták. Csendes visszavonultságban hunyt el 1963. február 5-én.

Sulyok Imre

1912. március 30-án született Budapesten. 1931-től 1941-ig a Budapesti Zeneművészeti Főiskolán tanult zeneszerzés, középiskolai énektanár, orgona és protestáns egyházzene szakon.

1936-tól 1951-ig az óbudai evangélikus gyülekezet kántora volt. 1939-től

a Magyar Rádió munkatársa. 1940-ben feleségül vette Bodolay Mártát; négy gyermekük született.

1945-ben hosszú kutatómunka után jelent meg a Schulek Tiborral közösen összeállított, *Régi magyar istenes énekek* című gyűjtemény. Közben 1944 októberében tartalékos tisztként behívták; hazatérésekor orosz hadifogságba került, kivitték a Szovjetunióba, csak 1947 júniusában térhetett haza.

1950-ben elbocsátották a rádióból. 1951-ben a kelenföldi gyülekezet kántora lett; a karvezetői munkát 1980-ig, az orgonálást szinte ereje fogytáig végezte.

1956-tól tizenegy tanéven át az Evangélikus Teológiai Akadémián tanított egyházi zenét. 1958-tól a Zeneműkiadó Vállalat szerkesztője, 1967-től pedig főszerkesztője. 1972-ben nyugdíjba ment, de a Liszt-összkiadás szerkesztőjeként tovább munkálkodott. 1994-ben Liszt Ferenc-díjjal tüntették ki.

A már említett egyházzenei munkái mellett részt vett az énekeskönyv 1955-ös új részének, az 1982-es új *Evangélikus énekeskönyvnek* és a hozzájuk tartozó korálkönyveknek a szerkesztésében.

Számos világi és egyházi zenemű szerzője, illetve közreadója, cikkek írója volt. 2008. november 24-én hunyt el.

Vladár Gábor

Régi nemesi családban született 1881. október 14-én Bián. A budapesti tudományegyetemen államtudományi és jogi doktori fokozatot szerzett. 1911-ben kötött házasságot Fáy Bertával, házasságukból két gyermek született. 1910-től harmincnégy éven át az igazságügyi mi-

nisztériumban szolgált. 1939-től a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja.

1944-ben visszautasította a közreműködést a magyarországi zsidóságot hátrányosan érintő jogszabályok megalkotásában, kilépett a minisztérium kötelékéből. A Lakatos-kormány idején viszszatért, 1944. augusztus 29-től október 16-ig, a nyilas-hatalomátvételig az igazságügyi tárca élén állt.

Szakmai tudását és tapasztalatait evangélikus egyházvezetőként is kamatoztatta. Egyházmegyei, egyházközségi felügyelő volt, 1947–48-ban pedig a Bányai Evangélikus Egyházkerület felügyelői tisztét töltötte be Ordass Lajos elnöktársaként. 1948 szeptemberében, Ordass letartóztatása után lemondott tisztségéről.

1951 júliusában családjával együtt kitelepítették a Borsod megyei Tomorra, ahol 1953 novemberéig éltek. Hosszú idő után csak 1963-ban költözhettek vissza Budapestre. 1972. július 19-én hunyt el.

A kiváló jogász és egyházvezető számára a diktatúrák fenyegető árnyékában is elválaszthatatlan maradt a jog és a keresztyén lelkület. Megállapítása a mának is szól: „A jog nemcsak ész dolga, nemcsak paragrafusok szigorú rendje, hanem a szív dolga is."

Weltler Jenő

Rajkán született 1909. január 11-én. Első zenetanára kántortanító édesapja volt. Zenei tanulmányait Győrött, majd a Zeneakadémián folytatta, ahol 1940-ben kapta meg középiskolai énektanári oklevelét. 1932-től volt a kelenföldi gyülekezet kántora. Kórust szervezett, amely-

lyel először 1941-ben adott elő Bach-kantátát.

1942-ben került a Deák térre, ahol Zalánffy Aladár – a Zeneakadémia professzora – mellett látott el kántori feladatokat, tanított és kórust szervezett a leánygimnáziumban, valamint vezette a Lutheránia énekkart. Weltler Jenő Zalánffy szakmai útmutatásai alapján kezdte el felépíteni a Lutheránia Bach-repertoárját.

Az ateista ideológiai alapokon álló állami kultúrpolitika nem engedte, hogy Bach egyházzenei műveit hivatásos együttesek adják elő, ezért Magyarországon az 1950-es évektől kezdve évtizedekig egyedül a Weltler vezette Lutheránia szólaltatta meg Bach kantátáit és nagy oratorikus műveit. A művek szólistaszerepeire Weltler Jenőnek rendre a kor legkiválóbb művészeit sikerült megnyernie. A Deák téren azóta is az általa megteremtett hagyomány szerint hangzanak fel istentiszteleti keretek között Bach kantátái és igehirdetési alkalommal, imádsággal, áldásmondással a *János-passió*, a *Máté-passió*, a *Karácsonyi oratórium* és a h-moll mise.

Weltler Jenő 1987-ben vezényelte utoljára a Lutherániát – a *János-passió* ötvenedik előadásán. 1992. április 15-én a kistarcsai szeretetotthon lakójaként és kántoraként hunyt el.

Luther-utak – 8. rész

Határokon túl: Elzász és Svájc

Nem mondhatjuk, hogy a reformáció a semmiből indult útjára. Már Luther előtt is léteztek reformációs eszmék; a kialakuló európai humanizmus újszerű és nemegyszer radikális gondolatok táptalaja volt. Megéri tehát a határon túlra, Franciaország vagy éppen Svájc irányába pillantani. Strasbourg és Zürich – más városokkal együtt – akkoriban a könyvnyomtatás központja volt – és hozzájárult Luther Márton eszméinek elterjedéséhez.

WORMS, SZENT PÉTER-DÓM

A konstanzi Husz-múzeum Husz János életét és korát dokumentálja. A pápasággal szemben álló prágai prédikátor és a város egyetemének rektora 1414 novemberében, Luxemburgi Zsigmond magyar és német király – később cseh király és a Német-római Birodalom császára is – sértetlenséget biztosító menlevelével érkezett Konstanzba a zsinatra, amelynek összehívását az uralkodó azért kezdeményezte, hogy véget vessen a nyugati egyházszakadásnak. Husz ügye 1415 júniusában került a zsinati bíróság elé. Mivel nem vonta vissza, ellenkezőleg, kitartóan védelmezte tanait, a bíróság végül mint eretneket máglyára küldte őt. A konstanzi zsinat 1417-ben megválasztotta az új, mindenki által elismert pápát, aki V. Márton néven uralkodott. Ez a pápaválasztás volt az egyetlen, amelyet az Alpoktól északra tartottak.

Frankfurtból Münchenbe

Frankfurt Németország központi részén fekszik, mindenhonnan gyorsan és kényelmesen megközelíthető, és kiváló kiindulópontja ennek az útvonalnak is. A nyolcadik Luther-út először Wormsba vezet. Németország egyik legrégebbi városa a Nibelungmondakörből és a világ legnagyobb Luther-emlékművéről ismert, amely az egykori püspöki udvar helyén áll. Wormsban található Európa legrégibb zsidó temetője is, ahol még 11. századi sírkövek is állnak. Az óvárosban, a néhai városfal mellett van az egykori zsidó negyed.

Utunk a kissé délebbre fekvő Heidelbergben folytatódik, ahol a tézisek kiszegezését követően Luther először szólt Wittenbergen kívül. 1518. április 26-án ugyanis ő vezette a heidelbergi disputációt, ahol újfent megvédte téziseit.

HEIDELBERG, ÓVÁROS ÉS A VÁRKASTÉLY

Ebben az időben innen nem messze, Strassburgban tevékenykedett Martin Bucer, Elzász reformátora, a különböző protestáns irányzatok és áramlatok közötti közvetítő, illetve Matthäus Zell evangélikus lelkész, aki már 1521-től prédikált a strassburgi katedrálisban. A Svájci Államszövetséghez nem sokkal korábban csatlakozott Bázelban élt és tanított 1514-től a nagy humanista, Erasmus von Rotterdam, Ulrich Zwingli pedig 1519-ben lelkipásztor lett a zürichi főtemplomban, a Grossmünsterben.

Németországba visszatérve Konstanz és a Boden-tó várja a látogatókat – szépség és gazdag történelem együttese. Igaz ez Augsburgra is, ahol a karmelita kolostor Luther lakhelyéül is szolgált.

Habár München, az életvidám bajor metropolisz inkább nevezhető a sörivás központjának, mintsem a reformáció fontos helyszínének, a város látványosságai a Luther-híveket is egészen biztosan lenyűgözik. „Egyél finomat, igyál tiszta sört, és olvasd az igazságot” – mondta a reformátor, érdemes tehát Luther kedvenc italával búcsúzni a németországi kirándulástól. (X)

MÜNCHEN, KOCSIS AZ OKTOBERFESTEN

Útvonal-információ

Hossz: ***kb. 820 km***
Kiindulópont: ***Frankfurt***
Célállomás: ***München***
Állomások: ***Frankfurt, Worms, Heidelberg, Strasbourg, Bázel, Zürich, Boden-tó vidéke, Augsburg, München***
Repülőterek: ***Frankfurt, München, Nürnberg***
InterCityExpress-pályaudvarok: ***Frankfurt, Worms, Heidelberg, Freiburg (Boden-tó vidéke), München, Augsburg***

FOTÓK: A NÉMET TURISZTIKAI HIVATAL OLDALA – GERMANY.TRAVEL

BODEN-TÓ, MAINAU SZIGETE

Supported by:
Federal Ministry for Economic Affairs and Energy
on the basis of a decision by the German Bundestag

Németország
Egyszerűen barátságos
www.germany.travel

Éljen át 500 év reformációt! Nem itt szólt Luther Márton a szószékről? Nem itt visszhangzottak a kalapácsütések, amikor 95 tézisét kiszögezte a Wittenbergi Vártemplom kapujára? A Luther-helyszíneken szinte érezheti a nagy reformátor szellemét. **Kövesse Luther Márton nyomát Németország-szerte: www.germany.travel/luther**

IN THE BEGINNING WAS THE WORD
LUTHER 2017
500 YEARS OF REFORMATION

_a látnok

Luther exhibition, Saxony-Anhalt ©dpa · Report

Felépülve tudunk építeni

Lelkésznőnek lenni egyházunkban 2017-ben

Építs (egy)házat! – e gondolat jegyében hívta idén találkozóra az egyházunkban szolgáló lelkésznőket az országos iroda gyülekezeti és missziói osztálya és a női missziói szolgálat. A reformációi emlékévhez nagyon is illeszkedő témával kapcsolatban a lelkésznők hivatása és a lelki építkezés éppúgy szóba került, mint a valódi téglákból való házépítés. A november 18-i alkalom helyszíne a Budapest-Fasori Evangélikus Egyházközség gyülekezeti terme volt.

„Amikor másfél évtizeddel ezelőtt konferenciát tartott a női missziói szolgálat, arra emlékezve, hogy harminc évvel azelőtt ordinálták egyházunkban az első lelkésznőt, akkor a szervezők Pál vallomását – »*...megbánhatatlanok az Isten ajándékai és az ő elhívása*« (Róm 11,29) – választották az alkalom mottójául. Ez az igevers épp arról szól, ami összeköt bennünket, női és férfi szolgatársakat – mondja Brebovszkyné Pintér Márta, egyházunk női missziói szolgálatának referense, a Podmaniczky János Evangélikus Óvoda és Általános Iskola iskolalelkésze. – Ő hívott el és tart meg mindannyiunkat a szolgálatban. Természetesen én is szembesültem azokkal a gyakorlati nehézségekkel, amelyek édesanyai mivoltomból fakadtak. Mint minden asszonynak, egyensúlyt kellett találnom család és hivatás között. Ám ezekkel meg kellett volna birkóznom, bármely más pályát választok is. Az igazi nehézséget a közel harmincöt év lelkészi szolgálat alatt inkább az jelentette, hogy olykor csalódnom kellett emberekben, egyházi struktúrákban, döntésekben. Ilyen esetekben olyan jó volt belekapaszkodnom abba, hogy Isten elhívó szavának engedtem, amikor a lelkészi pályára léptem!”

„Mint nő sok dolgot az érzelmeimen keresztül élek meg, és bizonyára a döntéseimben is befolyásolnak az érzelmek. Egyrészt ez jó, hiszen az érzelmeim segítenek az emberekhez való közeledésben, az empátiában, a meghallgatásban, a másokra figyelésben – ezek már Heinemann Ildikónak, a Vecsési Evangélikus Egyházközség lelkészének szavai. – Úgy látom, hogy mint női lelkész felé, igen nyitottak felém az emberek; talán könnyebb is egy nő felé megnyílni. Viszont az érzelmek nem biztos, hogy segítenek a konfliktushelyzetekben. Nagyon szeretek lelkész lenni, ebben a hivatásban meg tudom élni a nőiségemet is.”

„Nőként lelkésznek lenni: sokféle érzés tör felszínre bennem. Büszke vagyok arra, hogy lelkész lehetek, és szeretnék méltó lenni arra az elhívásra, amelyet Istentől kaptam. Rengeteg alázatra, állhatatosságra van szükség. Odaadásra és gondoskodásra a másik ember felé. A szolgálat mellett egyszerre kell házastársnak, anyának és nőnek lennem, ami sokszor nem könnyű. Sok dolgot kell elfogadnom. Elsősorban korlátaimat, amelyek a sokféle, egyszerre megélt szerepemből adódik. Elfogadni a kritikát, amely talán legtöbbször arra irányul, hogy nőként nem lehetek valamire képes. Pedig de. Lelkészként is megélhetem azt a fajta érzékenységet, empátiát, odaadást, amely női valómból adódik, ezzel gazdagítva a lelkészi szolgálatot” – fejti ki Horváth-Csitári Boglárka Flóra pestszentimrei lelkész.

Tamásy Tamásné, a Budapest-Zuglói Evangélikus Egyházközség lelkésze veszi át a szót: „Huszonkilenc éve lehetek lelkész. Hálás vagyok Istennek, hogy tudta, hol lehetek a helyemen, mert ott vagyok! Foglalkozhatok gyerekekkel, fiatalokkal, családokkal, idősekkel. Női mivoltomat a »tyúkmamaságomban« élem meg, bármely korosztály felé. Szeretem, ha az alkalmak szép keretek között mennek végbe; ha van finom enni-, innivaló, és valami kis emlékkel, pici ajándékkal térhetnek haza a gyülekezeti tagok. Fontos számomra, hogy lelkész férjem mellettem áll, én őmellette, és együtt szolgálhatjuk Istent.”

Kertai-Szabó Ildikó, a Magyar Evangéliumi Testvérközösség lelkésze, pasztorálpszichológiai lelkigondozó pedig ezt mondja: „Számomra a lelkészi, papi szerep legmegragadóbb képe Józsué 4-ben található. Ahogy a papok elsőként lépnek be a frigyládával a Jordán medrébe, és utolsóként hagyják el azt. Benne állni a rendkívüliben, de a hétköznapiban is. Megállni ott, ahol mindenki jogosan siet. Elsőnek lépni, példát adni ott, ahol a félelem érthető, és kitartani mindaddig, amíg a leglassúbb is biztonságba ér; mindeközben hordozni, őrizni azt, ami szent – mindez sűrítve jeleníti meg

FOTÓK: KISS TAMÁS

azt, amit papi, lelkészi feladatnak tartok. Hogy mindezt nőként teszem? Ez talán kis pluszlágyságot, -kedvességet, a világra és Istenre való másként rálátás lehetőségét adja meg."

„Ha az ember a helyén van, testhezálló szolgálatban, akkor a sok munka ellenére is boldog, és jól érzi magát a bőrében: fesztelenül, őszintén beszél és viselkedik, és ezzel a környezetét is felszabadítja a természetes, őszinte beszédre és viselkedésre. A lelkészi-lelkigondozói munkában ennek nagy jelentősége van. Feleségként, anyaként, barátként ugyanerre törekszem. Magam és mások elfogadására, megértésére, szeretetére. Ahogy a Mester tanítja" – teszi hozzá egy másik lelkésznő.

✷

A hivatás szépségeit, a kihívásokat összefoglaló őszinte vallomások az idei lelkésznő-találkozó témájához is remekül kapcsolódtak, hiszen ebben az évben mi más lehetett volna aktuálisabb, mint végiggondolni azt, hogy a lutheri reformáció felismeréseivel, ötszáz év felhalmozott tudásával, gazdag kincsestárával hogyan sáfárkodunk, merre tartunk.

A találkozót szervező Balogh Éva, az országos iroda gyülekezeti és missziói osztályának referense és Brebovszkyné Pintér Márta a gyülekezetépítés, közösségszervezés témájához Horváth-Csitári Boglárka és Kőrösi Krisztina lelkésznőket kérte fel, hogy mutassák be módszerüket, eredményeiket.

A témához pedig már Pintér Márta kezdőáhítata fontos felvezetést adott: János apostol harmadik levelének 4. verse alapján *(„Nincs nagyobb örömöm annál, mint amikor hallom, hogy az én gyermekeim az igazságban járnak")* mutatta be, milyen öröm, ha a családban, a lelkészi szolgálatban azt látjuk: valakiben „megszólalt a Biblia". Minden építés a lelkek építésével kezdődik, de csak hiteles ember tudja hitelessé nevelni a rábízottakat; felépülve tudunk csak építeni. János apostol öröme Gájusz hitéért a miénk is lehet, ha az Igéből táplálkozva adunk bizonyságot, és járunk minden áldott nap az Isten útján – hangsúlyozta a lelkésznő.

Mindig fontos pontja a találkozónak megbeszélni az elmúlt évben történteket, tapasztalatokat cserélni. A „hogy vagytok, mi történt veletek tavaly óta?" kérdésre minden lelkésznő elmesélte, hogyan ünnepelték a jubileumot, hogy érzik magukat szűkebb-tágabb környezetükben. Ha nők gyűlnek össze, természetesen kiemelt téma a család, a gyerekek. Van, aki jövő év elejére várja a harmadik gyermekét, míg más társaink már nagymamák. Ezekről is jó volt szót váltani, felismerni, hogy legyen bármily különböző a szolgálati helyünk, lelkészként és nőként, feleségként, anyaként mennyi-mennyi közös tapasztalatunk van.

Örömmel üdvözöltük idén körünkben Kertai-Szabó Ildikót – a Magyar Evangéliumi Testvérközösség lelkésze saját, számunkra kevésbé ismert közösségéről adott értékes információkat.

Az idei témához – az egyházépítéshez – sokaknak voltak sikeres példái, melyből mindannyian erőt és ötletet meríthettünk. Horváth-Csitári Boglárka két éve kinevezett missziói lelkész Pestszentimrén. A kastélydombi Luther-kápolna és a szépen épülő gyülekezet történetét olvasóink is megismerhették lapunk ez évi szeptember 10-i számából (*Csodák földjén*, 21–23. o.). A pestszentlőrinci Élő kövek templomának közelségében születő friss, fiatal, dinamikus közösség december 10-én ünnepel: a finisben lévő templomépítkezésért tartanak hálaadó istentiszteletet. Boglárka elmondta, hogy a két éve húszfős közösség ma negyvenlelkes, sok kisgyermekes család csatlakozott, és virágzik az ökumené. Munkatársai – tizennégyen – nagy segítségére vannak. Kiderült az is, hogy ha a férj nem lelkész, ellenben remek hobbiszakács, akkor nem gond az sem, hogy ki főzzön ötven-hatvan főre egy-egy gyülekezeti ünnepen.

Kőrösi Krisztina Nádasdról, a Vas megyei, nyolcvan százalékban katolikusok lakta településről jött. Nagy szórvány – tizenkilenc község –, istentiszteleti alkalom több helyen, összesen mintegy háromszázötven lélek. Mesélt a múltról, a pályázatokról, próbálkozásokról, nem hallgatva el a kudarcokat sem. Bemutatta a Nádasdi Evangélikus Diakóniai Központ munkáját és az utat, amíg a fordulat éve, 2014 eljött. Ekkor meglett a pénz a templomfelújításhoz, lett Tündérkert, kézművesműhely, öngondoskodó rendszer. Isten adja, hogy tervüket, egy multifunkciós közösségi épületkomplexum felépítését is mielőtt megvalósíthassák!

A tanulság mindannyiunk számára Boglárka gyülekezeti kisfilmje és Krisztina diavetítése után pedig az volt, hogy számtalan útja van Istennek, akad, hogy évek, évtizedek (!) várakozása után valósul meg egy álom. De a kitartó imádság, a szilárd hit, a tettre kész lelkész és a vele együtt munkálkodó gyülekezet áldásban részesül. A jövőről, kettejük gyülekezetépítési példáit látva, csak hálával és reménnyel szólhatunk.

■ Stifner-Kőháti Dorottya

Hősök, szentek, protestánsok

Újabb ötven életrajzot vehetünk kézbe

Vannak-e protestáns szentek? Reflexből bizonyosan még a kérdésen is megütközünk. Éppen a szenteknek liturgiánkból és a hitgyakorlatunkból való száműzése az egyik leginkább feltűnő különbség az ortodox és a katolikus gyakorlathoz képest. Régi konfirmációs kátéink úgy tanított, hogy szent az, aki vagy ami az Istené. Reméljük, hogy protestánsok is találhatók köztük. Még a katolikus lexikon szerint is lehetnek szentek a protestánsok: tág értelemben az összes hívő az, akik a keresztség által részesülnek Isten életében és szentségében. A szentté avatás tisztességében pedig azok részesülhetnek, akik „hősies fokon" valósították meg a szentség ajándékát.

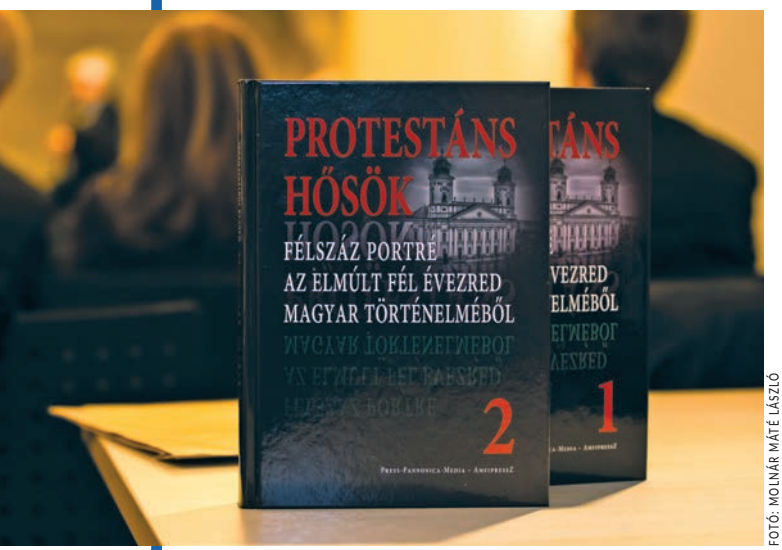

FOTÓ: MOLNÁR MÁTÉ LÁSZLÓ

Protestáns hősök 2. *Félszáz portré az elmúlt fél évezred magyar történelméből. Szerkesztette Faggyas Sándor. Press-Pannonica-Media – AmfipressZ Kiadó, Budapest, 2017. Ára 2980 forint.*

Talán ha erre az elhivatottságra, „hősies fokra" gondolunk, amely a szentté avatás előfeltétele katolikus testvéreinknél, akkor értelmezzük helyesen a *Protestáns hősök 2.* című kötet címét. Másként nehéz volna hősként gondolnunk a törékeny Dukai Takách Juditra, a kifogyhatatlanul mesés fantáziájú Lázár Ervinre, az elégikus Áprily Lajosra vagy a szelídségéért szeretett Reményik Sándorra. Pedig ők is ott sorakoznak Thököly Imre és Sztehlo Gábor mellett, akiket elsőre is a hősök közé sorolunk. E töredékes felsorolásból is kiderül, hogy nagyon színes a névsor: ötven költő, író, lelkész, pedagógus, tudós, politikus életével ismerkedhetünk meg a nemrégiben megjelent munkában, amelynek hasonló című előzménye egy éve látott napvilágot.

A régi magyar közmondás szerint a jó bornak nem kell cégér. Szimpatikus bölcsesség, de a 21. század valósága ritkán támasztja alá. Nemcsak reklámszakemberek, marketingguruk, PR-szakértők, arculati tanácsadók, kampánymenedzserek, stylistok és hasonlók létezése cáfolja a cégér feleslegességének elméletét, hanem azoknak a tapasztalata is, akik hírverés híján nem tudták munkájuk gyümölcsét eljuttatni azokhoz, akiknek szánták.

Egy könyv legfontosabb cégére a megjelenése és a tördelése. Ez a kötet sajnos nem kényezteti el az olvasót – 2017-ben bőven találni ennél szebb kiállítású, jobban olvasható, könnyebben kezelhető könyvet. Az ötven hős áttekintése sem olyan könnyű, mert az életrajzok időrendben sorakoznak, névmutató nincsen, és még történész sem fogja kapásból tudni, hogy Benedek Elek vagy Tisza Kálmán született-e előbb.

Az is felmerülhet az olvasóban, hogy szükség van-e egyáltalán a sokadik életrajzi lexikonra az internet korában, amikor minden valamirevaló „híres embert" szó szerint zsebre vághatunk, és ha van szabad wifi a közelben, egy percen belül minden fontos információt tudhatunk róla. Bevallom, bennem is megfogalmazódott a kérdés, mielőtt a kötet a kezembe került. Faggyas Sándor szerkesztő azonban kiváló formát talált arra, hogy 2017-ben mi az, ami még nincsen, és érdeklődésre tarthat számot. A kötetben szereplő életrajzok hosszabbak és érdekesebbek is, mint egy lexikonszócikk, de csak annyira terjedelmesek, hogy a nem tudományos érdeklődésű olvasónak is legyen kedve és ideje végigtekinteni egy-egy életrajzot.

A színvonalért a jól összeválogatott szerzőgárda kezeskedik: képzett és gyakorlott bölcsészek, kutatók, tanárok írták a tanulmányokat. Azt is tudták, hogy a szöveg – régi szép, ma már sajnos a divatból kiment kifejezéssel élve – „a művelt nagyközönségnek szól". A kötet olvasója lehet érettségire vagy házidolgozatra készülő diák, a történelem vagy csak egy-egy személy iránt érdeklődő gyülekezeti tag, óráját színesíteni akaró tanár, de akár egy kutató is kezdheti a munkáját ezekkel az életrajzokkal. Fontos, hogy hozzáértő és elkötelezett emberek írták a könyvet, mert így kaphatunk árnyalt képet olyan ellentmondásos személyiségekről is, mint Horthy Miklós vagy Bajcsy-Zsilinszky Endre.

A könyv legnagyobb erényét azonban nem a szerzők, hanem a szereplők munkái jelentik. A *Protestáns hősök 2.* ugyanis nem képekkel, hanem szövegekkel illusztrált kötet. Minden életrajz után hasonló terjedelemben szemelvényeket is olvashatunk a szereplők, a „hősök" írásaiból. Az életrajzok és a források együtt adnak olyan képet, amelyet így egy mai lexikonban vagy életrajzi gyűjteményben sem olvashatunk. Élményszerű ez a szerkesztési elv, valóban „személyesen" ismerkedhetünk meg történelmünk ötven jeles protestáns személyiségével.

Szentek-e a protestáns hősök? Hitem szerint erre senki földi ember nem tudhatja a választ. Arra azonban mindannyian érdemesek, hogy a könyv segítségével megismerkedjünk velük. Életútjuknak, műveiknek vannak olyan tanulságai – bármikor éltek is az elmúlt ötszáz évben –, amelyek ma is elgondolkodtatók, megszívlelhetők, akár még követhetők is. Segítenek, hogy mi is hőssé és szentté válhassunk.

■ Kertész Botond

Az igehirdető legfontosabb munkaeszköze önmaga

Interjú a lelkészi életpályamodell kidolgozóival

„Az utóbbi években sok szó esett az intézményekről, és talán egy kicsit háttérbe szorult a lelkészi szolgálat" – mondja dr. Joób Máté evangélikus lelkész, mentálhigiénés szakember. Pedig a lelkészeknek is szükségük lehet lelki vagy szakmai támogatásra, ha esetleg megakadnak életútjukon. Nem elhanyagolható az sem, hogy tervezhetőbb anyagi feltételek között végezhessék örömhír-közvetítő szolgálatukat. Mindezekre figyelemmel született meg egyházunkban a lelkészi életpályamodell tervezete. A modell másik kidolgozója Kendeh K. Péter – szintén mentálhigiénés végzettséggel is bíró – lelkész, a Luther Kiadó igazgatója. Kettejükkel beszélgettünk a kezdeményezésről.

A Semmelweis Egyetem Mentálhigiéné Intézete továbbképzési programjának hallgatójaként Kendeh K. Péter a záródolgozatában azt vizsgálta, hogy a pedagógus-életpályamodell mely elemeit lehet mentálhigiénés szempontból értékelni. Az intézet egyetemi docenseként oktató Joób Mátéval a témáról beszélgetve felvetődött a kérdés: hogyan lehetne a lelkészi pályán dolgozók számára is kidolgozni egy életpályamodellt, hogy a változó kihívásokhoz jobban illeszkedő továbbképzési rendszerben, szükség esetén lelki támogatást igénybe véve és tervezhetőbb anyagi biztonságban tudják végezni a szolgálatukat. Ötletüket elfogadta egyházunk püspöki tanácsa, majd létrejött egy munkacsoport is tizenkét fővel. Az alulról jövő kezdeményezés mögé állt a zsinat és az országos lelkészi munkaközösség is.

– Milyen céllal fogtak neki a modell kidolgozásának, és mikorra várható a bevezetése?

Joób Máté: Hivatalosan 2019 januárjától indulna a lelkészi életpályamodell, minden elemével együtt. A célunk nem az volt, hogy valami teljesen újat hozzunk létre, hanem szerettük volna a meglévő jó elemeket összekötni és egy rendszerben felállítani. A lelkészakadémiai kurzusok, a lelkészi munkaközösségek [LMK], az országos lelkészkonferenciák már évek óta működő, meglévő elemek. Fontosak a hivatásgondozó napok, amelyek néhány éve indultak el egyházkerületi szinten. De elindítottunk új elemeket is, például a beosztott lelkészek kísérését és képzését, azokra a kérdésekre fókuszálva, amelyek őket foglalkoztatják. ▶

Nagyon lényegesek az első évek a lelkészi pályán. Szeretnénk, ha a lelkészi életpályamodell nem csak egy törvénytervezet lenne. Fontosnak tartjuk, hogy nyíltabban tudjunk beszélni a kérdéseinkről, elakadásainkról vagy éppen az ötleteinkről. Az utóbbi években sok szó esett az intézményekről, és talán egy kicsit háttérbe szorult a lelkészi szolgálat. Az intézményeink prosperálnak, a gyülekezeteink fogynak. Jó lenne közösen újra felfedezni a közösségi lelkészi munka szépségeit és kihívásait. Járjuk az LMK-kat, zsinati üléseket, konferenciákat, és reméljük, hogy ez a közös gondolkodás egyre „fertőzőbb".

– Honnan lesz a modellre anyagi fedezet?

Kendeh K. Péter: Az egyik sarkalatos kérdés valóban az anyagi, de ez csak az egyik pillére a modellnek. Az illetményrendszer – garantált bérminimum megállapítása – mellett ugyanolyan fontos elem a képzési rendszer, valamint harmadik pillérként a jelzőrendszer és támogató szolgálat is. Ha a jelenleg a Magyarországi Evangélikus Egyházban szolgáló összes lelkésznél megnézzük, hogy a pedagógus-életpályamodellhez viszonyítva mennyi illetményt kellene kapniuk, és 2016-ban mennyit kaptak, akkor azt látjuk, hogy pont megkapják a nekik járó illetményt. Az összes minimális bértömeg 1,3 milliárd forint lenne az életpályamodell szerint, és 2016-ban a hitoktatói óradíjakkal együtt éppen enynyit kaptak a lelkészek. Ez azonban csak a látszat. Merthogy a számításban, mint mondtam, benne van a hitoktatói óradíj, ez azonban hosszú távon nem biztos, hogy garantálható. A lelkészeknek egyébként sem elsődleges feladatuk a kötelező iskolai hittanórák megtartása. A hitoktatói óradíjak nélkül pedig háromszázmillió forintos hiány van a lelkészek hetven százalékánál. Meg kell azt is vizsgálni, hogyan lehet a gyülekezeteket jobban bevonva a finanszírozást rendezni. Az országos részvállalás esetleges növelése pedig belső egyházpolitikai kérdés. A lelkészi munkát prioritásként kell kezelni.

– A pedagógus-életpályamodell, amelynek alapján kidolgozták a lelkészi modellt, mennyire követhető az egyházi rendszerben?

K. K. P.: Alapelvünk volt, hogy a lelkészi illetményrendszer szinkronban legyen a pedagógusi illetményrendszerrel. A diplomák száma, a nyelvtudás, a tudományos fokozat természetesen cizellálhatják ezt a bértáblát, de a váz azonos. Ami problémás, hogy a pedagógus-bértábla esetében egyértelműen bérkifizetésről beszélünk, míg a lelkészek sokféle forrásból, sokféle megnevezéssel kapnak bért: szolgálati lakás rezsiköltsége, stóla, gépkocsihasználat, és így tovább. Ezeket egyszerűsíteni kell. Fontos, hogy bérként fizessék ki ezeket, mert kommunikációs csapda, ha csak a bankszámlára érkező pénzt nézzük, az egyéb juttatásokat nem.

J. M.: A lelkészi életpályamodellben szeretnénk egy minimumot meghatározni, amelyet minden lelkésznek meg kell kapnia, ha bizonyos szolgálati időt és kritériumrendszert teljesít, bármelyik gyülekezetbe kerüljön is. Jó lenne, ha az anyagiak minél kevésbé határoznák meg, hogy ki milyen szolgálati helyre pályázik. Ma nagyon különbözők a gyülekezetek és természetesen a lelkészek is. Fontos lenne, hogy a kapcsolatok gyülekezet és lelkész között az igények, a belső kvalitások és adott élethelyzetek mentén szülessenek. A gyülekezeti autonómiát nem akarja a modell korlátozni, nem akarja megakadályozni azt, hogy egy gyülekezet többet adhasson a lelkészének, csak azt nem szeretnénk, hogy a minimumnál bárki is kevesebbet kapjon. A rendszert igyekeztünk úgy felépíteni, hogy bizonyos időközönként a lelkész reflektáljon önmagára és munkájára, hogy vajon nincs-e olyan személyes vagy szakmai elakadása, amely megnehezíti vagy egyenesen megakadályozza abban, hogy örömhírhordozó és -közvetítő legyen mások számára. Ezt nevezhetjük minőségbiztosításnak is.

– Ez érinti a szabadságok kérdését… A pedagógusok feltöltődhetnek az iskolai szünetekben. Hogyan lehet szabadidőt – sabbat – biztosítani a lelkészek számára, akik hétközben hittant tanítanak, hétvégén a gyülekezetben szolgálnak?

J. M.: Senkit sem lehet kényszeríteni arra, hogy kellő időt szakítson a pihenésre és a feltöltekezésre. De ne felejtsük el, hogy a legfontosabb munkaeszközünk mégiscsak magunk vagyunk – természetesen azzal a Krisztussal, aki bennünk lakozik. Vigyázzunk egymásra! Ha a Szentírás kötelezővé tette a pihenést és a feltöltekezést, akkor lehet benne valami…

K. K. P.: Reméljük, pár év múlva nem azon fogunk versengeni, hogy ki dolgozik még a huszonhatodik órában is egy adott napon. Most ugyanis az embertelenül sokat dolgozással való hivalkodás az alaptendencia – pedig az nem érték, hogyan tudjuk magunkat minél hamarabb tönkretenni… Az Úr szolgálatában nem lehet állandóan ugyanolyan intenzitással égni, mert az ember egy idő után kiég, és nem

FOTÓK: KISS TAMÁS

marad más belőle, csak egy marék hamu. Talán a fiatalabb generáció már nyitottabb arra, hogy pihenést iktasson be. Ebben formálni kell magunkat.

– Az a tapasztalat, hogy a lelkészek alig tudnak elmenni a családjukkal nyaralni, mert nem találnak helyettest…

K. K. P.: A felszentelt lelkészek nagyjából hetven százaléka szolgál gyülekezeti keretek között. Van száz olyan lelkész, aki iskolában, intézményben dolgozik, és vannak olyanok is, akik más pályán vannak, de nem akasztották szögre a Luther-kabátjukat, sőt egyre több a nyugdíjas lelkészünk is. Szerintem nem keressük kellő hatékonysággal ezeknek az embereknek a segítségét. Jelenleg nem egységesen a kétszázötvenkét gyülekezetünk világában gondolkodunk: a helyi szintet ismerve csak egy bizonyos határig jutunk el, nem lépünk ki a komfortzónánkból. Két eltérő helyzetben, egymáshoz közel élő gyülekezet sem képes egymást segíteni, pedig ha nem vagyunk is rengetegen, de annyian vagyunk, hogy figyeljünk egymásra.

J. M.: Nem lehet egyik napról a másikra az egész rendszert megváltoztatni, de közösen keresnünk kell a megoldásokat. Lehet, hogy az első lépések nagyon kicsik, de érdemes elindulnunk. A sabbatévet valószínűleg nem lehet bevezetni, de nem tartom kivitelezhetetlennek – természetesen az éves rendes szabadság mellett – a három hónapnyi szabadságot hétévente. Biztos, hogy sokak számára ez így is irreálisnak tűnik, de meg kell próbálnunk. Önmagában az a tudat, hogy van ilyen lehetőség, sokat segíthet a nehéz és fárasztó időszakokban.

– A modell kidolgozásához adatgyűjtést végeztek. Mire voltak kíváncsiak?

K. K. P.: Az egyik kérdéskör a lelkészek illetményi helyzetére vonatkozott. Mennyi a havi rendszeres illetmény, mi a rezsi fizetésének formája, hány éve szolgál, és így tovább. A másik pedig a gyülekezeti szolgálat környezetéről szólt, a létszámadatokról, az egyházközségek anyagi helyzetéről kértünk információt. Izgalmas kérdés, mennyi a gyülekezeti tagoktól származó bevétel, mert szeretnénk következtetést levonni arra vonatkozóan, hogy hány egyházfenntartói járulékot fizető hívő tud eltartani egy lelkészt.

– Lelkészi fórumokon, munkaközösségi üléseken milyen visszajelzéseket kaptak? Mit tudtak ezek közül beilleszteni a rendszerbe?

J. M.: Bizonyos elemeket a modellből már megpróbáltak korábban bevezetni, de a támogató szolgálat, a továbbképzés és az illetményrendszer hármasa együtt jobban befogadható. Öröm volt, hogy a lelkészek igen konstruktívan álltak hozzá a kérdéshez, inspiráltak bennünket, és gondolatébresztők voltak. Köszönjük a meghívásokat!

K. K. P.: Az iránnyal mindenki azonosulni tud. A legnagyobb aggály a pénzügyi forrás kérdésében merült fel, pedig pont ezzel a területtel nem kellene a lelkészeknek elementárisan szembesülniük. A gyülekezetnek meg kellene teremtenie a lelkészi szolgálat feltételeit, a lelkésznek meg végeznie kellene a szolgálatot. Kérdés még, hogyan lehet szabályozni a lelkész és a gyülekezet egészséges kapcsolatát, egymáshoz való viszonyát, hogyan lehet mérni a lelkészi szolgálatot.

– A nem gyülekezetekben szolgálók, más területeken dolgozók – börtön-, kórház-, iskolalelkészek – életpályája is rendezve lesz?

J. M.: Most elsősorban a gyülekezeti lelkészekre koncentrálunk, mégiscsak ők alkotják a legnagyobb csoportot a lelkészek között. De természetesen folyamatosan szemünk előtt vannak a más területen dolgozók is.

K. K. P.: Az életpályamodellben megfogalmazott irányok igazak az egyes szakterületeken dolgozó lelkészekre is. A speciális szolgálati helyek betöltéséhez azonban pluszfeltételeket szeretnénk hozzátenni. Több pedagógiai kompetenciát az iskolalelkésznek, mentálhigiénés végzettséget a kórházlelkésznek…

– Milyen lépések vannak még hátra a modell bevezetéséig? Miért kell várni 2019-ig, miért nem lehet most elindítani?

K. K. P.: A modell egységes rendszerben gondolkodik, és egységesen akarjuk bevezetni. Ha az illetményrendszert kivennénk, és a többit vezetnénk be, akkor ez csak egy elvárásrendszernek tűnne. Ha csak az illetményrendszer lenne, akkor úgy tűnne, nincsen követelmény hozzátéve. Muszáj számításokat végezni, fel kell tárni a kérdéskört, részletezni kell, hogy az országos egyháznak mit kell majd ehhez hozzátennie. Bevontunk egy pénzügyi szakembert ifj. Zászkaliczky Pál személyében, hogy segítse a munkánkat. A 2018. februári zsinatra kerül be a törvényszöveg általános vitára, a májusi zsinaton pedig részletes vitára és – reménység szerint – szavazásra. A törvény megléte után pedig még számos vonatkozó szabályrendeletet is meg kell alkotni.

J. M.: Az egyházban sok jó ötlet, sok jó kezdeményezés volt már eddig is. Egy részük megvalósult, de talán a nagyobbik részük elhalt. Szeretnénk, ha az életpályamodell nem az utóbbiak számát gyarapítaná. Ezt csak közös lelkesedéssel és közös munkával lehet elérni. Mi sok támogatást kaptunk a lelkészektől és onnan (leg)felülről is. A modell bevezetésének mintha tényleg most lenne itt a kairosza.

■ Horváth-Bolla Zsuzsanna

Figyelem és bizalom

„Az Úr ezt mondta Abrámnak: Menj el földedről, rokonságod közül és atyád házából arra a földre, amelyet mutatok neked!” (1Móz 12,1)

2015 egyik nyári reggelén ennél az igeszakasznál nyílt ki a Bibliám. Ejha – mondom –, ez meg most mit jelent? Elvesztettem mindent, családtagjaimat, anyagiakat, de kegyelem által a 2014-es évben alkohol okozta fogságomból megszabadítva ajándékként új életet, vagyont kaptam. Most hova is mennék? – kérdeztem magamtól. Gondolkodóba estem, és mivel 2014-ben, negyvenöt évesen fogtam először kezembe a Szentírást, így az ige magyarázatát a számítógépemen kezdtem el keresgélni.

Ahogy megnyitottam az internetet, a következőt láttam: „ A Baptista Teológiai Akadémia pótfelvételt hirdet.” Nem hittem a szememnek, úgy éreztem, valóban mennem kell, ez már nem lehet a véletlen műve – és abban nem is hiszek. Biztonságban éltem éppen, fel kellett volna adjam ezt, és kellett volna indulni az ismeretlenbe. Budapest és az akkori otthonom között kétszázötven kilométer volt a távolság, fogalmam sem volt, ha felvételt nyerek, az ingázást hogyan fogom megoldani, az anyagiakat honnan fogom előteremteni a tanulásomhoz.

Tímea, a volt kolléganőm felajánlotta a segítségét: lakásának az egyik szobáját rendelkezésemre bocsátotta, miután közöltem vele, hogy felvételizek az intézménybe, és kértem, hogy ha tud, segítsen nekem hetente olcsó szállást találni Budapesten, amennyiben felvesznek. Szeptemberben felvettek. Aztán komolyabbra fordult minden, hetente találkoztunk, bemutatott a lányának, rengeteget virrasztottunk, beszélgettünk, pár hónap udvarlás után megkértem a kezét, házasságot kötöttünk. Most harmadéves vagyok az iskolában, boldogan élünk, mint a mesében, de ez nem az, hanem a valóság.

Nem akartam nem inni – 2014. július 4-től absztinens vagyok; harminc év dohányzás után nem cigizek, kegyelem által. Elváltam, nem akartam még egyszer megnősülni – nős vagyok. Nem akartam tanulni – harmadikos vagyok az akadémián. Még jó, hogy nem az én terveim valósultak meg.

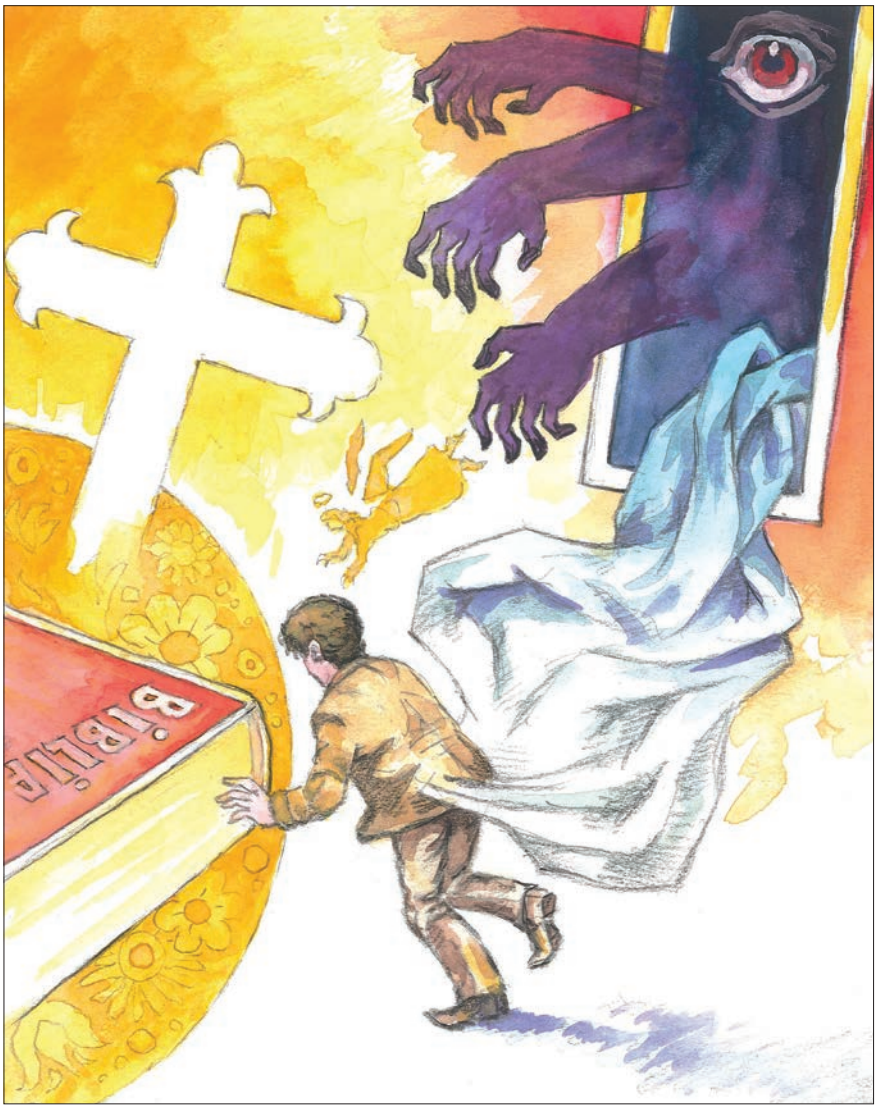

RAJZ: BUDAI TIBOR

Az Úristen elindulásra hívott negyvenöt évesen, meghallottam, és engedelmeskedtem a Szentlélek által. El kellett rugaszkodjak egy nem ismert, de biztos megvalósulást hozó jövő felé – megtettem, mert hittem, hogy az én Istenem csak jót akar nekem. Az elhívás során döntő mozzanat az, hogy az ember tud-e engedelmeskedni a hívó szónak, és tudja-e érzékelni az ígéretekben a nem látott dolgok valóságát.

Isten elhívására igent mondtam. Sok mindent fel kellett adnom, és talán legjobban önmagamat, saját akaratomat, elképzeléseimet. Egyszerű a képlet: figyelem és bizalom. Ahhoz, hogy Isten valami újat elkezdjen bennünk vagy velünk, nem az kell, hogy kiválóak legyünk, hanem az kell, hogy tudjunk figyelni rá, és bízzunk benne. Ha ezek megvannak, az élet még akkor is nagyon sok meglepetést tartogat – legyenek pozitívak vagy negatívak –, és ezek arra tanítanak, hogy meglássuk a korlátainkat, illetve új lehetőségeinket.

Hálát adok, Istenem, hogy a küzdelmeim között segítesz jól dönteni. Köszönöm az új életet, helyet, az új célt és új szolgálatot. Ámen.

■ Duszka József
nyugalmazott életvédelmi nyomozó

Az írás a Kossuth rádió Erős vár a mi Istenünk! címmel kéthetente jelentkező evangélikus félórájában elhangzott szöveg szerkesztett változata.

Lelkészi beszédkészség és a prédikáció ereje

Balázs Géza felkészültségről, hibákról és a gyakorlati órákról

Húsz éve tanítja az Evangélikus Hittudományi Egyetemen a retorika-kommunikációt, azaz a nyilvános beszédet dr. Balázs Géza nyelvész és nyelvművelő, egyetemi tanár. Korábban a 2010-ben elhunyt Bánffy György Kossuth-díjas színművészt és Erdei Iván beszédtanárt, előadóművészt foglalkoztatták hasonló céllal az intézményben. Ma heti két órában az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara Mai Magyar Nyelvi Tanszékének vezetője ad elő a tantárgyban. Vele beszélgettünk a tapasztalatairól.

– A heti két óra elegendő a képzéshez?

– Természetesen nem. Arról nem beszélve, hogy elméleti és gyakorlati órákat is kell tartani. Szabó Lajos rektor határozottan kérte a gyakorlatok sulykolását. Az egyes évfolyamokon átlagban tíz-tizenöt hallgató tanul, de előfordult, hogy huszonöten is voltak. Ilyen létszámnál lehetetlen, hogy minden órán mindenki gyakoroljon. A tantárgy felvétele két féléven keresztül kötelező, és ajánlják, hogy a hallgatók az első évben vegyék fel óraszámaik közé. Megtehetik persze, hogy csak a második vagy a harmadik évben hallgatják, illetve gyakorolják a retorikát.

– A retorika alapja a jó beszédkészség.

– Így igaz, de én nem vagyok beszédtanár, és a beszédhibákkal nem tudok foglalkozni. Viszont felhívom a figyelmet a raccsolásra, a selypítésre, a pöszeségre, és így tovább, azzal a megjegyzéssel, hogy ebben a huszonéves életkorban a logopédiai beavatkozás még sikeres lehet. Negyven-ötven éves korban már késő.

– Mindannyiunknak akadt olyan professzora az egyetemen, aki például racscsolt, mégis csüngtünk a szaván, mert amit mondott, feledtette a beszédhibáját.

– Én is úgy tartom, hogy a legfontosabb a vonzó és nyitott személyiség és a tartalom. A nagyon jó mondanivaló kicsit rosszabb formában is „átmegy". Ezzel együtt rontja a teljesítményt. Ha olyan pályára készülnek, ahol beszélni kell, ráadásul meg is kell győzni az embereket, nem mindegy, hogy valaki hogyan adja elő a gondolatait. Halmozott beszédhibával azért nem ajánlatos retorikai pályára menni. ▶

– A meggyőződésnek ereje van. Ha hiszünk abban, hogy az igazság a mi oldalunkon áll, az erőnk megtízszereződik. Ha a gondolatainkban kételkedünk, a legmélyebb bölcsesség is erőtlen.

– Igen, a meggyőződés, a hit hegyeket mozgathat meg. De a retorika arra is tanít, hogy vegyünk figyelembe minden körülményt, például az ellenvéleményeket is. Sok emberhez kell folyamatosan beszélni, ezért minden vonatkozásban felkészültnek kell lenni. Ha van mondanivalónk, néhány szó is megteszi. Viszont a szótár összes szava sem elég, ha nincs közölnivalónk, de azt mindenáron el akarjuk mondani.

– A görög eredetű retorika szó tulajdonképpen egy jelző főnévként való önállósulása; *hé rhétoriké tekhné* ugyanis annyit jelent, mint szónoki mesterség vagy művészet. A mesterségben hol helyezkedik el a prédikáció?

– A retorika kialakulása a klasszikus korban a társadalmi és politikai viták következménye volt. A bírósági ügyek kapcsán jött létre. A középkorban kissé visszaszorult, újjáéledése a reneszánszhoz kötődik, s azóta az egyetemeken mindenhol oktatják. A beszéd tudománya az iskolákban és az akadémiákon nagyon fontos szempont volt. A prédikációk szabályai, felépítése, érvelési rendszere a kezdetektől kapcsolódott a retorikához. Külön is beszélünk igazságügyi és egyházi retorikáról, ez utóbbi középpontjában a prédikáció áll.

– A prédikációk hangsúlyos szerepet kaptak a nyelv megőrzésének idején is.

– Akkor vesszük észre, hogy a prédikáció milyen életbe vágó retorikai teljesítmény, amikor a nyelv visszaszorul a templomokba. Például Erdélyben, ahol bizonyos településeken csak a templomban lehetett már csak magyar szót hallani. Másrészt voltak óriási retorikai teljesítményt fölmutató, ékesszólóan beszélő papok és lelkészek: ők tömegeket vonzottak, s így a nyelvi kultúra terjesztésében is élenjártak. Az egyházi retorika nagyon sokáig egyfajta nyelvi minta is volt.

– Egy 19. századi szerény szerző, bizonyos Boros István evangélikus lelkész ekképpen öntötte szavakba jámbor szándékát *Hazafi-gondolatok a' Magyar nyelv ügyében* című írásában: „A' főbb oskolákban, egyik leg szebb foglalatosságok, mind a' Tanitóknak mind a' tanulóknak, hogy a' Stylus nemeibe gyakoroltassanak. […] De hogy tsinossan, kellemetessen, fényessen essen magyar beszédek, és hogyan, ezekben még igen kevés gyakorlások." Mi a tapasztalata: hogyan állunk ma a hallgatók adottságaival?

– Ugyanaz a helyzet a hittudományi egyetemen a nyilvános beszéddel, mint más egyetemeken a korosztály tagjaival, persze mindig vannak kivételek. A legelső órán kiderül, hogy a hallgatók többségének nincs előadói gyakorlata: sok esetben még olvasási hibákat is elkövetnek, de a leggyakoribb a rossz artikuláció, a gyors, hadaró beszéd és a logikátlan kifejtés. Azután ott van a hangerő: ritka az a hallgató, aki a hangjával be tudja tölteni a teret, pedig erre a tudásra, ha a lelkészi hivatást választják, szükségük lesz. A legtöbb hallgató megdöbben, amikor kiderül, hogy bemutatkozáskor úgy hadarja el a nevét, hogy azt nem lehet megérteni. Mindez visszavezethető arra, hogy sem az iskolában, sem a diákközéletben nem tanulták meg a nyilvános fellépést és előadást.

– Kezdetben a „királyi" televízió egyik-másik meteorológusának is alig lehetett megérteni a nevét…

– Eddig főleg technikai, tehát odafigyeléssel tanítható és javítható jelenségeket soroltam. A legfontosabb azonban mindig a gondolat és annak érdekes, a figyelmet fölkeltő tálalása.

– Említette, hogy vannak kivételek.

– A kivételek között azok találhatók, akik a középiskolában versmondók vagy színjátszók voltak, Kazinczy szépkiejtési, retorikai versenyeken szerepeltek, esetleg az iskolarádióban interjúkat, riportokat készítettek, és megtanulták, hogyan kell mikrofonba beszélni. Általában szép hangjuk van azoknak, akik énekelni tanultak, szerencsére sok ilyen hallgatónk is van. Őket rögtön észre lehet venni. Megjegyzem, az elmúlt húsz év alatt az Evangélikus Hittudományi Egyetem hallgatói közül az egyetemi Kazinczy- és Kossuth-szónokversenyeken három teológushallgatóm ért el dobogós helyezést, s éppen most készülődik egy újabb hallgatóm.

– A retorika-kommunikáció gyakorlati órái miből állnak?

– Felolvasással kezdünk. Viszek szép szövegeket, esszéket, olyanokat, amelyeket a Kazinczy-versenyeken vagy a

> *Az már félsiker, ha valaki otthon hangosan gyakorol. Ugyanis a leggyakoribb hiba, hogy valaki megír egy szöveget, és majd valahogy felolvassa, mi úgy mondjuk: „blattolja". Tükör előtt is lehet gyakorolni, de a valódi vizsga valóban a közönség.*

FOTÓK: KISS TAMÁS

Kossuth-szónokversenyeken szoktak használni. Többek között Arany, Németh László, Lőrincze Lajos, Hamvas Béla, Ravasz László szerepel a listákon. Egyszerű technikai feladatnak tűnik, de nem az: a felolvasást állandóan gyakorolni kell. Meglátásom szerint az általános és középiskolában nem gyakoroltatják a felolvasást, a tanulók nem tanulják meg az értelmes hangsúlyozást és ehhez kapcsolódva a hanglejtést, a tónusváltásokat. Wacha Imre nyelvész, aki vagy félszáz retorikakönyv szerzője és sokunk tanára, mindig így mondja: „Értő és értető szövegmondásra van szükség." Nekem is érteni kell, de nem elég, hogy én értem, meg is kell értetni a szöveget, hogy miről szól, mit akar közölni. A felolvasás nem pusztán technika, hanem értelmező művelet is.

– Az sem lehet mindegy, hogy valaki otthon a tükör előtt olvas fel, vagy egy közösség előtt.

– Az már félsiker, ha valaki otthon hangosan gyakorol. Ugyanis a leggyakoribb hiba, hogy valaki megír egy szöveget, és majd valahogy felolvassa, mi úgy mondjuk: „blattolja". Tükör előtt is lehet gyakorolni, de a valódi vizsga valóban a közönség. Ezért szerencsés a csoportos retorikaoktatás: mindenkinek a többiek előtt kell szerepelnie. Az is a feladatuk a hallgatóknak, hogy bírálják el egymás előadását, mert a kritikákból sokat lehet tanulni. Például: „Túl gyors voltál!" „Nem értettem ezt és ezt a szót!" „Itt elharaptad a szóvégét!" Tehát a felolvasással kezdünk. Majd a hallgatók saját szövegei következnek. Az első az úgynevezett örömbeszéd. Először még mindenki arról ad elő, amiről a legjobban szeretne. Könnyebb arról beszélni, ami közel áll hozzánk. Ezek után már megadott témában kell előadást készíteniük: egy tájról, kulturális vagy közéleti jelenségről. Ahogy halad előre a képzés, úgy bonyolódnak a feladatok. Például megkérem őket, hogy ugyanarról a témáról pozitív és negatív értelemben érveljenek. Álljanak ki mellette, azután érveljenek ellene. Szoktam kérni tőlük rövid, érdekes ismeretterjesztő előadásokat. A képzés végén már papír nélkül, vázlatból kell előadniuk, s a legvégén egy kihúzott témáról kell jegyzet nélkül, spontánul beszélniük. Néha játék színesíti az órákat: „sajtótájékoztatót" is szoktunk tartani, és az adott témakörben egyvalaki az „illetékes", akitől bármit lehet kérdezni, őneki pedig okosan kell válaszolnia. Arisztotelész írja, hogy „a retorika minden tárgyban benne van". Így például a homiletikában, az egyházi szónoklattanban is. Eredetileg családias dialógus volt a püspök és a hívők között a templomban. A püspök és a nép egyaránt kérdéseket tehetett föl a másiknak. A hallgatók prédikációgyakorlata is retorika. Vagy az *Ószövetségről* írott dolgozatokat néha el kell mondani. Leginkább elméleti és módszertani alapot tudok ehhez adni. Elmondom, hogy a szavakkal hogyan lehet cselekedni, hatást elérni. Melyek azok a kommunikációs stratégiák, amelyek a célhoz vezetnek. Ebből megérthetik, hogy a retorika nemcsak ókori vagy középkori mesterség volt, hanem napjainkban is tudomány és gyakorlat, amely hozzásegítheti őket hivatásuk magas szintű teljesítéséhez. Nem véletlen, hogy ma nagyon sok helyen van retorikaoktatás. Engem minden évben a Budapesti Corvinus Egyetem hallgatói is meghívnak egy-egy retorikakurzusra, mert a közgazdászhallgatók is érzik, hogy igen nagy szükségük van erre a tudásra. Ők olykor vitakurzust, sőt angol nyelvű vitakurzust is igényelnek.

FOTÓ: MOLNÁR MÁTÉ LÁSZLÓ

– A két félév után érdemjegy is megerősíti a hallgatók felkészültségét?

– Igen, mindkét félévben osztályozni kell a teljesítményt.

– Mi a véleménye a szószék szerepéről?

– Nagy vita van az egyházban a szószékről. Egyszer egy evangélikus püspök megkérdezte tőlem, hogy mi a véleményem a szószékről. Azt válaszoltam, hogy szerintem nem véletlenül került arra a helyre, ahol van. Luther is mondja valahol, hogy ha azt akarod, hogy lássanak, menj fel a szószékre. Megértem, ha valaki a hívőkhöz való közeledés miatt elhagyja a szószéket. Nekem azonban az az érzésem, hogy a szószéken elmondott prédikációnak már önmagában emelkedettsége van. Nemcsak azért, mert látjuk, és kitüntető helyen van, hanem mert egy kicsit eszményi is az onnan elhangzó mondat. Eleve azt gondolom az egyházi nyelvről, hogy szabad archaikusabbnak és kötelező választékosabbnak lennie. És nagyon nem szeretem a templomokban a rosszul működő mikrofonokat és hangszórókat. Milyen érdekes, hogy ezekre korábban nem is volt szükség.

■ Kő András

Ökumené – létezik a hétköznapokban?

Lassan lecseng a reformációi jubileum, a programok véget érnek, és elkezdjük értékelni a megemlékezések jelentőségét. Sokat hallani arról, hogy az emlékév a felekezetek közeledését hozta magával, az egyházak újabb és újabb lépéseket tesznek egymás felé. Az egyházi vezetés szempontjából nézve valóban elismerésre méltó eredményeket láthatunk, azonban az utóbbi hetekben a reformáció ünnepe egészen más indulatokat is felszínre hozott.

Egy évvel ezelőtt október 31-én Ferenc pápa, a római katolikus egyház feje Lundba, a Lutheránus Világszövetség megalakulásának helyszínére látogatott, hogy az evangélikusokkal közös istentiszteleten vegyen részt. Az, hogy egy évvel az ötszázadik jubileum előtt ilyen hatalmas lépés történt az evangélikusok és a római katolikusok közeledésében, bizakodásra és örömre adott okot.

FOTÓ: TT NEWS AGENCY / JONAS EKSTROMER / REUTERS

A közös megemlékezésre felhívó dokumentum – *A szembenállástól a közösségig* – egyik összefogásra buzdító felszólítása így szól: „A katolikusok és az evangélikusok újra elkötelezik magukat a látható egység keresése mellett, konkrét cselekedetekkel közösen munkálva azt, állandóan törekedve e cél elérésére."

Ez a mondat pár héttel a reformáció ünnepe után elgondolkodtat, és keserű ízt hagy maga után. Hol van a felekezetek egységére törekvés, amikor még protestáns körökben is azon vitatkozunk, hogy a reformáció ünnepe „kié", az evangélikusoké vagy a reformátusoké? Amikor újra meg újra felemlegetjük, hogy Kálvin nyolcéves volt, amikor Luther már kiszögezte a kilencvenöt tételt? Hogyan lehet közösen megemlékezni, amikor néhányan a reformációt az egyház Trianonjának tartják, Luthert pedig „kalandor vallási anarchistának"?

Olyan volt olvasni egy-egy múlt heti megnyilvánulást – függetlenül attól, hogy evangélikus, református vagy katolikus részről szólt –, mintha mindegyik egy-egy arcul csapása lett volna az ökumenikus törekvésnek. Az egyház lelki megújulásának emlékünnepén sokan azt bizonygatták, hogy melyik egyház az igazi, az eredeti, a megreformált, és melyik a romlott, maradi vagy épp szakadár. Csakhogy ez nem verseny, a cél nem az, hogy bebizonyítsuk a másiknak, mi jobbak vagyunk, és nálunk van az igazság.

A reformációi ünnep felszínre hozta, hogy az ökumené a hétköznapok szintjén még mindig nem valósul meg maradéktalanul. A felekezetközi házasságra készülők még most is gyakran falakba ütköznek, ha ökumenikus esküvőt szeretnének. A közös úrvacsorától továbbra is távol állunk, protestáns–katolikus párok nem részesülhetnek együtt a szentségből. Nem mindenhol egyértelmű, hogy egy ifjúsági órán bármilyen felekezetűeket szívesen látnak. Nem mindenki számára egyenrangúak a lelkészek, attól függően, hogy milyen egyházhoz tartoznak. Nem mindenki számára egyértelmű, hogy bármilyen templomban keresztelkedtünk meg, az ugyanúgy érvényes.

És amíg ez így van, amíg az elszakadás a hétköznapokban is fájdalmas tapasztalatot jelent, addig van még mit tenni az ökumenéért.

A pozitív példákat nem elvitatva és a reformációra gondolva azért ezeket a problémákat sem söpörhetjük a szőnyeg alá. Ferenc pápa nyilvános bocsánatkérésre szólította fel az egyházakat az egymás ellen elkövetett bűnökért. Ha ezt elfogadjuk, akkor az lenne a cél, hogy lehetőleg új sebeket már ne ejtsünk egymáson.

Lehet, naivság ezt gondolni, de bízom benne, hogy a reformáció indulásának ötszázadik évében – és azt követően – nem a csalódás és a kiábrándultság fogja meghatározni a hétköznapi ökumenét, hanem egyre többen tudják majd azt mondani egymásnak, amit egy egyszeri katolikus plébános az evangélikus lelkésznek: „Akik Krisztust szeretik, azokat Krisztusért szeretem."

■ Kovács Barbara

Álmodnak-e az androidok az életről?

Szárnyas fejvadász 2049

Szárnyas fejvadász 2049. *Színes amerikai sci-fi. Főszereplők: Harrison Ford, Ryan Gosling, Jared Leto, Robin Wright. Zene: Benjamin Wallfisch és Hans Zimmer. Rendezte: Denis Villeneuve.*

Harmincöt évvel a bemutatása után megérkezett Ridley Scott kultikus sci-fijének, a Szárnyas fejvadásznak a folytatása. A robotika, a mesterséges élet megteremtése és az ezzel kapcsolatban felvetődő morális kérdések már az eredeti filmnek is a gerincét képezték, de talán soha nem voltak annyira aktuálisak, mint napjainkban. Lássuk hát, hogy a rendező, Denis Villeneuve, aki az eddigi munkásságával már bizonyított, hogyan nyúlt ezekhez a témákhoz!

2049-et írunk. A Föld nagy része lakhatatlan pusztaság. Az emberek többsége a nagyvárosokba húzódott vissza, ahol egy helyen élnek a mesterségesen megalkotott, azaz android teremtményekkel, a replikánsokkal. Főszereplőnk, K (Ryan Gosling) is egy replikáns, aki a Los Angeles-i rendőrségnek dolgozik fejvadászként. Feladata a korábbi, megbízhatatlanná vált replikánsmodellek felkutatása és likvidálása. Azonban az egyik nyomozása során olyan titokra bukkan, amely alapjaiban rengetheti meg az emberi civilizációt. A szálak messzire nyúlnak vissza, egy harminc évvel ezelőtt eltűnt fejvadász, Deckard (Harrison Ford) ügyéhez. K-nak sürgősen meg kell találnia Deckardot, mielőtt a replikánsokat gyártó Niander Wallace (Jared Leto) gigavállalatának emberei elkapják őket, és elérik, hogy a felfedezése örökre rejtve maradjon.

Villeneuve igen nagy fába vágta a fejszéjét: harmincöt év után méltó folytatást készíteni minden idők egyik legnagyobb hatású sci-fijéhez nem könnyű vállalkozás. Sokan már eleve azt is megkérdőjelezték, hogy egyáltalán van-e létjogosultsága a *Szárnyas fejvadász* második részének. Azonban a rendező, aki már olyan nagyszerű filmeket készített, mint a *Fogságban*, a *Sicario* és az *Érkezés*, fel tudott nőni a feladathoz. Ez az alkotása éppolyan grandiózus neonoir eposz, akárcsak az 1982-es eredeti. A látványvilága egészen elképesztőre sikerült, az aláfestő zenék pedig felérnek Vangelis klasszikus dallamaihoz.

A színészek játékát sem érheti panasz: Gosling jól hozza a szófukar, céltudatos detektívet, aki idővel megkérdőjelezi a saját létezését, Ford pedig a megkeseredett, állandóan menekülő exzsarut. A legérdekesebb a filmben mégis Wallace karaktere, aki istennek képzelve magát, egy új, tökéletes világot akar építeni az emberiség számára, és célja eléréséhez kész bárkit feláldozni.

A *Szárnyas fejvadász 2049* nem tipikus „popcorn mozi” – már csak a maratoni játékideje miatt sem: 164 perces –, de pont emiatt emelkedik ki a jelenlegi filmes mezőnyből. Egyszerre lenyűgöz és elgondolkodtat, akárcsak a legjobb sci-fik.

■ Illisz Balázs Gergely

Tél a természetben

Hazai élővilágunk nyári és őszi jelenségeit magazinunk korábbi számaiban mutatta be Schmidt Egon. A Kossuth díjas író és neves ornitológus a tél beköszöntével is kirándulásra invitál bennünket a természetbe, ezúttal is élményszerűen ábrázolva az évszak sajátosságait faluban-városban, erdőn-mezőn – kicsit már a tavaszba szökve.

Karácsony táján gyakran már hópihék szállingóznak a szürkére változott ég felől, és mire a szenteste megérkezik, sok helyütt hófehérbe öltözik a határ. Hósipkák ülnek a kerítések oszlopain, jégcsapok lógnak az ereszekről, a falvak utcáin kucsmás férfiak és kendőbe burkolózott asszonyok sietnek hazafelé. Megszólalnak a harangok, és a kezek imára kulcsolódnak. Azt szokták mondani, hogy nem igazi a karácsony, ha nem hull a hó, pedig azon a több mint kétezer évvel ezelőtti estén a betlehemi jászol felett hófelhők helyett csillagok ragyogtak, és a kis Jézus köszöntésére érkező pásztorok havat talán soha életükben nem láttak.

A hólepte mezőkön itthon messzire kalandozhat a kíváncsi tekintet. A távolban őzek állnak kis csoportban. Tavaszi szép vörhenyesbarna bundájukat szürkére cserélték, fejüket megemelve figyelnek, de közben a hóból kilátszó fűszálakat csipegetik. Januárban kezdődik a mezei nyulak násza, a bagzási időben sokat mozognak nappal is, néha hármannégyen ugrálnak egymás után. A máskor oly békés állatok megváltoznak, a kanok heves harcokat vívnak a nőstények kegyeiért. Egymásnak ugranak, rúgják, pofozzák a másikat. Erről a letaposott hóban hátramaradó, kiszakadt barna szőrcsomók árulkodnak.

Már gyermekkoromban szerettem követni a hóban jól látható nyomokat, és néha hosszú ideig követtem egy-egy nyúl nyomsorát. Próbáltam kitalálni, miért fordult az állat hirtelen oldalra, és megtaláltam azokat a helyeket, ahol az árokparton a bokrok kérgét rágcsálta.

Egy alkalommal észrevettem, hogy az addig nyugodt ugrások hirtelen megváltoztak, a nyuszi hatalmas szökkenésekkel kezdett rohanni. Rövidesen azt is megtudtam, miért. Nagy tappancsok szegődtek a nyúlnyomok mellé: a faluból elkóborolt kutya próbálta elcsípni a menekülőt. Kergette, de a nyúl jobban bírta az iramot. A kutya pár száz méter után feladta, és visszafordult a falu felé.

Néha egy-egy róka gyöngysorszerű nyomait követtem. A rókák párzási, koslatási ideje is januárban kezdődik, és a kanok óriási távolságokat tesznek meg éjszakánként, amikor a tüzelő szukákat keresik. Gyakran nappal is meg lehet figyelni őket. Nagyszerű látványt nyújt a hóban poroszkáló, tömött téli bundáját viselő ragadozó.

A foglyok példás családi életet élnek: a párok összetartanak, hűségesek egymáshoz, és tavaszig velük maradnak az az évben kelt fiatalok is. A barna tollú mada-

rak messziről látszanak a fehér felületen, ezért mindig bokrok, bokrosok közelében tartózkodnak, ahol veszély esetén védelmet találhatnak. Éjszaka a havon pihennek, ezeket a helyeket a sok apró lábnyomról és a hátrahagyott ürülékekről könnyű felismerni. Ha valamitől megriadnak, jellegzetes burrogó repüléssel szállnak tova, és ha leereszkedtek, a kakas cserregő hangon hívja össze a családot.

A nálunk telelő pintyfélék közül a tengelicek és a kenderikék már ősszel csapatokba verődnek. Erre két fontos okuk is van. Egyrészt több szem többet lát alapon hamarabb találják meg azokat a gazosokat, ahol táplálkozhatnak, de fontos ez védelmi szempontból is. Ha ugyanis jön a karvaly vagy a télire a tundrák felől hozzánk látogató kis sólyom, a menekülő madárrajból a ragadozó mindig a lemaradót, a beteg, öreg vagy sérült példányokat kapja el. ▶

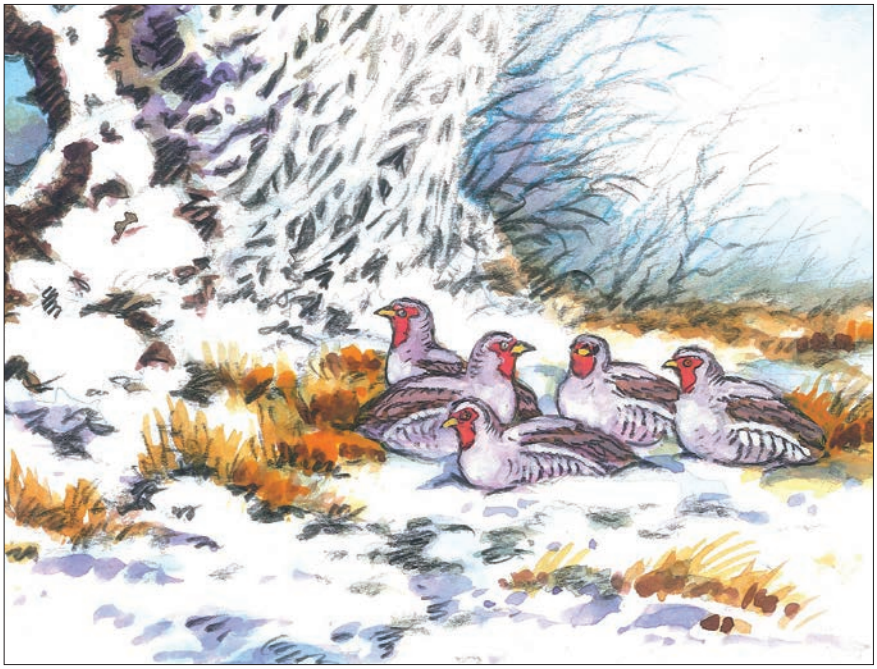

Ezzel tulajdonképpen szelektál, kifogja a „férgesét", és biztosítja, hogy tavasszal a fiatal, erős egyedek építgessenek fészket, nevelhessenek fiókákat.

Ha télen a mezőket járom, az egyik legnagyszerűbb látvány, ha egy bogáncsokon táplálkozó tengeliccsapat kerül elém. Az ott kapaszkodó piros fejű, aranysárga szalagot viselő szárnyaikkal egyensúlyozó madarak látványa mindig újra és újra elbűvöl. Február még téli hónap, de a harkályok dobolása, a csuszkák trillái és füttyögései már a közelgő tavaszt sejtetik. Zsuzsanna napján, február 19-én a néphit szerint megszólalnak a mezei pacsirták, és ez a megfigyelés nagyon találó, mert az időjárástól függően néhány nappal előtte vagy utána, de minden évben énekelni kezdenek ezek a kedves madarak. Megihlették Petőfit is, aki így írt:

Pacsírtaszót hallok megint!
Egészen elfeledtem már.
Dalolj, tavasznak hírmondója te,
Dalolj, te kedves kis madár.

Biztosan az általános felmelegedésnek és a mind gyakoribb enyhe teleknek köszönhető, hogy egyre több egyébként vonuló madarunk marad itthon a téli időszakban. Akár a mezőn áthaladó autó ablakából is látni hófehér, nagy kócsagokat, szürke gémeket, amelyek a legelőkön – ha a vizeket jég borítja – pockokra vadásznak.

Nádasok mentén járva néha jókora lábnyomokra bukkanhatunk. Rejtett életű gémfélénk, a bölömbika is gyakran áttelel, de mindig a sűrű nádas közelében marad, kint a nyílt mezőn soha nem látni. A Dunán és – ha nem fagy be – a Balatonon északi madárvendégek úsznak. Nagy csapatokban lehet megfigyelni például a kercerécéket, amelyek rendszerint a parttól távolabb, a tó közepe táján ringatóznak a hullámokon. Közben folytonosan alámerülnek, hogy a fenék iszapjában puhatestűeket, kagylókat, csigákat keressenek.

Az erdei fülesbaglyok télen csapatosan nappaloznak, elsősorban magas lucfenyőkön, de akár a városok szívében is. A törzshöz lapulva narancssárga szemeikkel figyelik az alattuk járó embereket. Este kapnak szárnyra, a közeli mezőkre repülnek, ahol rágcsálókra vadásznak. A pihenőfák alatt fekszenek a zsákmány meg nem emésztett csontjainak szőrbe ágyazott, hosszúkás képletei, az úgyne-

vezett bagolyköpetek. Ha szétbontogatjuk őket, megtalálhatjuk az elfogyasztott pockok és egerek apró koponyáit és alsó állkapcsait. A baglyok hasznos segítői a mezőgazdaságnak, rengeteg kártevő rágcsálót pusztítanak el.

Elsősorban a kiskertek gyümölcsfáin végeznek értékes munkát a cinegék, mindenekelőtt a leggyakoribb sárga mellényes széncinegék. Tavasztól őszig rengeteg hernyót pusztítanak el, megérdemlik, hogy télen etessük őket. A legjobb eledel számukra a napraforgó, de kifüggeszthetünk a fák ágaira faggyút, és nagyon örülnek a karácsonyi bejgli dióhéjtörmelékének is, amelyből hegyes csőrükkel kiválogatják az ehető darabkákat.

A kopasszá vált erdőben eleinte csend fogadja a fák között lépkedőket. De csakhamar felharsan a szajkó recsegő vészkiáltása, amelyre nemcsak madarak, de szarvasok, vaddisznók és más állatok is felfigyelnek. A kék szárnytollakkal ékes mátyásmadár az erdő egyik szemfüles őre, mindenre figyel, és nyomban jelez, ha valami gyanúsat vesz észre.

A havas erdőben is lehet nyomozni. Az erdei egerek és pockok, valamint a cickányok nem alszanak téli álmot, és az éjszakákat táplálékszerzéssel töltik. Az apró nyomok rendszerint egy fa tövében sötétlő lyukból indulnak. Néha a nyomsor hirtelen megszakad, és ott egy kis mélyedés található. Oldalt pedig látni a macskabagoly szárnyainak, az evezők hegyének nyomait: a bagoly lecsapott, és felkapta a mit sem sejtő rágcsálót. Egerekre és pockokra vadászik az erdőben a nyest is. A fehér mellényes ragadozó kedveli azokat a részeket, ahol sziklák vannak, és valószínűleg ez az oka, hogy előszeretettel telepszik hegyvidéki, de városi épületek padlásain. Éjszakánként onnan jár vadászni és főleg patkányokat tizedelni. Az éjszakai Budapesten, főleg Budán nem ritka a menyétfélék jellemző ugrásaival az utcán átigyekvő nyest.

A vaddisznók éjszakánként erős orrukkal gyakran akár szobányi területen is feltúrják az avart, hogy makkot, csigát keressenek. A behavazott erdőben ezek a barna foltok messziről látszanak, és reggel cinegék, rigók keresik fel, hogy a kifordított rögök között férgek, pókok után kutassanak.

A téli erdő és mező rengeteg élményt, megfigyelnivalót kínál. Kirándulni télen is érdemes!

■ Schmidt Egon

RAJZOK: BUDAI TIBOR

Nyomok nyomában

Ha földes úton sétáltok, vagy ha lehull a hó, biztosan észrevettétek már, hogy mennyi nyom fedezhető fel. Én eleinte csak a saját cipőnk nyomait vettem észre, de a gyerekeim hamar találtak őz-, szarvas- és vaddisznónyomokat is az erdőben. Ahol a legelő közelében haladtunk el, ott juhok, kecskék és szarvasmarhák nyoma is került bőven, végül megtaláltuk a kutya és a ló nyomait is.

Egy tapasztalt nyomkereső, például erdész vagy vadász azt is meg tudja állapítani egy nyomból, hogy milyen nehéz állaté. Illetve hogy menekült vagy csak sétált, sérült vagy egészséges volt, amikor azt a lépést tette. Sokat elárulnak rólunk a lábnyomaink.

Mi, akik cipőt hordunk, és általában inkább az aszfaltozott úton és a járdán járunk vagy közlekedünk, szintén hagyunk nyomokat, ha nem is ilyen jól láthatókat. A nyomainkból – ha mindig mindenütt kirajzolódnának utánunk, mint télen a hóban – sok mindent meg lehetne tudni rólunk. Például hogy mozgunk-e eleget, hova megyünk gyakrabban, és hova nem jutunk el, pedig talán fontos lenne. Hogy mennyire vigyázunk a környezetünkre – gyalogolunk, biciklizünk, vagy kis távolságokra is mindig autóba ülünk. Hogy egyedül vagy a társainkkal együtt szeretünk-e menni.

De a lábnyomok nem mindig látszanak. Ugyanígy Isten lábnyomai sem rajzolódnak ki mindig láthatóan. A Biblia azt mondja a *Zsoltárok könyvében: „Utad a tengeren át vezetett, ösvényeid a nagy vizeken, lépteid nyoma nem látszott."* (77,20) Vagy ahogy az egyik gyönyörű ének – „Az Úr csodásan működik…" kezdetű – fogalmaz: „Tenger takarja lábnyomát, szelek szárnyán suhan." Néha olyan, mintha nem jönne, mintha nem cselekedne, mintha hiába imádkoznánk, nem történne semmi. Pedig ő mindig figyel ránk. Meghallgat, indul felénk, és nem fog elkésni. Talán nem látjuk a lábnyomait, de

Nézzétek, mennyire különböznek a lábnyomok egymástól!

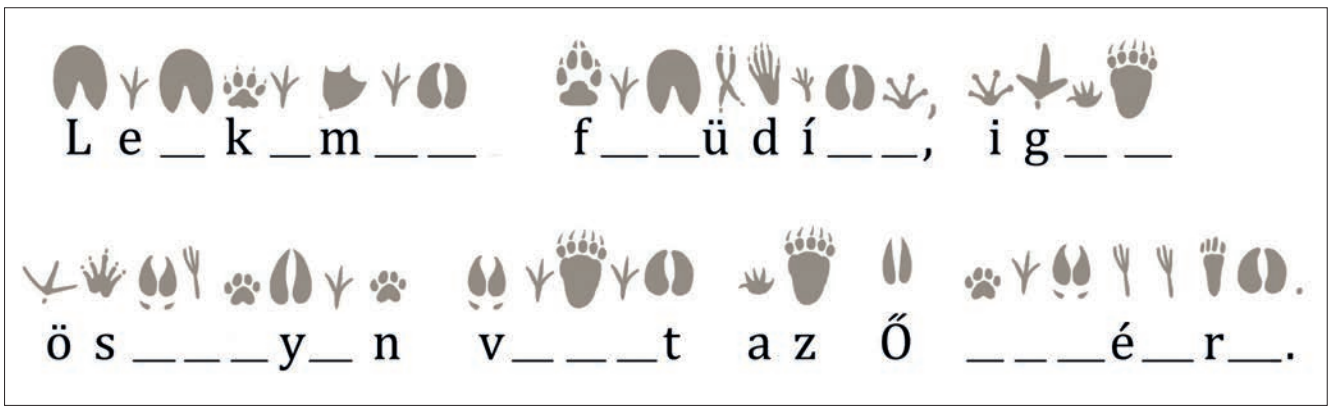

A megadott betűk segítségével keresd meg az elrejtett igeverset! (A 23. zsoltárban találhatod meg.)

visszatekintve sokszor megpillanthatjuk, hogy ott járt, és a „nyomát” felfedezhetjük utólag.

Még általános iskolás voltam, amikor új zongoratanárt kaptam. Amikor a többiek meghallották, hogy ki az, mind szörnyülködtek és sajnálkoztak, hogy így jártam, mert Klári néni csakugyan kemény kézzel tanított. Míg a többiek sétáltak, vagy a folyosón nevetgéltek, nekem akkor is gyakorolnom kellett, hogy követni tudjam a tempót, amelyet diktált. Ha nem dolgoztam eleget egy-egy darabon, Klári néni a zárba illesztette a kulcsot, és arra a napra ott hagyott gyakorolni a teremben. Ami azt illeti, el tudtam volna nagyobb szabadságot is képzelni annyi idősen. Imádkoztam, mert nagyon szerettem volna könnyebb sorsot magamnak, ám Isten „nem mozdult”, és egészen az érettségiig Klári néni maradt a tanárom. Nem értettem, miért enged meg Isten ilyen nehéz helyzetet az életemben, de a főiskolai felvételin, amikor maximális pontot kaptam, és magam választhattam szakot, már kezdtem kapiskálni valamit abból, ami történt. Néhány évvel később pedig egy lelkész felesége lettem, és máig kísérhetem a gyülekezet énekét a tinédzserkoromban megalapozott tudással.

Bizony, a „láthatatlan nyomok” is vezettek valahova. Oda, ahova el kellett jutnom, még ha akkor nem tudtam is ezt. Ha lehull a hó, a lábnyomokkal játszani is tudunk. Két sarkunkat összeszorítva és kicsiket ugrálva előre traktornyomokat is készíthetünk. Négy ujjunk hegyével cicalábak mintáját, egy kis meghajlított faággal madárkalábmintát is hagyhatunk a hóban. ■

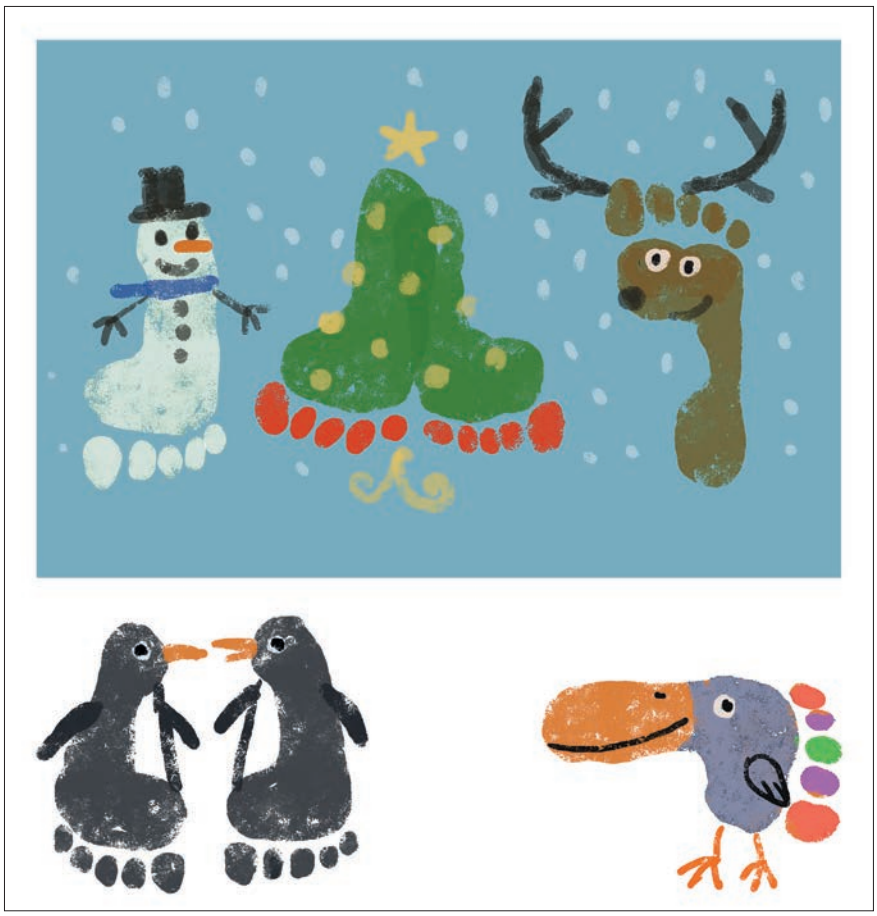

A lábnyomaidat papírra pecsételve ilyen kedves figurákat is készíthetsz

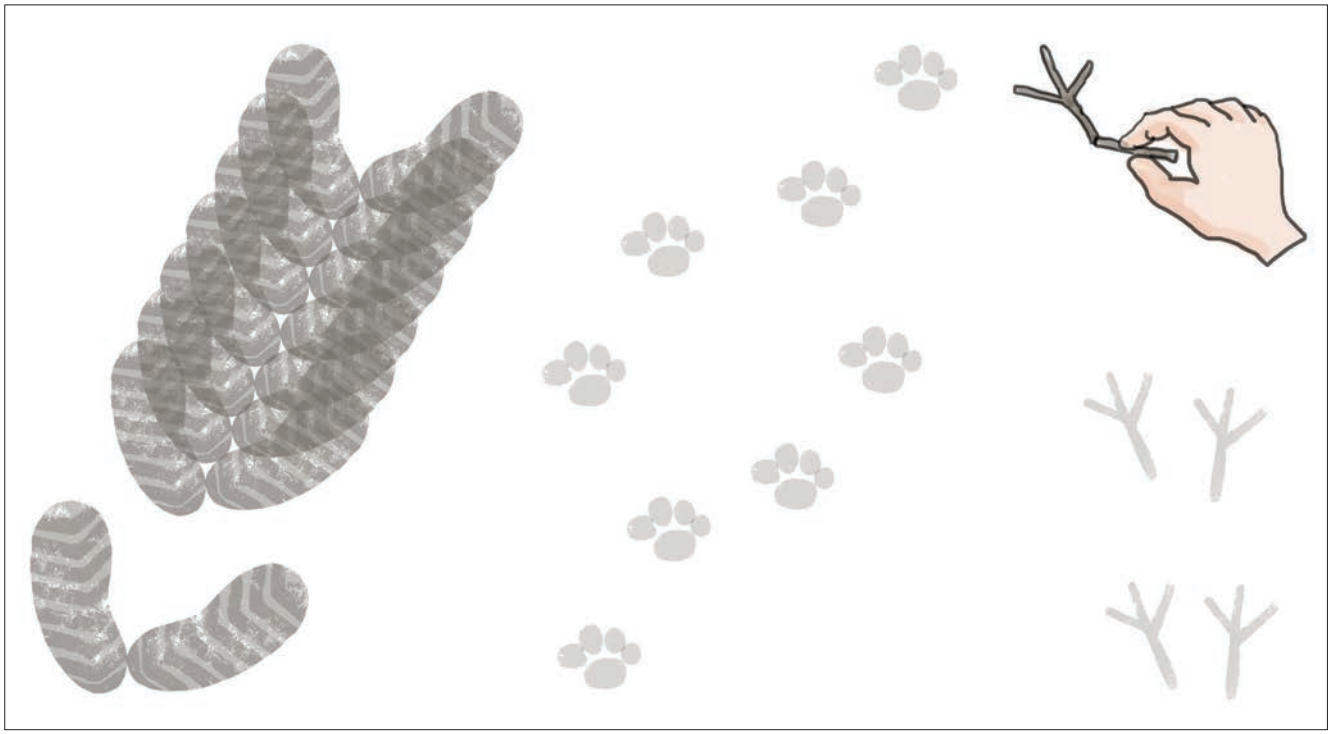

RAJZOK: BÓDI KATALIN

Így készíthetsz „állábnyomokat”: traktor-, macska-, kismadárnyomot

Andorka Eszter program – pályázati és ajánlási felhívás (2018)

Az Andorka Eszter program célkitűzése: A Magyarországi Evangélikus Egyház emléket kíván állítani Andorka Eszter evangélikus lelkésznőnek, aki életét, Krisztus követőjeként, az elesettek megsegítésének szolgálatába állította. A támogatás célja olyan kezdeményezések támogatása, amelyek az Andorka Eszter által mutatott példát folytatva tevékenykednek az elesettek megsegítéséért, az előítéletek leküzdéséért, és tevékenységükkel elősegítik az egyház aktív társadalmi jelenlétét. A támogatandó célcsoportok és témák sorában kiemelten szerepelnek: a) állami gondozottak (utógondozás is); b) fogyatékos emberek; c) romák; d) hajléktalanok; e) beteg emberek; f) menekültek; g) a környezetvédelmi, illetve ökotémák.

A támogatás formái: A támogatandó kezdeményezések kiválasztása párhuzamosan, két úton történik. 1. Egyszerű pályázat: a szemléletformálás jegyében a harminchárom év alatti korosztály projektterveinek támogatásával. Benyújtandó: pályázati adatlap. 2. Nyílt ajánlási rendszer: folyamatban lévő tevékenységek támogatásával. Benyújtandó: ajánlási adatlap, mely tartalmazza az ajánlás elfogadására vonatkozó nyilatkozattételt is.

A két támogatási forma keretében évente kiosztható összeg hárommillió forint. A támogatás előfinanszírozott, önrész nem szükséges. Az elszámolás hivatalos pénzügyi bizonylatokkal történik, amelynek részleteiről a nyertes pályázókat tájékoztatjuk.

A pályázat és ajánlás benyújtási helye és határideje: A pályázatok a meghirdetett határidőn belül, a kuratórium által közzétett adatlap hiánytalan kitöltésével, a támogatás felhasználási tervének pontos leírásával, elektronikus vagy postai úton nyújthatók be. A hiányos pályázatok nem vesznek részt az elbírálásban. A postára adás, illetve az elektronikus levél feladásának határideje: 2018. január 31. A projektidőszak, a megvalósítás lehetséges időtartama: 2018. március 1. – 2019. március 1. Elszámolás és szakmai beszámoló beküldésének határideje: 2019. április 1. Postai cím: Magyarországi Evangélikus Egyház, 1085 Budapest, Üllői út 24. (kérjük, a borítékon tüntesse fel: Andorka Eszter program); e-mail-cím: andorkaprogram@lutheran.hu. Az eredményt az Andorka Eszter program honlapján *(andorkaprogram.lutheran.hu)* tesszük közzé, a nyerteseket személyesen értesítjük 2018. március 1-jéig.

A pályázatok és ajánlások értékelésének legfőbb szempontjai: a) Megvalósítja-e a program céljait? b) A pályázók felső korhatára harmichárom év, de előnyt élveznek a fiatal (tizennyolc év alatti) korcsoportok. Az ajánlás esetében nincs korhatári megkötés. c) A pályázati programok teremtsenek találkozásai pontokat a megjelölt célcsoportokkal. Céljuk legyen az érzékenyítés, tevékenykedjenek az elesettek megsegítéséért, az előítéletek leküzdéséért. A program legyen olyan tevékenység, amely a résztvevők életét szellemileg, lelkileg vagy kulturálisan gazdagítja. d) A részletesen, reális költségvetéssel kidolgozott programok előnyt élveznek. Egyéb információért lásd a 2/2016. (XII. 15.) országos szabályrendeletet (az Andorka Eszter program honlapjáról elérhető).

A támogatásban részesülő pályázók kötelezettségei: A támogatásban részesülő a támogatás felhasználásáról és a támogatással támogatott tevékenységről a felhasználási határidőt követő harminc napon belül köteles a kuratórium részére írásban tartalmi és pénzügyi beszámolót benyújtani, csatolva a felhasználásról szóló bizonylatokat és egyéb, a megvalósulást igazoló dokumentumokat, fotódokumentációt. A nyertes pályázó vállalja, hogy az Andorka Eszter program részeként megszervezendő rendezvényen beszámol a támogatás felhasználásáról.

Az Andorka Eszter program kuratóriuma

Irodalmi pályázat. Reformáció 500.1 címmel irodalmi pályázatot hirdet a Reformáció Emlékbizottság. A pályázók a reformáció üzeneteihez, értékeihez és szellemi örökségének tovább éléséhez köthető saját irodalmi műveikkel szállhatnak versenybe. Kortól és iskolai végzettségtől függetlenül bárki nevezhet. A nyertesek pénznyereményben részesülnek. A téma: reformáció nélkül az élet – utópia (Milyen lenne a mai világ a reformáció vívmányai nélkül?) A pályamunka lehet novella, esszé, illetve lírai alkotás bármilyen műfajban. Az értékelést négytagú szakmai zsűri végzi. Az alkotásokat elektronikus formában kell elküldeni december 20-ig a palyazat@reformacio2017.hu e-mail-címre. További részletek: *reformacio2017.hu/irodalmi-palyazat.*

500 reformáció

A budavári evangélikus szabadegyetem következő alkalmát december 11-én, hétfőn 19 órai kezdettel tartjuk a Bécsi kapu téri evangélikus templom kápolnájában (1014 Budapest, Táncsics Mihály u. 28.). Dr. Fabiny Tamás püspök áhítata után Sajgó Szabolcs SJ jezsuita szerzetes, a Párbeszéd Házának igazgatója tart előadást *A felekezetközi párbeszéd távlatai* címmel. A belépés ingyenes, minden érdeklődőt szeretettel várunk.

Fogadóórámat minden hónap első hétfőjén tartom. Mindenkit szeretettel várok délután 3 órától 5 óráig a Déli Egyházkerület székházában (1088 Budapest, Puskin u. 12.).

Radosné Lengyel Anna
országosfelügyelő-helyettes, a Déli Egyházkerület felügyelője

A VIGILIA KIADÓ ÚJDONSÁGA

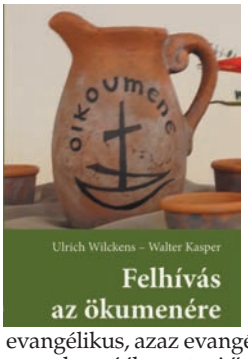

Ulrich Wilckens – Walter Kasper
Felhívás az ökumenére

„Az Evangélium az igazi keresztény hit középpontja. Isten azt akarja, hogy az összes keresztény ismerje el Urának Jézus Krisztust, az ő egyszülött Fiát, akit értünk keresztre feszítettek, és aki feltámadott. Közösséget alkotott, az egyetlen egyházat, amelynek azért kell katolikusnak lennie, mert evangélikus, azaz evangéliumi. Felhívásunk az ökumenére erre akar ráébreszteni."

A reformáció jubileumi évében Walter Kasper bíboros és Ulrich Wilckens nyugalmazott lutheránus püspök ezekkel a szavakkal hív meg mindnyájunkat a belső megújulásra. „Négykezes" könyvük katolikus és evangélikus megvilágításban sorra veszi a legfontosabb témákat, amelyek az ökumenikus párbeszéd során fölvetődnek.

Ára: 2400 Ft

Megvásárolható vagy megrendelhető a Vigilia Kiadóhivatalban és a honlapunkon:

1052 Budapest, Piarista köz 1. IV. em. 420.
Telefon: 36-1-317-7246, 36-1-486-4443;
e-mail: vigilia@vigilia.hu; honlap: www.vigilia.hu

Miniszterelnöki kalauzolással a reformáció bölcsőjénél

Magyar kormányzati küldöttség Wittenbergben

„Az igaz ember hitből él" – ez volt a mottója a Papp László Budapest Sportarénában október 31-én megtartott központi reformációi emlékünnepnek. Az egyik műsorvezető, Bényi Ildikó így konferált az istentiszteletet követő ünnepi beszéd előtt: „Most pedig a gyülekezet egyik tagját kérem szólásra. Hölgyeim és uraim, Magyarország miniszterelnöke következik." Hat nappal később Orbán Viktor miniszterelnök, négy miniszter, három államtitkár és egy miniszteri biztos útra kelt, hogy ellátogassanak a reformáció bölcsőjéhez, leróják kegyeletüket, hálás szívvel emlékezzenek, s az élő-éltető gyökérből erőt merítsenek. A kormányzati látogatásnak hármas célja volt: politikai, kulturális és spirituális.

A rövid, de annál tartalmasabb program a két miniszterelnök találkozásával kezdődött. Szász-Anhalt kormányfője, Reiner Haseloff nemcsak szlogenek szintjén magyarbarát. Szavakkal és tettekkel bizonyította, hogy igazán szereti, értékeli hazánkat. A wittenbergi vártemplom kapujánál várta vendégeit, majd személyes szavakkal mutatta be a magyar delegációnak a 95 tételről híres templomot. A felemelő pillanatok közé tartozott, amikor a magyar küldöttség és a német vendéglátó együtt imádkozott Luther Márton sírjánál.

A szász-anhalti miniszterelnök elvezette a vendégeket Sylvester János és Dévai Bíró Mátyás magyar reformátorok emléktábláihoz, amelyeket a jubileumi év nyarán, a magyar napok keretében helyeztek el, majd személyes vezetést tartott a városi templomban, Luther igehirdetéseinek helyszínén. A reformációt nemcsak ismerő, de arra hálával emlékező katolikus miniszterelnök részletesen elemezte az evangélium hirdetésére alkalmas Cranach-oltárképet és az oltártér hátsó részében elrejtett táblafestményt a szőlőművesek példázatáról. A miniszterelnökök találkozója négyszemközti megbeszéléssel folytatódott, melyen tájékoztatták egymást Európa aktuális helyzetéről és kihívásairól.

A politikát a kultúra követte. A küldöttség megtekintette az aznap záródó *Luther! 95 kincs – 95 ember* című nagy kiállítást, megcsodálva a magyar evangélikusság tulajdonában lévő Luther-végrendeletet is. Így utolsó látogatókként a magyar kormány tagjai láthatták a hallatlanul izgalmas kiállítást az egykori emlékekről és a reformáció fél évezredes hatástörténetéről.

Ami ezen túl következett, talán történelmi eseménynek is mondható. Az egykori fekete kolostorban, ahol Luther lakott, és az egyetemi óráit tartotta, a kilenctagú delegáció istentiszteleti közösséget alkotott, s Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere, egyébként református lelkipásztor vezetésével és igehirdetésével, jelen sorok írójának liturgikus közreműködésével szűrték át lelkükön nemcsak a látottakat, az előző órák élményeit, hanem a reformáció lelki-szellemi gazdagságát is. A bibliaolvasó *Útmutatóban* a reformáció napjára kijelölt ige alapján hangzott el az igehirdetés. Kálvin bűnbánó imádsága, az evangéliumi feloldozás, Luther Márton imádsága, a közös zsoltár- és koráléneklés mindmind fontos állomása volt annak a lelki útnak, amelyen ezen az estén jártunk. Mint annyi keresztény és keresztyén az elmúlt kétezer – és ezer magyar – évben. Az utolsó ötszázban is.

A 16. századi több mint ezer magyar diák wittenbergi tanulmányi útja is lelki úttá nemesedett, hazatérve áldássá lettek magyar hazánknak, lelki megújulást és abból fakadó kulturális és közéleti gazdagságot hoztak. Orbán Viktor, Balog Zoltán, Trócsányi László, Szijjártó Péter, Kósa Lajos, Magyar Levente, Nagy János, Havasi Bertalan és e sorok írója spirituális úton járt Wittenbergben. S ha Pál apostol a *Római levélben* egyértelműen beszél a keresztény ember világi felsőbbséghez való viszonyáról, akkor jó tudni, hogy azok, akikért imádságainkban könyörgünk, maguk is igyekeznek járni ezen a lelki úton.

Liturgia a Luther-házban – kormányzati körben

■ Hafenscher Károly

A szerző evangélikus lelkész, a kormányzati Reformáció Emlékbizottság munkáját segítő miniszteri biztos

ISTEN KEGYELMÉBŐL SZABADON

A gyermek nem eladó

Tudományünnep az Evangélikus Hittudományi Egyetemen

A Lutheránus Világszövetség 2017-es nagygyűlése témájának továbbgondolása adta az idei katechetikai konferencia témacímét. A tanácskozást az Evangélikus Hittudományi Egyetem Valláspedagógia Tanszéke és egyházunk katechetikai munkacsoportja szervezte a magyar tudomány ünnepe alkalmából. Isten kegyelméből szabadon címmel november 17–18-án került sor a színvonalas rendezvényre, amely több oldalról járta körbe a témát.

FOTÓ: MOLNÁR KATA

Alaphangként a szabadságról tett fel kérdéseket Dániel próféta története alapján Kodácsy-Simon Eszter, a konferencia főszervezője, a valláspedagógia tanszék vezetője. Ezután a kegyelem és kényszer, szabadság és törvény szavakat járták körül a szakemberek, elsőként – a gyakorlati teológia felől – Szabó Lajos, az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) rektora, majd a neveléstudomány felől Trencsényi László, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Karának címzetes professzora.

Szabó Lajos szépirodalmi illusztrációkkal (Babits Mihály, Szabó Magda), illetve képekkel mutatott rá az egyházbarát generáció nevelésének szükségességére, valamint a kegyelem szépségére és a cselekvő Isten középpontba helyezésére. Előadását talán az az általa mutatott kép foglalja össze, amelyen egy templombelső volt látható. A kupola felől jön a fény: a törvény az épületben van, a szabadság felülről érkezik…

Trencsényi László „játék szakos” egyetemi tanárként nemcsak a játék fontosságára hívta fel a figyelmet, hanem arra is, hogy „a gyermek nem azt csinálja, amit akar, de amit csinál, azt akarja”. A Montessori-pedagógia egyik alapszabályát is hangsúlyozta: „A gyermek szabadságának határa annak a csoportnak az érdeke, ahová tartozik.”

Gyarmathy Éva neveléslélektani és klinikai szakpszichológus előadása a 21. századi igényekről szólt. Például a szívósságra nevelésről egy olyan élethelyzetben, amikor a készségek nélküli teljesítmény, a gyors megoldások igénye és a szabad kommunikációs tér jelöli ki a kereteket. Arra biztatta hallgatóságát, hogy legyenek képesek kimozdulni a komfortzónájukból, és tágítsák „fejlődési zónájukat”, hogy minél kisebb legyen a veszélyzónájuk.

Mérő László matematikus, pszichológus, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Karának professzora az együttműködés és a versengés kérdéskörét járta körül. Életszerű példákkal mutatta be, hogy a kooperáció nem mindig szimmetrikus, illetve hogy a versengés se mindig negatív. Ezzel összefüggésben ismertette az *ellenfél* szó kultúrafüggő értelmezését is: Japánban az ellenfél eszköz arra, hogy én magam jobbá váljak, az Egyesült Államokban arra, hogy megtaláljam a saját helyemet a világban, míg Magyarországon egy feltétlenül legyőzendő ellenséget takar.

A péntek délben tartott kerekasztal-beszélgetésen egy evangélikus, egy katolikus és egy metodista oktatási intézmény igazgatója vallott az iskolájában megtapasztalható örömökről és kihívásokról. Vicziánné Salla Ildikó, a Sztehlo Gábor Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium intézményvezetője, P. Holczinger Ferenc SJ, a miskolci Fényi Gyula Jezsuita Gimnázium és Kollégium, illetve és Erős Máté, a Wesley János Óvoda, Általános Iskola, Szakközépiskola, Szakgimnázium és Gimnázium igazgatója egyaránt elhivatott keresztyén pedagógus, akik nem hallgatták el a kényszer és a szabadság szülte nehézségeket sem. Az e sorok írója által moderált beszélgetésen különösen hiteles volt hallgatni a különböző vallomásokat a fegyelmi ügyek rendezéséről, valamint a kompetenciahatárok mentén elváló iskolalelkészi és iskolapszichológusi szolgálat meglétéről.

Szombaton Papp Miklós görögkatolikus lelkész, a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola Etikai Intézetének vezetője adott elő az értékekről, hangsúlyozva az elfogadó és sürgető szeretet fontosságát. II. János Pál pápát idézve mondta: „A kultúra az, ami által az ember emberebbé lesz, létezőbbé válik.”

Tóth Dániel virtualitásra szakosodott pszichológus nemcsak az okos „kütyük” veszélyeiről szólt, hanem a lehetőségeikről is. Megvilágította, mit jelent a virtualitás az X és Y generációsoknak, és mit a Z generációs gyermekeknek. Rámutatott arra a „virtuális

realitásra", hogy egy közösségben szorongó kisgyerek egy videójátékban egy kattintásra hadvezérré válhat, és így megélhet más képességeket is. Természetesen esett szó a függőség veszélyeiről, de a kreativitás növekedéséről, a reakcióidő csökkenéséről és a multitasking – a megosztott figyelem, több tevékenység egyidejű végzése – jobb alkalmazásáról is.

Bajzáth Mária mesepedagógus, a Népmesekincstár Mesepedagógia Műhely vezetője a „történethallgatási transzállapotot" hangsúlyozta, amely gyógyít. Jó tudni, hogy a mese a legjobb énünkkel kapcsol össze bennünket, és javítja a képzeletet. A műhely ebben szeretné segíteni a pedagógusokat, hitoktatókat.

Az erőszakmentes kommunikációról adott elő a több éve ilyen tematikájú tréningeket tartó Nagy Zoltán, aki végig jelen volt a konferencián. Hangsúlyozta, hogy minden konfliktusban keresnünk kell az igent a nem mögött, és biztatta a jelenlévőket, hogy tanulják meg gazdag szókincscsel, választékosan kifejezni érzéseiket.

Egy kétnapos konferencián a kötetlen esti beszélgetések is remek tapasztalatcserére adnak alkalmat. Az EHE kápolnájában tartott teaház, illetve az alagsorban Tóth Barbara által vezetett kreatív fényfestés sokakban megerősíthette, hogy milyen hatalmas ajándék gyermekekkel foglalkozni.

A konferencia plenáris részén túl színvonalas műhelymunkák gazdagították a tudományos ünnepnapokat. Mindkét délután két blokkban négy lehetőségből választhattak a jelenlévők, így összesen négy igényes műhelyen elsajátított tudással térhettek haza a hitoktatók. A Kett-pedagógia módszertanáról Sipos Edit, a Pécsi Püspöki Hittudományi Főiskola oktatója, a sajátos nevelési igényű tanulókkal való foglalkozásról Majorosné Lasányi Ágnes, az Evangélikus Pedagógiai Intézet igazgatója tartott workshopot. Nádas Mária Gordon-kutató a hatékony egyéni és csoportmunkához igyekezett eszközöket adni, Thoma László református lelkész a bibliodráma rejtelmeibe vezette be a résztvevőket, Lencse-Csík Orsolya, a *Közterem* osztálytermi közösségépítő program szakmai vezetője pedig a disputa felhasználásának kreatív lehetőségeit ismertette. Szombati előadása után Bajzáth Mária és Tóth Dániel is továbbgondoltatta népes hallgatóságával a mesepedagógiai és virtuálpszichológiai kérdéseket, míg Papp-Danka Adrienn magyar nyelv és irodalom, valamint pedagógia szakos tanár gyakorlatorientált műhelymunka keretében szólt a digitális eszközök használatának módszertanáról.

Birkás-Sztrókay Edit történelem–hittan szakos mesterpedagógus, a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium tanára a Richly Zsolt rendezte Luther-rajzfilmsorozathoz készített digitális segédanyagot mutatta be. A Huszák Zsolttal, az EHE óraadó gitártanárával kiegészült Közel zenekar pedig abból az internetes honlapra kerülő – egyházi (és ifjúsági) énekekből álló – zenei anyagból adott ízelítőt, amely a hitoktatást is nagyban segítheti. A katechetikai munkacsoport is szerkesztett egy honlapot, amelyen hamarosan egy helyen lesz megtalálható minden evangélikus hitoktatással kapcsolatos információ.

A résztvevők egy olyan hűtőmágnest is hazavihettek, amely hetvenhét (!) különböző módon biztat. Az inspiráló listát a konferencia szervezői, az EHE Valláspedagógia Tanszékének munkatársai állították össze.

Forrás: Evangélikus.hu
Mesterházy Balázs

Könyvesbolti este

Wittenbergi látogatásainak élményeit osztotta meg az érdeklődőkkel vetített képes előadásában Boda Zsuzsa, a Luther Kiadó munkatársa a kiadó nemrégiben eredeti helyén újranyílt könyvesboltjában, egyházunk budapesti, Üllői út 24. alatti székházában. A november 23-i együttlét a *Könyvesbolti esték* sorozat első alkalmaként bizonyította, hogy ilyen körben és formában is mutatkozik érdeklődés a reformáció bölcsőjeként számontartott város látnivalói iránt. Képünkön az előadó – az esték egyik ötletgazdája – és a Luther Kiadó igazgatója, Kendeh K. Péter. A sorozat következő alkalma 2018 januárjában lesz.

■ Petri Gábor *felvétele*

Meghívó születésnapi hálaadásra. *„Akinek van füle, hallja meg, mit mond a Lélek a gyülekezeteknek!"* (Jel 2,7a) Szeretettel meghívjuk az Evangélikus Missziói Központ – Magyar Evangélikus Rádiómisszió cinkotai központjának huszadik születésnapi hálaadására, amelyet december 13-án, szerdán 16 órakor tartunk a Cinkotai Evangélikus Egyházközség gyülekezeti házában. Visszaemlékezések, beszámolók és a jövőre mutató tervek hangzanak el az alapítóktól, az igazgatótanács tagjaitól, a missziói központ és a *Híd* evangélikus missziói magazin munkatársaitól. Cím: Budapest XVI. kerület, Batthyány Ilona u. 53–55. Megközelíthető az Örs vezér teréről, az IKEA mellől induló 45-ös autóbusszal (Rózsalevél utcai megálló).

Erős vár a mi Istenünk!

Magyar diákok Wittenbergben

Szabó András előadása a budavári evangélikus szabadegyetemen

Tudós házaspár volt a budavári evangélikus szabadegyetem két előadója a november 13-i alkalmon. Szabó András irodalomtörténész, egyetemi tanár a 16–17. században a wittenbergi egyetemen tanult magyar diákokról tartott előadást, Petrőczi Éva József Attila-díjas költő, irodalomtörténész pedig a reformáció szülővárosához kötődő verseiből olvasott fel.

Az est bevezetéseképpen Fabiny Tamásnak a témához illeszkedő igehelyekre (Jer 1,6.2; 1Jn 3) épülő gondolatait hallgathatta meg a közönség. Az áhítat részeként a püspök a nemrégiben elkészült, Luther Márton életét bemutató rajzfilmből vetített le egy részletet, amely azt az eseményt dolgozza fel, amikor Ágoston-rendi elöljárója és pártfogója, Staupitz megajándékozta az ifjú Luthert a Biblia egy példányával, ugyanakkor Wittenbergbe küldte, hogy az éppen alakuló egyetemen tanítson. Ha nincs ez az utasítás, Wittenberg aligha lehetett volna a reformáció bölcsője – mondta a püspök. Majd Luther leveleiből idézett, amelyekben a reformátor arra panaszkodott, hogy a szászok barátságtalanok, egyébként pedig unja a bölcsészettudományokat, és csak a hittudománnyal akar foglalkozni. Ugyanezekben a levelekben Luther ostorozza a pápa ténykedését, egyszersmind keményen kiosztja a környezetében élő, a rájuk bízott híveket elhanyagoló lelkészeket is. Vagyis meglehetősen ellenséges környezetben, egy akkoriban teljesen jelentéktelen északnémet kisvárosban kezdte meg egyetemi oktatói, majd reformátori tevékenységét Luther. Innen szép győzni – mondta Fabiny Tamás, majd hozzátette: Luther pedig győzött, s vele győzött az Úr.

III. Frigyes szász választófejedelem felségterületén a 16. században nem működött egyetem, ezért hozta létre a semmiből 1502-ben a wittenbergi univerzitást – kezdte előadását Szabó András. Akkoriban a városnak mindössze kétezer-ötszáz lakosa volt, így a fejedelem kifejezetten a helyi igényeket kiszolgáló iskolát akart alapítani, s csak Luther Márton – és persze Philipp Melanchthon – megérkezése, tevékenysége emelte az egyetemet európai szintre. A reformációt elindító tudós oktatókat alkalmazó egyetem vonzásának köszönhetően 1517-ben már négyezer-ötszáz lakója volt Wittenbergnek.

A 16. század elején Magyarországon nem működött egyetem, ezért a protestáns vallású ifjak többsége Wittenbergbe ment tanulni. 1522 és 1600 között legalább ezerkétszáz magyar hallgató fordult meg a wittenbergi egyetemen, közülük 1560-ig négyszázharminc diák Melanchthon tanítványa volt. Ennek legfőbb oka az volt – mondta az előadó –, hogy míg Luther a nemzeti nyelv fejlesztése érdekében németül adott elő, addig Melanchthon latinul tartotta az előadásait, amelyeket a Kárpát-medencéből érkezett, többségükben deákos műveltségű ifjak (akik közül csak kevesen beszéltek németül) nemcsak hallgattak, de meg is értettek.

A wittenbergi magyar diáktársaság 1555-ben alakult meg, s mindvégig Melanchthon szellemi holdudvarához tartozott. Luther Márton a reformációról s az azt megalapozó teológiai rendszerről radikálisan és megalkuvást nem ismerően vélekedett, ehhez képest a megengedőbb gondolkodású Melanchthon inkább afféle szellemi, teológiai hidat képezett a lutheri és a kálvini tanok között. Ezzel is magyarázható, hogy az egy-két év után Wittenbergből hazatérő, rendszerint lelkésszé vagy tanítóvá lett diákok többsége a református egyházban talált lelki otthonra. Annyira, hogy 1565 után a wittenbergi magyar hallgatók túlnyomó többsége már református vallású volt. A szellemi szakadás addig mélyült, hogy 1584 után a reformátussághoz közelebb álló magyar diákok többsége átment a heidelbergi egyetemre, Wittenbergben pedig maradtak az evangélikusok.

1592-ben rövid időre megtiltották a lényegében párhuzamos oktatási tevékenységet folytató wittenbergi magyar diákcsoport működését, majd 1613-ban végleg megszűnt a szervezet, a tagokat lajstromozó anyakönyvet pedig hazahozták Magyarországra, s azt máig Debrecenben őrzik.

Szabó András kutatásai alapján kijelenthető, hogy a magyar diákok különösebb botrányok, rendbontások nélkül élték wittenbergi hétköznapjaikat, eltekintve attól a kirívó esettől, amikor egy Sopronból érkezett rebellis evangélikus ifjú vezetésével a diákság erővel elfoglalta a wittenbergi városházát.

■ I. L. L.

Egyszemélyes tiszteletadás

Fenyvesi Félix Lajos októberi zsoltárai

Az 1979-ben megjelent Szívverések óta ez a reformáció születésnapjára komponált mostani kötet már a tizenhetedik könyve Fenyvesi Félix Lajosnak, az ismert és Rát Mátyás-életműdíjjal elismert költő-publicistának. A törékeny poéta most egy rendkívül nemes, ugyanakkor kockázatos vállalkozással ajándékozta meg olvasóit: versekből emelt emléktemplomot az ötszáz esztendős reformációnak s egy terjedelmes versciklusban magának Luther Mártonnak.

Hogy mi is a kockázat egy ilyen kötet megírásában? Elsősorban az alkalmiság és a monotónia gyakori csapdája. Az, amit költőnk e válogatás jóformán minden darabjában ki tud kerülni. E versek többsége ugyanis messze hangzó és hiteles *Hochrede*, azaz magasztos beszéd, Luther anyanyelvének, az általa oly sok és áldozatos munkával gazdagított németnek egyik ideillő kifejezését használva.

Idézzünk itt egy részletet Fenyvesi Félix Lajos *In memoriam Luther Márton – A reformáció ötszázadik évére* című hosszabb verséből, amelyben nincs semmiféle erőltetett ünnepelhetnék, semmiféle „penzum" jelleg. Van ellenben lényeglátás, megértés, őszinte hála egy olyan ember iránt, aki sokunk életét megváltoztatta az utóbbi félezer évben! Lássunk ebből a kulcsfontosságú versből a következő, sokatmondó és teljesen közérthető, tömör és nem csak a líraínyenceknek szánt öt sort:

Aki mindenkihez el akar jutni, mint te,
annak végtelen az útja, és nem engedte el
a kezeket, hiába zuhogott az idő tűzesője.
[…]
Neved fényesen ragyog, töprengő arcod
biztatja a gyengét, a keresőt.

Ezekből a sorokból teljes hitelességgel bontakozik ki előttünk Luther, az apaszívű reformátor egyéniségének lényege. Mert anélkül, hogy megfeledkeznénk hatalmas teológiai tudásáról, költői tehetségéről, a művészetek iránti szeretetéről vagy éppen a bibliai filológiában és a műfordításban való jártasságáról, ő éppen ezekért az erényeiért lehet olyan kedves ma is sokak számára. Életének példája azért lehet olyan eleven – a reformáció ünnepi évében éppúgy, mint azt megelőzően és követően –, mert hatalmas, világforgató tettei közben is emberséges ember, me-

nedékember, kéznyújtó ember tudott maradni. Köszönet illeti tehát Fenyvesi Félix Lajost, hogy a rá jellemző beleérző készséggel képes volt leírni az idézett sorokat, segítve bennünket abban, hogy a hatalmas időbeli távolság ellenére megértsük az igazi Luther szándékait, indítékait, vállalásait. Segítenek a kortárs költő szavai továbbá abban, hogy ne csupán tisztelni, szobortalpra emelni tudjuk Wittenberg világrengető tudorát, hanem ugyanakkor megszeretni, szívünkbe engedni is.

Külön erénye ennek a versfüzérnek az is, hogy elkerüli a felekezetieskedést s a felekezetek közötti vetélkedést. Ennek a nagyon rokonszenves szemléletnek a jegyében tehát nem csupán Luthert és az ő életének fontos helyeit, köztük a szülővárost, Eislebent, illetve Wittenberget és Wartburgot idézi meg, hanem Kálvin alakját, illetve Károlyi Gáspárt, Szenczi Molnár Albertet és Árva Bethlen Katát, a kálvinista egyház jeleseit is.

A számbeli többség természetesen az evangélikus epizódoké, s ez jól is van így. Különösen magával ragadó e versek sorában *A feleség* című Katharina von Bora-portré vagy a *Magyar diák levele szüleinek*, amelyben egy Pál nevű diák, egy peregrinus számol be szüleinek első wittenbergi napjairól s a Luther-ház befogadó légköréről.

Vérbeli költőről lévén szó, természetes, hogy a gazdag evangélikus zenekultúra fontos szereplői és művei is megjelennek egy-egy költeményben Bachtól Kampf Salamonig és a Lutheránia énekkarig, illetve a szerző szívéhez legközelebb álló zsoltárokig.

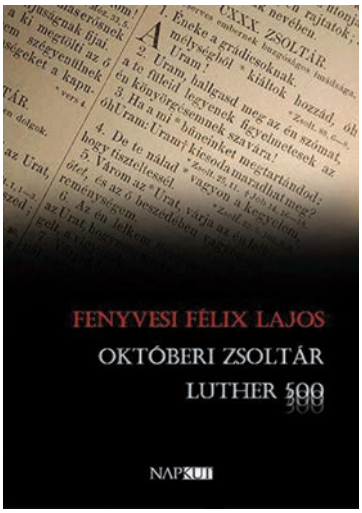

Fenyvesi Félix Lajos: Októberi zsoltár – Luther 500. Napkút Kiadó, Budapest, 2017. Ára 2190 forint.

A kötet legnagyobb, igaz, nem most készült, de a szerző tehetségét, hitét leghívebben tükröző költeménye nyilvánvalóan a *Testvérsirató*, amelyben arra emlékezik és emlékeztet bennünket a költő, hogy testvérbátyját, az ifjúság hitre nevelését szívén viselő fiatal evangélikus lelkészt, Fenyvesi Lászlót a Kádár-korszak pribékjei halálra verték. A vers beillesztése ebbe a reformáció születésnapjára szánt kötetbe egyáltalán nem ünneprontás, hiszen végtelen azoknak a papi, diakóniai és egyéb szolgálatokat vállaló embereknek a száma, akik az intézményes hittagadás évtizedeiben más-más módokon ugyan, de áldozattá váltak.

A változatos verskoszorút egy rövid, nagyon tartalmas esszé zárja, *A vártemplom ajtaja.* Zárósorai így hangzanak: „Aki megismeri Luther teológiai gondolkodását, a hétköznapi embert, a tudóst, a műfordítót, aki a nyelvről töpreng, az egy nagy európai személyiségnek lesz a barátja. Nemcsak a 16. századot ismeri meg, de önmagát is – lelki gazdagodással."

A könyv tartalmához méltóan szép és beszédes címlap a szerző fiának, Fenyvesi Róbertnek a munkája.

■ Petőczi Éva

Vissza a forrásokhoz

Új kiadásban A XVI. század magyar dallamai

Az irodalom- és a zenetörténet számára évtizedek óta nélkülözhetetlen forrásanyag a Régi Magyar Dallamok Tárának két kötete. Az 1958-ban megjelent első kötet – Csomasz Tóth Kálmán református lelkész, himnológus munkájaként – a 16. század dallamait gyűjtötte össze. Több mint fél évszázad után már nem lehetett tovább halasztani az új kutatási eredmények bemutatását, így szükségessé vált egy második, bővített kiadás elkészítése. E hatalmas munkára Ferenczi Ilona, az MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Zenetudományi Intézetének tudományos főmunkatársa vállalkozott. A kiadvány bemutatóját november 9-én tartották az intézetben.

Csomasz Tóth Kálmán: A XVI. század magyar dallamai I–II. (RMDT I.). 2., átdolgozott, bővített kiadás. Szerkesztette és sajtó alá rendezte Ferenczi Ilona. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2017. Ára 9800 forint.

Az ünnepi alkalmon Richter Pál, a Zenetudományi Intézet (ZTI) igazgatója a kötet meglehetősen összetett szerkezetét mutatta be. Farkas Zoltán, a kormányzati Reformáció Emlékbizottság zenei tanácsadója az emlékév nagyobb összefüggéseibe helyezte bele a kiadványt, és elmondta, hogy a könyv megjelenését a bizottság ötmillió forinttal támogatta. Pomázi Gyöngyi, az Akadémiai Kiadó Zrt. szerkesztőségi igazgatója bejelentette, hogy e nagyszabású gyűjtemény az interneten kutatható formában is elérhető lesz. Szentmártoni Szabó Géza irodalomtörténész Csomasz Tóth Kálmánhoz fűződő személyes élményeit is megosztotta a nagyszámú hallgatósággal. Végül Turczi Gyuláné, Csomasz Tóth Kálmán leánya mondott köszönetet mindenkinek, aki részt vett a munkában.

FOTÓ: BALICZA MÁTÉ

Ferenczi Ilona a kötet legérdekesebb dallamait, azok különböző variánsait tárta az érdeklődők elé. Az énekek megszólaltatásában a Megmaradás kórus – vezényelt Tarnóczyné Varga Csenge –, a ZTI munkatársai, valamint a közönség is részt vett.

De miért érinti ez a hír az evangélikus sajtó olvasóit? Azért, mert ez az impozáns gyűjtemény tartalmazza mindazokat a gyönyörű régi magyar dallamokat, amelyek ma is megtalálhatók az *Evangélikus énekeskönyvben* (például: „Jövel, Szentlélek Úristen, lelkünknek vigassága; Ne hagyj elesnem, felséges Isten, keserűségemben…”).

■ Ecsedi Zsuzsa

Nyolcvan éve együtt

A Kiskunhalasi Evangélikus Egyházközség nemrégiben ünnepelte nyolcvanéves fennállását. Szeretetvendégséggel egybekötött ünnepséget tartottak november 19-én, vasárnap a Szilády Áron utcai imaházban, amelyet teljesen megtöltöttek a hívek és az érdeklődők. A megjelenteket először Andriska Pál felügyelő köszöntötte, majd Honti Irén evangélikus lelkész osztotta meg ünnepi gondolatait az egybegyűltekkel.

„Viszonylag kis közösségnek számítunk, de ennek megvannak az előnyei is. Mindenki ismer mindenkit, sokkal családiasabb a légkör, bármit meg tudunk beszélni egymással. Büszke vagyok a halasi közösségre, hiszen közösen sok dolgot sikerült elérnünk az elmúlt évtizedekben, s kívánom, hogy még nagyon sokáig legyünk így együtt” – mondta a lelkész.

A meghívott vendégek között volt Gáncs Péter püspök, aki azt mondta, egy olyan méretű közösség életében, mint a halasi, nagyon komoly időtartamnak számít a nyolcvan év. Radosné Lengyel Anna egyházkerületi felügyelő pedig arról beszélt, hogy a világhírű halasi csipke mellett az embereknek azt is érdemes lenne megismerniük, milyen összetartó is a városban élő evangélikus gyülekezet.

Fülöp Róbert, Kiskunhalas polgármestere is elmondta ünnepi gondolatait. Elismeréssel beszélt az összetartó közösségről, és kiemelte az elmúlt időszakban a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulója kapcsán szervezett eseményeiket. Az ünnepség végén okleveleket és kitüntetéseket adtak át azon tagoknak, akik az elmúlt évtizedekben a legtöbbet tették a közösségért.

Forrás: Halasmedia.hu

Esperesi tanácskozás. A bonyhádiak vendégszeretetét élvezték a Magyarországi Evangélikus Egyház esperesei az október 21-én tartott megbeszélésükön. A nap Aradi András helyi esperes-lelkész áhítatával kezdődött. *„Méretre szabás?” (zsinatra készülve)* címmel dr. Fábri György, az Északi Egyházkerület felügyelője ismertette a gyülekezet-összevonások szempontjait; előadásában a lelkészi szolgálat és a vagyon-, ingatlankérdések is terítékre kerültek. Számos fontos kérdést tárgyaltak az esperesek, így a családi otthonteremtési kedvezmény hogyanját a családos lelkészek esetében, a projektlistákat, az ügynökkérdést, de kiértékelték a reformációjubileum megünneplését is. Az esperesi tanács ülése Lupták György úti áldásával ért véget. ■ EÉ

Sétával töltekezni

Átadták a Megújulás útját Balatonszárszón

A reformáció kezdetének jubileumi éve világszerte sok települést indított arra, hogy maradandó emléket állítson a jeles évforduló tiszteletére. Balatonszárszó önkormányzata az egyházakkal és a helyi közösségekkel összefogva jubileumi sétány megalkotását tűzte ki célul. A tematikus sétaút a Megújulás útja nevet kapta. Az út szöveges anyagát Bogdányi Mária evangélikus egyetemi lelkész készítette, a grafika Kű Mariann munkája.

A Megújulás útjának állomásai: 1. A Megújulás útja; 2. Ecclesia semper reformanda; 3. A Szentírás elérhető; 4. Házasság, család; 5. Közösség – felelősség; 6. Teremtő tudás; 7. Újrakezdés; 8. Templomok; 9. Ember és természet; 10. Keresztény kultúra

A település központjában bárki végigsétálhat a tíz állomásból álló úton. A tematikus út végigjárása feltöltekezési lehetőség. Ha a sétaúton időt hagyunk arra, hogy őszintén találkozhassunk önmagunkkal – vágyainkkal, álmainkkal, múltunkkal és jelenünkkel –, akkor még inkább bizakodhatunk abban, hogy a jövőben mindannyian örömforrássá, áldássá válhatunk önmagunk és mások számára.

Honlap. *A sétaúthoz honlap is kapcsolódik. Az egyes állomásokon található QR-kódokon keresztül okostelefonnal előhívhatók a témákhoz kapcsolódó további információk, illetve a táblák szövegének angol, német és orosz nyelvű fordítása: megujulasutja.hu.*

A tematikus utat november 9-én adták át Balatonszárszón. Az egész délután és este tartó rendezvény a tematikus út három állomásához kapcsolódott.

A program a településen működő Andorka Rudolf Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthonban kezdődött, ahol az ünnepség alaphangját Smidéliusz Gábor evangélikus lelkész és Végh Szabolcs, az otthon igazgatója adta meg a reformáció énekeivel. A konferenciatermet teljesen megtöltötték az érdeklődők. Dorogi Sándor polgármester köszöntőjét követően dr. Hafenscher Károly evangélikus lelkész, miniszteri biztos megnyitó gondolatai felidézték a reformáció jubileumi, ötszázadik évének eseményeit. Steinbach József, a Dunántúli Református Egyházkerület püspöke a közösség fontosságáról beszélt, hiszen a tematikus út ötödik állomása éppen a missziói otthon épülete előtt van, és elnevezése: *Közösség – felelősség*. A köszöntések sorát Witzmann Mihály országgyűlési képviselő zárta.

Az út nyolcadik (*Templomok* nevet viselő) állomása a református SDG Családi Hotel és Konferencia-központ előtt található, a program itt folytatódott dr. Márkus Mihály nyugalmazott református püspök köszöntő szavaival, ezután pedig az iskolai hittancsoport műsorát tekinthették meg az érdeklődők.

A József Attila Emlékházhoz a *Megújulás útjának* tizedik állomása került, elnevezése: *Keresztény kultúra*. Az emlékházban a Soli Deo Gloria kórus műsora után Nagy Csaba református esperes beszélt József Attila útkereséséről, végül Kőszeghyné Raczkó Zsuzsanna evangélikus esperes a személyes megújulás fontosságáról szólt.

Az ünnepség ökumenikus istentisztelettel folytatódott a református templomban, majd szeretetvendégséggel zárult a polgármesteri hivatalban.

Kívánjuk, hogy ez a minizarándokút mindenkinek maradandó emléket jelentsen, amelyet Balatonszárszóról „hazavihet". Egyaránt hívunk protestánst és katolikust, hívőt és kétkedőt, magyar és külföldi látogatókat, járják végig a *Megújulás útját*, és vigyék el hírét!

■ Bogdányi Gábor

A SZERZŐ FELVÉTELEI

Dorogi Sándor polgármester és dr. Hafenscher Károly miniszteri biztos az út átadásakor

Pátkai Róbert kitüntetése

A pesti vármegyeházán november 15-én tartotta díjátadó ünnepségét a határokon átívelő nemzeti összefogás erősítése érdekében harminchét éve (!) tevékeny Bethlen Gábor Alapítvány (BGA).

Az Illyés Gyula, Németh Lászlóné, Kodály Zoltánné és Csoóri Sándor által életre hívott szervezet 1986 óta tünteti ki Bethlen Gábor-díjjal a magyar szellemiség és szolidaritás háttérbe szorított kiválóságait, és 1988 óta adományoz Márton Áron-emlékérmet a keresztény magyarság szolgálatában kiemelkedő munkát végző személyeknek és intézményeknek.

Idén – Juhász Judit újságíró, a Magyar Katolikus Rádió volt vezetője és Matl Péter munkácsi szobrászművész mellett – a Londonban élő Pátkai J. Róbert evangélikus lelkész, a Magyarok Angliai Országos Szövetségének egykori elnöke vehette át

a néhai erdélyi püspök nevét viselő emlékérmet.

Az Egyesült Angliai Evangélikus Egyház nyugalmazott lelkészi vezetőjének az angliai magyar emigrációért végzett több évtizedes munkásságát Bakos István művelődéskutató, a BGA kurátora méltatta, laudációjában részletesen ismertetve Pátkai püspök „keresztény magyar közösségépítő szolgálatát". A díjátadót a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke, Gáncs Péter is megtisztelte jelenlétével.

■ TPK

Evangélikus Élet

A Magyarországi Evangélikus Egyház lapja

Megjelenik kéthetente

- E-mail: evelet@lutheran.hu
- EvÉlet online: www.evangelikuselet.hu
- Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
- Előfizetés: kiado@lutheran.hu
- Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-20/824-5519. Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): Balla Mária (maria.balla@lutheran.hu)
- Főszerkesztő: Illisz L. László (laszlo.illisz@lutheran.hu)
- Magazinszerkesztő: Kézdi Beáta (beata.kezdi@lutheran.hu)
- Hírszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu)
- Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu)
- Korrektor: Máté Tóth Zsuzsánna (matetot@gmail.com)
- Tervezőszerkesztő: Szabó Dávid Károly (david.szabo@lutheran.hu)
- Rovatvezetők: Balla Mária – Oratio oecumenica (maria.balla@lutheran.hu), Szabóné Mátrai Marianna – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu), Füller Tímea – Gyermekeknek (f.timea.71@gmail.com), Tamásy Tamás – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu), dr. Ecsedi Zsuzsa – Cantate (ezsu@lutheran.hu), Kovács Eleonóra – Thesaurus (eleonora.kovacs@lutheran.hu), Stifner-Kőháti Dorottya – Életem igéje, Tallózó (evtallozo@gmail.com)
- Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518
- Felelős kiadó: Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu)

- Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.) Felelős vezető: Nagy Zoltán
- Árusítja a kiadó.
- Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál.
- INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

- Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy évre 15 600 Ft, más európai országba egy évre 52 500 Ft (167 euró), egyéb külföldi országba egy évre 61 400 Ft (195 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.
- Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.
- Címlapfotó: Kiss Tamás

9 770133 130004 17048

ORATIO OECUMENICA

Kegyelmes mennyei Atyánk! Hálát adunk neked napról napra megújított ígéretedért, amelynek reménységében most is szólunk hozzád. Hallgasd meg könyörgésünket, és bölcsességed szerint adj választ kéréseinkre!

Könyörgünk hozzád gyülekezetünkért, egyházunkért. Légy őrzője közösségeinknek, jelenléteddel szenteld meg együttlétünket. Szólj hozzánk igéd által, és erősítsd hitünket, hogy hitelesen és őszintén tudjunk tanúskodni Krisztusról a világban! Erősítsd meg a szolgálatban állókat, hogy kitartóan végezzék azt a munkájukat, amelyre te hívtad el őket.

Könyörgünk hozzád minden embertársunkért. Adj békességet a világban egymással szemben álló felek szívébe. Adj szeretetet és egyetértést a családokban, tégy minket is megbocsátóvá, ha sérelmet kell elszenvednünk.

Könyörgünk hozzád a betegekért, magányosokért, hajlék nélkül vagy munka nélkül élőkért. Adj reménységet a segítségre szorulók szívébe, és hívj el segítő szolgálatra új munkatársakat. Adj lelki békességet a halállal vívódóknak, adj vigasztalást a gyászolóknak. Ne hagyd, hogy a kétségbeesés, a reménytelenség elhatalmasodjon azokon, akik a sorsukon nem tudnak változtatni.

Könyörgünk minden ember üdvösségéért. Vezesd magadhoz a téged keresőket, erősítsd elkötelezettségünket a neked való szolgálatban. Támassz hitet a kételkedő szívekben, és adj hálás szívet a benned örvendezőknek.

Növeld szívünkben az adventi várakozás hitet formáló erejét. Emlékeztess arra, hogy életünk minden próbatételében egyedül Krisztusban kereshetjük az igaz segítséget és támaszt. Hálát adunk neked azért, hogy benne megbékéltetted magaddal a világot. Az ő szent nevéért kérjük most is, hallgasd meg imádságunkat! Ámen.

Advent 2. vasárnapja – Lk 1,5–17

Új korszak kezdetén

A pusztaság, amelyből érkezünk. A Bibliában nagy próféták érkezését, egy új kezdetet gyakorta sivárság előz meg. Idős napjait megérve Zakariás rájöhetett: nem adta meg Isten, amire vágyott. Az ószövetségi ember számára fontos a túlvilági remény, hogy az utódaiban él tovább. A hazánkban nemrégiben sok indulatot és fájdalmat előhozó „lombikkérdés" kapcsán átélhettük: mennyi kérdés, mennyi küzdelem húzódik meg egy-egy egyéni történet mögött, milyen nehéz bölcsen látni az Isten akaratát és az emberi cselekvés határait.

Közben pedig egyikünktől sem idegen a meddőség, kiszáradtság, élettelenség állapota. Nem okoz örömöt a munkánk, kifáradtunk hivatásunkban, nincs, ami lelkesítsen a szürke robotolásban. Vagy éppen a kapcsolatainkat, családi életünket érezzük ellaposodottnak. Nincs melegség, hiányoznak az igazi, bensőséges beszélgetések. A céljaink eltűntek útközben, elfáradtunk, elkedvtelenedtünk. És van, hogy megéljük: hitünk csak pislákol, kiüresedett. Advent így talál minket: meddőn, kiszáradtan, élettelenül.

Lépj be a templomba: várakozás és leborulás. Zakariás ráncos keze lenyomja a jeruzsálemi templom kilincsét, és lépései lassabbak már: igen, emberi számítás szerint meghalt a remény. Miért jött hát ide, mi dolga lehet neki itt? Ő teljesíti a feladatát, elvégzi a szolgálatát, amelyet rá kiszabtak. Így élt eddig is: hordozta terhét, és hűséggel szolgálta az Istent feleségével együtt. Zakariás magatartása ma is minta lehet előttünk az adventi úton: lépj be a templomba, bízd rá magad Istenre, tedd a dolgod türelemmel. *„Légy csendben, és várj az Úrra!"* (Zsolt 37,7a)

Van, aki nemet mond Istenre, és úgy dönt: inkább járok a magam útján ezután. Másvalaki a pusztaságtól, a gyümölcstelen élettől teljesen rezignált állapotba kerül: nem vár már változást, elfogadja, hogy kudarcos az élete. A harmadik út a képmutatásé: hogy elkerüljük a szégyent, inkább eljátsszuk, hogy minden rendben van velünk, közben elemészt az irigység a „sikereseket" látva, és – jól titkoltan – haragszunk az Istenre.

Aki belép Isten hajlékába a reménytelenség, gyümölcstelen élet ellenére is, annak szembesülnie kell azzal, hogy ki is ő Isten színe előtt. Elveszett és megítélt ember. Aki legfeljebb szomjazza a változást, mert az új csak megtisztulással kezdődhet. *„Térjetek meg, mert elközelített a mennyek országa!"* – hirdette később Keresztelő János is (Mt 4,17b).

Csodára készen. A méltán népszerű brazil fotográfus, Sebastião Salgado az életigenlő, ámulatba ejtő természetfotóinak az elkészítése előtt hihetetlen mélységeket élt meg. Egy orvos barátja nyitotta fel a szemét, hogy a ruandai mészárlásokkor átélt rettenetes rémségek, a sok-sok halál megörökítésével ő maga is „meghalt", ezért produkálja egy haldokló beteg tüneteit. A sok szörnyűség láttán elvesztette az emberiségbe vetett hitét. Később megörökölt egy nagyobb földterületet, amely azonban olyan „halott volt", mint ő maga. Száraz talaj, kivágott fák. Semmi élet. Felesége érdekes kísérletre veszi rá: hosszú évek alatt több millió fát ültetnek, helyreáll a helyi ökoszisztéma, újraindul az élet.

A pusztulás helyett ettől kezdve az életet fényképezi. Bejárja a földet, érintetlen kultúrák, természeti kincsek, állatok, emberek után kutat, akik még egyensúlyban élnek a természettel. Káprázatos képeivel hirdeti, hogy mentsük, ami menthető, állítsuk vissza az egyensúlyt, adjunk esélyt az életnek.

Mai vasárnapunk örömhíre, hogy Istennek terve van velünk: újjá akar éleszteni. Nekünk is szól az ígéret kedves karácsonyi énekünkben: „Még meg sem alkotott kezed, / És Lelked már elvégezett / Az én üdvömre mindent." (EÉ 161,2) Zakariás jól tudta, az áldozat bemutatása nem mindennapos esemény. A papok jó részével is csupán egyszer fordul elő az életút során. Az alkalom, az esemény szent, egyszeri, megismételhetetlen: minden készen áll a csodára, a változásra.

DOMENICO GHIRLANDAIO: ZAKARIÁS ÉS AZ ANGYAL

Vajon készen állunk-e mi is a csodára, az újra, meghalljuk-e az angyal szavát? „Karácsony képei minden kételkedés és csalódás ellenére reményt szeretnének adni, az idő váltakozása és sodrása közepette is biztos tartást adni, hogy magunkkal és a világunkkal is újat kezdhessünk." (Anselm Grün)

■ Szántó Enikő

Imádkozzunk! *Istenem, köszönöm, hogy terméketlen és kiszáradt életemet újraéleszted. Add, hogy várni tudjalak, hogy leboruljak, megtisztuljak, és meghalljam hívó szavad: új kor hajnalodik, amelyet csodák hirdetnek. Ámen.*

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (december 10.) *Abrám ezt mondta Lótnak: Ne legyen viszály köztem és közted, az én pásztoraim és a te pásztoraid között, hiszen rokonok vagyunk!* 1Móz 13,8 (1Kor 12,20; Lk 21,25–33; Jak 5,7–8; 1Sám 2,1–10) Viszály, ellenségeskedés, konfliktus, szembenállás, megannyi konfrontáció közöttünk és körülöttünk. A testvéri perpatvar mindennapjaink el- és megemésztő idegen tüze. Újra és újra megperzsel. Szeretnénk eloltani, de ennek ára van: az igazságszolgáltató és gondunkat viselő Istenbe vetett feltétlen bizalom. Ez a bizalom megszabadít a félelemtől, és felszabadít a nagylelkű szeretetre.

Hétfő (december 11.) *Mondjatok áldást, hiszen arra hívattatok el, hogy áldást örököljetek.* 1Pt 3,9 (4Móz 6,24; Ézs 25,1–8; Zak 5,1–11) Áldáshozó emberek vagyunk? Posztmodern világunk sürgető szüksége, hogy Isten jótékony erejével felvértezve kiszabaduljon áldatlan állapotából. Hogy olyanná válhasson, amilyennek létrehívója eltervezte. Isten mindenek feletti áldása a szabadító Jézus. Hirdetője-követője a hitvalló és sebkötöző tanítvány. Áldva él, és áldást hagy maga után. Áldáshozó emberek vagyunk!

Kedd (december 12.) *Krisztus beszéde lakjék bennetek gazdagon úgy, hogy tanítsátok egymást teljes bölcsességgel, és intsétek egymást zsoltárokkal, dicséretekkel, lelki énekekkel; hálaadással énekeljetek szívetekben Istennek.* Kol 3,16 (Zsolt 119,172; Ézs 26,7–12[13–15]; Zak 6,1–8) Éhen pusztul a lelkem! Bölcsességem izzadságszagú frázis. Intésem falra hányt borsó. Tanításom terméketlen blabla. Vigasztalásom súlytalan közhely. Imádságom monoton zsolozsma. Isten igéjére van szükségem, hogy Jézus Lelke betöltsön, meggyógyítson, felépítsen, gazdagítson. Krisztus beszédének étele az életem.

Szerda (december 13.) *Szombatjaimat is nekik adtam, annak jeléül, hogy közünk van egymáshoz.* Ez 20,12 (2Tim 1,14; Jel 2,1–7; Zak 6,9–15) De jól jönne a családnak a pihenőnapi pótlékkal megemelt bér összege! De ha tehetem, mégis a gyermekeimmel töltöm a hétvégét, hogy a közös játék, kirándulás, beszélgetés könnyes-nevetős órái elmélyítsék szeretetünket. Minden héten időt teremtek arra, hogy közösségben legyünk! Ez az együtt töltött idő az az arany láncszem, amely a gyermekeimmel egybekapcsol. Az Úrnak szentelt napon kéz a kézben indulunk a templomba, s a sűrű isteni békében váratlanul megérzem: Atyám várt rám.

Csütörtök (december 14.) *Az ember így felelt: Meghallottam hangodat a kertben, és megijedtem, mert meztelen vagyok.* 1Móz 3,9–10 (Gal 4,6–7; 2Kor 5,1–10; Zak 7,1–14) Vészjósló felhők gyülekeznek embervilágunk feje fölött, mégis tovább folynak a játszmák. Álarcok, jelmezek, szerepek cserélnek itt gazdát, de a látszat marad. Már nem is szégyelljük rút mezítelenségünket. Bűneinket fitogtatjuk vagy tagadjuk, mert a hazugság a mi szakmánk. A halál dermesztő lehelete fagyasztja tarkónk. Lassan beborul, s a rémületes éjben sírva keres mindenütt a mentő hang: „Ember, hol vagy?”

Péntek (december 15.) *[Mózes] hit által hagyta el Egyiptomot, nem félt a király haragjától, hanem kitartott, mint aki látja a láthatatlan Istent.* Zsid 11,27 (Ézs 54,4; Zak 2,14–17; Zak 8,1–23) Divatos jelszóvá lett: „Azt teszem, ami nekem kellemes!” Milyen nemzedéket szül ez a szellemileg igénytelen, beszűkült szemlélet? Nemzetünknek és egyházunknak bátor lelkű emberekre van szüksége! Olyanokra, akik megismerték az Igazságot, és az Igazság megszabadította őket. Akik azt kutatják, hogy kinek lehetnek ők támasszá! Akik elhatározták, hogy Isten Szentlelkének a vezetésével fognak járni. Akiket nem lehet sem eladni, sem megvenni, sőt akiknek lábai alól a biztos talajt se lehet kihúzni. Olyan emberek után kiált ez a világ, akik Istenben gazdagok, és erejük van a korszellem beszippantó hatásának ellenállni! Akik nem félnek a láthatatlan Istenért megtagadni a világ fejedelmének akaratát. Gerjeszd fel, Uram, a mózesi lelkületet a mi időnkben!

Szombat (december 16.) *Jézus odahívta őket, és így szólt hozzájuk: Tudjátok, hogy azok, akik a népek fejedelmeinek számítanak, zsarnokoskodnak rajtuk, és nagyjaik hatalmaskodnak fölöttük. De nem így van közöttetek, hanem aki naggyá akar lenni közöttetek, az legyen a szolgátok.* Mk 10,42–43 (Mik 2,1; 1Thessz 4,13–18; Zak 9,9–12) „Legyen ön az első tulajdonosa a vadonatúj okostelefonnak!” – mondja a reklám, és sokan akár napokat állnak sorba, csak hogy birtokolhassák a legújabb kommunikációs csodát. Az üzleti világban, a sportpályán és a mindennapi életben vég nélküli verseny folyik, hogy eldőljön, ki lesz a legjobb. Már az apostolok is célul tűzték ki, hogy elsők legyenek, és vitatkoztak, ki a legnagyobb közöttük (Mk 9,33–34). Ma is versengés folyik a tanítványok között a hatalmi pozíciókért. „Valaha én is úr akartam lenni; / ó bár jó szolga lehetnék! / De jaj, szolga csak egy van: az Isten, / s uraktól nyüzsög a végtelenség” – vallja Weöres Sándor *(Rongyszőnyeg)*, aki Isten keresésében megérti, hogy az Isten országában más a mérce! A boldogság rangjával az az ember élhet, akit a nagyravágyás helyett a szolgálatkészség vezérel.

■ Bakay Beatrix

Kövessen bennünket a Facebookon is: facebook.com/evangelikus
Magyarországi Evangélikus Egyház – Életközelben vagyunk

DIGITALSTAND

AJÁNDÉKOZZ DIGITÁLIS EVANGÉLIKUS ÉLET-ELŐFIZETÉST!

NYITVATARTÁS: ÉJJEL-NAPPAL, AZ ÜNNEPEK ALATT IS!

WWW.DIGITALSTAND.HU/EVANGELIKUSELET

Keresztyén
karácsonyi
KÖNYVVÁSÁR
Több mint 50 kiállító
2017. december 8–9.
Péntek, 14.00–20.00 | Szombat, 9.00–17.00
Lónyay Utcai Református Gimnázium
1092 Budapest, Kinizsi u. 1–7.

További részletek a www.kiakonyvek.hu oldalon.
Kép és plakátterv: Zboray Szilárd